

วารสารอาชญาวิทยาและสังคมศาสตร์

RPCA Journal of Criminology & Social Sciences

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563)

ISSN Online: 2697-4991

Volume 2: Number 2 (July-December 2020)

บทบรรณาธิการ

บทความวิชาการ

ปัญหาการทำแท้งออนไลน์ในสังคมไทย

ณัฐนิชา เล็งเครีอ และ รศ.พ.ต.อ.หญิง สมหวัง โอชารส

ข่าวปลอมบนสื่อออนไลน์ในปัจจุบัน

ภาณุกฤษฎี พิเศษกุลชัย และ พ.ต.ท.หญิง นิรมล ชื่นสงวน

บทความวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นมือปืนรับจ้าง

ร.ต.อ.ทัศน์ัย เดชคุณมาก และ ผศ.ร.ต.อ.จอมเดช ตีระเมฆ

การประเมินผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E. ประเทศไทย) ในโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

ธนกร จงใจรักษ์

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ

พ.ต.ท.หญิง สมปอง หนูทอง และ รศ.พ.ต.ท.ดร.กฤษณพงศ์ พุตรระกูล

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนจังหวัดชลบุรี

ร.ต.อ.อมรเทพ ไหมมา และ ผศ.พ.ต.อ.สฤษดิ์ สืบพงษ์ศิริ



คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

social.rpca.ac.th/rpcajcsoc.html

ทีมบรรณาธิการวารสารอาชีวศึกษาและสังคม

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

รศ.พ.ต.อ.โสรัตน์ กลั้ววิลลา

บรรณาธิการ

รศ.พ.ต.ท.ดร.เสกสันต์ เครือคำ

กองบรรณาธิการ/ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รศ.พ.ต.อ.ดร.พงษ์กุลธร โรจน์วีรุฬ	คณะตำราวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
รศ.พ.ต.อ.วรธัช วิชชวณิชย์	คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
รศ.พ.ต.อ.หญิง สมหวัง โอหารส	คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

กองบรรณาธิการ/ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รศ.พ.ต.ท.ดร.เกษมสานต์ โชติชาครพันธุ์	สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์
พ.ต.ท.ดร.พงษ์ธร ัญญสิริ	กระทรวงยุติธรรม
ดร.ศุภกร ปุญญฤทธิ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
รศ.ดร.ชาญคณิต ก. สุริยะมณี	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.อุษา เลิศโตมรสกุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผศ.ดร.สุมนทิพย์ จิตสว่าง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ต.ต.ดร.ชวนส์ เจนการ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผศ.ร.ต.อ.ดร.จอมเดช ตรีเมฆ	มหาวิทยาลัยรังสิต

เลขานุการ

พ.ต.ท.ณัฐนันท์ ขุนไกร

ผู้ช่วยเลขานุการและเหรียญก

ร.ต.ท.หญิง อโณทัย นิลเกาะ

วารสารอาชญาวิทยาและสังคมศาสตร์

RPCA Journal of Criminology & Social Sciences

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563)

ISSN Online: 2697-4991

Volume 2: Number 2 (July-December 2020)

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ

บทความวิชาการ

ปัญหาการทำแท้งออนไลน์ในสังคมไทย

1

ณัฐธินิชา เสี่ยงเครือ และ รศ.พ.ต.อ.หญิง สมหวัง โอชารส

ข่าวปลอมบนสื่อออนไลน์ในปัจจุบัน

12

ภาณุภักดิ์ พิเศษสุกช้อย และ พ.ต.ท.หญิง นิรมล ชื่นสงวน

บทความวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นมือปืนรับจ้าง

29

ร.ต.อ.ทัศน์ัย เดชคุณมาก และ ผศ.ร.ต.อ.จอมเดช ตีระเมฆ

การประเมินผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติด ในเด็กนักเรียน (D.A.R.E. ประเทศไทย) ในโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

44

ธนกร จงใจรักษ

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ

59

พ.ต.ท.หญิง สมปอง หนูทอง และ รศ.พ.ต.ท.ดร.กฤษณพงศ์ พุทธระกูล

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนจังหวัดชลบุรี

73

ร.ต.อ.อมรเทพ ไหมมา และ ผศ.พ.ต.อ.สฤษดิ์ สืบพงษ์ศิริ



คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

social.rpca.ac.th/rpcajcsc.html

บทบรรณาธิการ

วารสารอาชีวศึกษาและสังคมศาสตร์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2563)

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ในปีที่ 2 ของคณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งวารสารอาชีวศึกษาและสังคมศาสตร์มีกำหนดการพิมพ์ออกเผยแพร่วารสารละ 2 เล่มต่อปี (เดือนมิถุนายน และเดือนธันวาคม) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการด้านอาชีวศึกษา กระบวนการยุติธรรม การบังคับใช้กฎหมาย และสังคมศาสตร์ โดยบทความทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารเป็นบทความที่ได้มาตรฐานและผ่านการกลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์ซึ่งในการประเมินคุณภาพบทความ (Peer Review) แต่ละบทความจะมีผู้ประเมินคุณภาพ (Reviewer) ทั้งหมด 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) ทั้งนี้เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre : TCI) ในลำดับต่อไป

ผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับด้านอาชีวศึกษา กระบวนการยุติธรรม การบังคับใช้กฎหมาย จิตวิทยา มนุษยศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ และด้านสังคมศาสตร์อื่นๆ และ 2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่ด้านอาชีวศึกษา กระบวนการยุติธรรม การบังคับใช้กฎหมาย จิตวิทยา มนุษยศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์ โดยมีเงื่อนไขการตีพิมพ์ คือ บทความที่ส่งมาตีพิมพ์ในวารสารต้องไม่เคยถูกตีพิมพ์หรือเผยแพร่ในสิ่งพิมพ์ทางวิชาการใดๆ มาก่อน หรือกำลังอยู่ในกระบวนการตีพิมพ์บทความในวารสารที่อื่นๆ และสำหรับบทความที่เป็นการนำเสนอข้อมูลการวิจัยที่มีการทดลองกับคนหรือสัตว์ จะต้องเป็นการวิจัยที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับการวิจัยในมนุษย์ และผู้เขียนจะต้องส่งเอกสารอนุมัติรับรองการอนุญาตให้ทำการวิจัยให้กับกองบรรณาธิการ

บทความวิจัยและบทความวิชาการในฉบับนี้ประกอบด้วยบทความวิชาการ 2 เรื่องและบทความวิจัย 4 เรื่อง มีความหลากหลายในเชิงเนื้อหาทั้งในด้านการทำแท้งออนไลน์ในสังคมไทยและข่าวปลอมซึ่งเป็นอาชญากรรมในยุคสังคมโลกาภิวัตน์ การเข้าสู่การเป็นมือปืน การประเมินผลโครงการ D.A.R.E. การพัฒนายุติธรรมชุมชน และการฆ่าตัวตายของตำรวจ ทั้งนี้กองบรรณาธิการได้คัดเลือกบทความที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาต่าง ๆ สอดคล้องกับหัวข้อของบทความแต่ละบทความ พร้อมทั้งพิจารณาคุณค่าทางวิชาการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของวารสารวิชาการทั่วไป

คณะผู้จัดทำ ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความกรุณาอนุเคราะห์การอ่านและให้คำแนะนำต่อบทความแต่ละฉบับ พร้อมกันนี้ขอขอบคุณเจ้าของบทความทุกท่านทุกฉบับที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้เป็นอย่างสูงที่ให้ความสนใจและความร่วมมือเพื่อรังสรรค์วารสารฉบับนี้ร่วมกันเป็นอย่างดี พร้อมกันนี้ขอเชิญชวนนักวิชาการ อาจารย์และนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้ร่วมส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในฉบับต่อ ๆ ไป โดยสามารถเตรียมต้นฉบับตามรูปแบบการตีพิมพ์ของวารสารอาชีวศึกษาและสังคมศาสตร์แล้วจัดส่งมายังกองบรรณาธิการ และในวาระนี้ คณะผู้จัดทำ ขออ้อมรับข้อเสนอแนะและคำติชมทั้งปวงเพื่อให้การปรับปรุงคุณภาพของวารสารอาชีวศึกษาและสังคมศาสตร์ให้มีคุณค่าและมีมาตรฐานยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ปัญหาการทำแท้งออนไลน์ในสังคมไทย

ณัฐนิชา เสี่ยงเครือ¹ และ รศ.พ.ต.อ.หญิง สมหวัง โอซารส²

วันรับ: 7 พฤษภาคม 2563 วันแก้ไข: 2 สิงหาคม 2563 ยอมรับ: 8 สิงหาคม 2563

บทคัดย่อ

ปัญหาการทำแท้งนั้นเกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าในทางกฎหมายนั้นถือว่าเป็นความผิด หากกระทำจะต้องได้รับโทษ แต่ปัญหานี้กลับไม่ได้เบาบางลงไปซ้ำยังถูกพัฒนาขึ้นให้มีความสะดวกสบายในการกระทำจากเทคโนโลยีที่เข้าถึงมือมนุษย์ ทำให้การทำแท้งนั้นมีรูปแบบที่ง่ายมากขึ้น ในสมัยก่อนจะต้องไปที่คลินิกลับ เพื่อแอบทำแท้ง แต่ในยุคปัจจุบันสามารถทำได้เพียงแค่ซื้อยายาสอดช่อง คลอดผ่านทางออนไลน์ก็สามารถทำแท้งได้ และราคายาไม่ได้แพงเกินกว่าที่คนทั่วไปจะซื้อได้ ทำให้การทำแท้งในวัยรุ่น วัยทำงาน หรือคนที่ไม่พร้อมมีบุตรนั้นเห็นว่าเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นนอกจากนี้ทางเว็บไซต์ที่ทำการซื้อขายนั้นได้มีการโน้มน้าวว่าเป็นเรื่องปกติของผู้หญิงที่ไม่พร้อมทุกคนใช้ยาเพื่อทำแท้งซึ่งมีจำนวนมากในปัจจุบัน ทำให้ผู้คนที่กำลังตัดสินใจในการซื้อยารู้สึกว่าตนเองไม่โดดเดี่ยวและใช้วิธีทำแท้งเพื่อแก้ไขปัญหาในที่สุด นอกจากนี้กฎหมายในประเทศไทยเกี่ยวกับการทำแท้งนั้นมีบทลงโทษที่ไม่รุนแรงพอที่จะก่อให้เกิดความหวาดกลัวต่อผู้กระทำและผู้ทำการจำหน่าย อันเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การทำแท้งยังคงอยู่ในสังคมไทยจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: : การทำแท้ง วัยรุ่น เว็บไซต์ เทคโนโลยี

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญวิทยาการบังคับใช้กฎหมาย คณะสังคมศาสตร์
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

² รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

The problem of online abortion in Thai society

Natthanicha Sengkruea¹ & Assoc.Prof.Pol.Col. Somwang Ocharos²

Received: May 7, 2020 Revised: August 2, 2020 Accepted: August 8, 2020

Abstract

The abortion problem has occurred for a long time since the past to the present. Although abortion has been considered as an illegal action and the offenders shall get proper punishment, it has not been decreased. On the other hand, it has been developed to be more convenient for committing the offense via the human-accessible technology. In the past, abortion was committed at the hidden clinic. However, nowadays, abortion can be committed by purchasing a suppository for abortion online through a website. The price of a suppository is not quite expensive therefore it is affordable. This made the abortion normal among teenagers, working-age women, or those who are not ready to have a baby. Moreover, the website that distributes the suppository for abortion has claimed that it is normal to do abortion among the women who are not ready for having a baby. This made the women who planned to do an abortion feel that they were not alone and consider abortion as a resolution for their problems. In addition, the law on abortion in Thailand does not impose penalties that can cause the fear to the persons who want to do abortion and also to the dealers of the suppository for abortion. This results in that the abortion problem still exists in Thai society.

Keywords: Abortion, Teenagers, Website, Technology

¹ Graduate student in Master of Arts Program in Criminology and Law Enforcement, Social Sciences Faculty, Royal Police Cadet Academy

² Associate Dean of Social Sciences Faculty, Royal Police Cadet Academy

บทนำ (Introduction)

ในยุคโลกาภิวัตน์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้มนุษย์นั้นใช้ชีวิตได้สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ในหลายๆ ประการ ไม่ว่าจะเป็นการคมนาคมที่สะดวกสบาย เช่นการโดยสารด้วยรถยนต์ การโดยสารผ่านเรือ การโดยสารผ่านรถไฟฟ้าหรือรถไฟใต้ดิน และเครื่องบิน เป็นต้น ซึ่งการเดินทางนั้นสะดวกสบายมากกว่าการเดินทางในอดีต นอกจากเรื่องการเดินทาง ในยุคโลกาภิวัตน์นี้ ก็ยังให้ความสะดวกสบายไปถึงการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมเมืองที่มีความเจริญมากยิ่งขึ้น ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เป็นต้น และสิ่งที่ขาดไม่ได้ในยุคโลกาภิวัตน์นี้คือการติดต่อสื่อสารที่มีการพัฒนาทำให้ผู้คนได้สามารถใกล้ชิดกันผ่านสมาร์ทโฟน แม้ว่าในยุคโลกาภิวัตน์นั้นจะมีสิ่งที่ดีๆ มากมาย แต่ในทางกลับกันก็เป็นเสมือนดาบสองคมเนื่องจากการความสะดวกสบายในการเข้าถึงสิ่งต่างๆ ได้ง่ายในอินเทอร์เน็ตนั้นพบปัญหาตามมาหลายอย่างในการประกอบอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นการขายของออนไลน์ที่ผิดกฎหมาย การเล่นเกมพนันออนไลน์ รวมไปถึงการขายยาทำแท้งบนโลกออนไลน์

ในยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตทำให้หนุ่มสาวนั้นพบปะและเจอกันได้ง่ายขึ้น จากค่านิยมในอดีตที่ผู้หญิงนั้นมีความรักนวลสงวนตัว และมักจะมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่จะเป็นสามีเท่านั้น แต่ในปัจจุบันนั้นวัฒนธรรมในโลกตะวันตกได้เข้ามามีบทบาททำให้ชายและหญิงนั้นมีการถูกเนื้อต้องตัวกันได้ง่ายขึ้น ทำให้เกิดปัญหาหนึ่งที่พบว่ามักมีการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมนั้นเกิดขึ้นและสิ่งที่น่าเป็นห่วงนั้นการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมและเกิดขึ้นในวัยรุ่นซึ่งมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นทุกๆ ปี (กฤษฎา ศุภวรรณกุล, 2563) จากการอ้างอิงตัวเลขจากเอกสารยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ.2560-2569 ตาม พ.ร.บ. การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559 ระบุว่า มีการคลอดในวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 95,000 คน ในปี 2546 เป็นประมาณ 104,300 คนในปี 2558 ขณะที่การคลอดบุตรโดยวัยรุ่นที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีมีประมาณปีละ 3,000 คน วัยรุ่นอายุ 10-19 ที่คลอดบุตรซ้ำหรือคลอดเป็นครั้งที่ 2 ขึ้นไปมี 12,700 คน หรือร้อยละ 12.2 ของการคลอดในวัยรุ่นอายุ 10-19 ปีทั้งหมดนี้เป็นเพียงตัวเลขสถิติของวัยรุ่นที่สามารถวัดค่าได้ และก็มีบางส่วนที่ไม่สามารถวัดค่าได้เนื่องจากมีการแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์นี้ด้วยการทำแท้ง ซึ่งในปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการซื้อขายยาทำแท้งนั้นค่อนข้างหาได้ง่าย จากการโปรโมทผ่านเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันออนไลน์ต่างๆ ซ้ำราคาก็ยังไม่แพงมาก ทำให้การทำแท้งเป็นตัวเลือกต้นๆ ในการแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม

แม้ว่าการทำแท้งนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายอาญาซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าการทำแท้งนั้นเกิดขึ้นทุกยุคทุกสมัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งไม่ได้มีท่าทีที่จะลดลงซ้ำแล้วยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี สาเหตุก็คงจะหนีไม่พ้นทางเรื่องเศรษฐกิจ การไม่ยอมรับของคนในสังคม รวมถึงความอับอาย เนื่องจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนั้นจะส่งผลให้เกิดการไม่ยอมรับเกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นการทำแท้งจึงถือได้ว่าเป็นวิธีการแก้ไขปัญหที่ดีที่สุดในช่วงวัยรุ่น

เนื่องด้วยการทำแท้งนั้นเป็นสิ่งที่ผิดทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมอันดีงามของประเทศไทย ดังนั้นการเขียนบทความวิชาการนี้มุ่งเน้นไปถึงการป้องกันแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์จนนำมาสู่การทำแท้ง ซึ่งการทำแท้งในยุคปัจจุบันก็สามารถซื้อขายเป็นตัวยาทาผ่านสื่อออนไลน์ จึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวสาเหตุ

ของการทำแท้ง กระบวนการ และศึกษาไปถึงแนวทางการป้องกันในอนาคต เพื่อประโยชน์ต่อหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ในอนาคต

สาเหตุการทำแท้ง (Causes of Abortion)

เนื่องจากในยุคปัจจุบันนั้นเข้าสู่ยุค 4.0 ค่าครองชีพที่สูงทำให้ค่าใช้จ่ายนั้นสูงตามไปด้วย การคิดจะมีบุตร 1 คน ถือว่าเป็นเรื่องที่ต้องตระหนักถึง เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะวัยรุ่นที่ยังไม่มีการมีงานทำ ซึ่งไม่สามารถมีรายได้เพื่อมาจุนเจือ ณ จุดนี้ เศรษฐกิจจึงมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจของมนุษย์จากการอ้างอิง (ไทยรัฐออนไลน์, 2560) กรมอนามัย เผย หญิงไทยท้องไม่พร้อม และทำแท้งด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ สังคม ครบครันกว่า 60% พบว่าเป็นสถานภาพนักเรียน-นักศึกษา ร้อยละ 26.3 อายุต่ำกว่า 20 ปี และร้อยละ 53.1 อายุต่ำกว่า 25 ปี นอกจากนี้ ในกลุ่มของเด็กอายุ 15-19 ปี ใน 1,000 คน จะมีคนที่ตั้งครรภ์อยู่ถึง 44 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ต่อการตั้งครรภ์ต่อปี และในจำนวนนี้ยังมีผู้ที่อายุต่ำกว่า 15 ปี รวมอยู่ด้วย จากสถิตินี้พบในช่วงของการมีเพศสัมพันธ์จนนำไปสู่การทำแท้งนั้นมีช่วงอายุระหว่าง 15 – 25 ปี โดยช่วงอายุประมาณนี้จะอยู่ในช่วงวัยเรียนและวัยทำงานตอนต้นซึ่งยังไม่มี ความมั่นคงทางการเงิน ที่จะสามารถดูแลหรือเลี้ยงดูเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์ได้ เนื่องจากเด็กที่เติบโตขึ้นในยุคนี้แตกต่างจากยุคก่อน ทั้งเรื่องการใช้ชีวิต การมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามา แต่สิ่งที่สำคัญก็คืออาจจะมองเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นั้นเป็นเรื่องปกติทำให้เกิด (ไทยรัฐออนไลน์, 2560) อีกสาเหตุของการท้องไม่พร้อมที่เกิดขึ้นเพราะขาดความรู้ในเรื่องเพศศึกษา และเรื่องการคุมกำเนิดที่ถูกวิธี มีความเข้าใจผิดๆ เกี่ยวกับการร่วมเพศที่คิดว่าครั้งเดียวคงไม่ท้อง ไม่สวมถุงยางอนามัยเพราะรู้สึกว่าการสอดขางความรู้สึกทางเพศ คิดว่าการมีเพศสัมพันธ์กับคู่อุปถัมภ์โดยไม่ป้องกัน

นอกจากนี้ยังมีสาเหตุที่น่าสนใจในการท้องก่อนวัยอันควรเนื่องจาก สาเหตุ 5 ประการดังต่อไปนี้ (Sanook, 2561)

1. ความคึกคะนอง/อยากลองคิดเป็นร้อยละ 86.79
2. มีเจตนา/ตั้งใจไม่ป้องกันคิดเป็นร้อยละ 84.87
3. การเข้าถึงสื่อลามกอนาจารได้ง่ายคิดเป็นร้อยละ 82.69
4. ถูกเพื่อนฝูงชักจูง/ทำตามเพื่อนคิดเป็นร้อยละ 80.77
5. สภาพความเป็นอยู่ภายในชุมชนที่พหุวัฒนธรรมมีความเสี่ยงคิดเป็นร้อยละ 78.34

จากสาเหตุทั้ง 5 ประการข้างต้นจะเห็นได้ว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรนั้นมาจากประการแรกคือความคึกคะนองหรือความอยากลอง ซึ่งก็สอดคล้องกับที่กล่าวไปข้างต้นที่มีความรู้ในเรื่องเพศน้อยเกินไป คิดว่าครั้งเดียวคงไม่เป็นไร หรือคิดว่าอาจจะไม่เกิดอะไรขึ้นปัญหาเหล่านี้มักเกิดจากวัยรุ่นซึ่งมีความอยากรู้อยากลอง ประการต่อมาเนื่องจากการมีเพศสัมพันธ์นั้นหากไม่ต้องการที่จะมีบุตรก็ควรจะมีการป้องกันที่ดีไม่ว่าจะเป็นการใส่ถุงยาง หรือการทานยาคุมกำเนิดเป็นต้น แต่ด้วยความที่การใส่ถุงยางหรือการทานยาคุมกำเนิดนั้นอาจจะไม่ตอบโจทย์กับสิ่งที่วัยรุ่นต้องการจึงละเลยเรื่องนี้ไป จึงใจที่จะไม่ป้องกัน จนทำให้เกิดการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมขึ้น เมื่อการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมเกิดขึ้นก็จะมี การแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุนั้นก็คงหนี

ไม่พ้นเรื่องการทำแท้ง นอกจากนี้สิ่งที่เป็นสาเหตุเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่นก็คือการที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากทำให้เยาวชนเข้าถึงสื่อลามกได้ง่าย เมื่อมีการทำตามสิ่งที่ได้เรียนรู้ก็จะมีชักชวนกันหรือบอกต่อในกลุ่มเพื่อนๆ และหากชุมชนที่แห่งนั้นเป็นชุมชนที่มีสภาพความเป็นอยู่ที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำ ก็จะทำให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์เกิดขึ้นได้ง่าย

รูปแบบยาทำแท้งออนไลน์ (Type of Suppository for Abortion)

ยาที่ใช้ในการทำแท้งส่วนมากมักจะมียอยู่ 2 ตัว นั่นก็คือยาสำหรับยุติการตั้งครรภ์หรือไมเฟพริสโตน (Mifeprostone) และยา มิโซพรอสทอล (misoprostol) ซึ่งเป็นประเภทยาขับ ยาสด สำหรับยุติการตั้งครรภ์ (Women on web, 2563) พบว่าหากใช้ยา 2 ชนิดนี้ร่วมกันจะมีประสิทธิภาพในการทำแท้งได้สำเร็จสูงถึง 98% (ปริชาติ หาญตนศิริสกุล, 2559) ส่วนวิธีการรับประทานยาทั้งสองชนิดก็จะแตกต่างกันออกไปตามอายุครรภ์ดังนี้

1. อายุครรภ์

1.1 กรณีอายุครรภ์น้อยกว่า 10 สัปดาห์

- 1) กินยาไมเฟพริสโตนก่อนหนึ่งเม็ด
- 2) รอ 24-48 ชั่วโมง
- 3) อมยาไมโซพรอสทอลจำนวน 4 เม็ดไว้ใต้ลิ้นหรือกระพุ้งแก้ม หรือสอดที่ช่องคลอดครั้งเดียว

1.2 กรณีอายุครรภ์น้อยกว่า 10 สัปดาห์

- 1) กินยาไมเฟพริสโตนก่อนหนึ่งเม็ด
- 2) รอ 36-48 ชั่วโมง
- 3) สอดยาไมโซพรอสทอลจำนวน 4 เม็ดไว้ในช่องคลอด
- 4) ถ้ายังไม่แท้ง ให้อมยาไมโซพรอสทอลจำนวน 2 เม็ด โดยใช้ยาได้อีกไม่เกิน 5 ครั้ง

จากข้างต้นจะเป็นในกรณีใช้ยาทั้งสองตัวร่วมกันนั่นก็คือไมเฟพริสโตน (mifeprostone) และยา มิโซพรอสทอล (misoprostol) แต่ก็จะมีบางเว็บไซต์ที่ใช้เพียงมิโซพรอสทอล (misoprostol) ซึ่งเป็นยาสดเพื่อยุติการตั้งครรภ์เพียงอย่างเดียวมีอีกชื่อที่รู้จักในวงการว่า CYTOTEC ไซโตเทค ซึ่งเป็นยาที่ใช้ในการรักษาแผลในลำไส้ แต่มีผลในทางสูติในการขับเลือดทำให้มดลูกบีบตัวจนทำให้เกิดแท้งได้หากใช้เพียงยา CYTOTEC นี้เพียงอย่างเดียวราคาจะอยู่ที่เม็ดละประมาณ 500 – 1000 โดยมีวิธีการใช้ยาดังต่อไปนี้

2. วิธีการใช้ยาและการ

ก่อนการใช้ยาควรหลีกเลี่ยงการดื่มแอลกอฮอล์ หรือรับประทานอาหารมีไขมันในวันที่จะรับประทานยา จะต้องใช้ยาจำนวน 12 เม็ด (200 มิลลิกรัม / 1 เม็ด) (Women on waves, 2563) โดยมี

2.1 ขั้นตอนการรับประทานยามีดังต่อไปนี้

1) ใส่ยาไมโซพรอสซอลจำนวน 4 เม็ด (เม็ดละ 200 มิลลิกรัม) ไว้ใต้ลิ้น และรอให้ยาค่อยๆ ละลายอย่างน้อย 30 นาที คุณสามารถกลืนน้ำลายได้ แต่ห้ามรับประทานอาหารหรือดื่มน้ำระหว่างที่ยากำลัง ละลาย

2) จากนั้นไปอีก 3 ชั่วโมง ให้ใส่ยาอีก 4 เม็ดไว้ใต้ลิ้นอีกครั้ง และรอให้ยาค่อยๆ ละลายอย่างน้อย 30 นาที

3) จากนั้นไปอีก 3 ชั่วโมง ให้ใส่ยาอีก 4 เม็ดไว้ใต้ลิ้นอีกครั้ง และรอให้ยาค่อยๆ ละลายอย่างน้อย 30 นาทีควรจะทำวิธีการตามขั้นตอนข้างต้นให้ครบ แม้ว่าอาจจะมีเลือดออกมาก่อนจบขั้นตอน เนื่องจาก ขั้นตอนี่ 2 และ 3 นั้นมีความสำคัญมากในการทำให้งานทำแท้งนั้นสมบูรณ์

2.2 อาการที่จะเกิดขึ้นหลังการใช้ยา

โดยปกติการตกเลือดจะเกิดขึ้นใน 4 ถึง 6 ชั่วโมงหลังจากการใช้ยาในขั้นตอนแรก แต่การตก เลือดก็สามารถเกิดขึ้นได้เร็วภายใน 1 ชั่วโมงเช่นกัน บางครั้งก็เกิดขึ้นหลังจาก 12 ถึง 24 ชั่วโมงของการใช้ยา ในขั้นตอนแรก คุณจะรู้สึกปวด ปีบรีด การตกเลือดจะมีเลือดไหลมากกว่าการมีประจำเดือนธรรมดา โดยจะ มีก้อนเลือดออกมาด้วย อาการปวดและการปีบรีดตัวจะมากหรือน้อยนั้นจะขึ้นอยู่กับอายุครรภ์คุณอาจจะรู้สึก คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเสีย และหนาวตัว ซึ่งอาการเหล่านี้เป็นอาการปกติของการใช้ยาเมื่อการทำแท้งสำเร็จ แล้ว อาการปีบรีดและเลือดออกจะค่อยๆ จางหายไปอาการเลือดออกจะค่อยๆ จางหายไปภายใน 1 ถึง 4 สัปดาห์ หรืออาจจะใช้เวลานานกว่านี้ คุณสามารถมีประจำเดือนอีกครั้งภายใน 4-6 สัปดาห์หลังจากการทำ แท้ง หากมีประจำเดือนจะแนะนำให้ใช้ผ้าอนามัยแบบแผ่นมากกว่าแบบสอดเนื่องจากอาจจะเพราะลดการ อักเสบภายในช่องคลอด หลังจากนั้น 3 สัปดาห์ ต้องทำการทดสอบครรภ์เพื่อเป็นการยืนยันว่าการทำแท้ง สำเร็จ

สำหรับอาการแทรกซ้อนต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ประกอบด้วย

1) ตกเลือดอย่างหนัก (การตกเลือดเป็นเวลานานกว่า 2 ชั่วโมงและเต็มผ้าอนามัยขนาดแม็กซี สองแผ่นในหนึ่งชั่วโมง อาการมึนงง เวียนหัว เลือดไหลออกมาเหมือนก๊อกน้ำโดยไม่มีแรงดัน) หากคุณตกเลือด หนักคุณจะต้องรับประทานยาไมโซพรอสซอลอีก 2 เม็ดโดยวิธีการสอดใต้ลิ้นและต้องไปหาหมอโดยด่วน คุณ จะต้องบ้วน หรือกลืนยาก่อนที่จะเข้าไปโรงพยาบาล

2) มีไข้สูง 38 – 39 องศาเซลเซียสนานกว่า 24 ชั่วโมง

3) มีอาการปวดมากติดต่อกันหลังจากการทำแท้ง ถึงแม้จะทานยาแก้ปวดก็ไม่หาย

4) มีของเหลวลักษณะผิดปกติออกมาจากช่องคลอด เช่นกลิ่นเหม็น หรือ สีผิดปกติไป

และเมื่อไปพบแพทย์สามารถบอกแพทย์ได้ว่า เป็นการแท้งธรรมชาติเพราะอาการผิดปกติต่างๆ จะเหมือนกัน และแพทย์จะไม่สามารถทราบว่าคุณพยายามทานยาทำแท้งเพราะยาชนิดนี้ไม่สามารถตรวจพบ ได้ด้วยการเจาะเลือด

วิธีการซื้อขายยาทำแท้งออนไลน์ (Methods for Distributing the Suppository)

การทำธุรกิจใดๆ นั้นจะต้องตระหนักถึงผู้ซื้อผู้ขายที่มีความสัมพันธ์กัน หากมีความต้องการซื้อหากธุรกิจนั้นก็จะสามารถดำเนินการต่อไปได้ เช่นเดียวกันกับผู้ประกอบธุรกิจขายยาทำแท้ง เนื่องด้วยปัญหาที่ยังไม่หมดไปนั่นก็คือ (ณฤดี จินตวิโรจน์, 2558) ปัญหาแม่้วยไส ตั้งครรภ์ไม่พร้อมยังไม่พร้อม เมื่อเกิดปัญหาขึ้นมา ก็อยู่ที่ว่าเค้าจะแก้ปัญหากันยังไง บางคนก็ไปคลินิกเถื่อน หรือบางคนก็ซื้อยาเอง ซึ่งยาพวกนี้ก็ไม่ใช่ว่าที่ขึ้นทะเบียนว่าถูกกฎหมาย ก็มีคนส่วนหนึ่งใช้ปัญหานี้ทำธุรกิจ นอกจากความต้องการที่มากจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจเลือกที่จะประกอบธุรกิจนี้ อีกเหตุผลหนึ่งคงจะหนีไม่พ้นเรื่องของราคาขายซึ่งในการทำแท้งแต่ละครั้งนั้นอาจจะต้องซื้อยาในราคาเม็ดละ 500- 1000 และไม่เพียงใช้แค่ 1 เม็ด แต่ต้องดูว่าอายุครรภ์เท่าไร หากอายุครรภ์มากก็จะต้องใช้จำนวนเม็ดมาก หากลองคูณจำนวนคนใช้ยาทำแท้งในแต่ละวันและมาซื้อยาทำแท้งก็จะถือว่าเป็นเงินมหาศาลเลยทีเดียว จึงเป็นเหตุที่อยากจะทำอาชีพนี้อาชีพที่หาเงินได้ง่าย ไม่ต้องเปิดเผยตัวตน และได้เงินจำนวนมาก ทำงานไม่เหน็ดเหนื่อยเหมือนงานอื่นๆ โดยมีวิธีการขายที่มีการจูงใจกลุ่มเป้าหมาย

“ถ้าน้องท้องไม่พร้อม น้องไม่โดดเดี่ยวนะ ในแต่ละปีผู้หญิงเป็นล้านคนทั่วโลกที่ทำแท้งหนึ่งในสามของผู้หญิงทั้งหมดทั่วโลกมีโอกาสทำแท้งหนึ่งครั้งในชีวิตหนึ่ง ผู้หญิงทั่วโลกต่างก็เคยใช้ยาเพื่อให้เกิดการทำแท้งที่ปลอดภัย” (Women on waves, 2563)

จากข้อความข้างต้นเป็นข้อความของเว็บไซต์ทำแท้งเว็บไซต์หนึ่งซึ่งมีความน่าเชื่อถือและดูเหมือนเป็นการชักชวนและเป็นທີ່ปรึกษาที่ดีในขณะที่ผู้ที่ประสบปัญหาท้องไม่พร้อมไม่สามารถจะหันไปปรึกษาใครได้ จากข้อความทำให้เห็นว่าผู้สื่อความหรือเว็บไซต์นั้นพยายามบอกว่าการทำแท้งนั้นเป็นเรื่องปกติที่ใครก็ทำกัน หากมีปัญหานั้นสามารถปรึกษาหรือแก้ไขปัญหาก็ได้และไม่ต้องห่วงเรื่องความไม่ปลอดภัย ซึ่งนี่ก็เป็นจุดเริ่มต้นของการตัดสินใจที่จะเริ่มซื้อขายยาทำแท้งออนไลน์ผ่านเว็บไซต์

1. เริ่มต้นด้วยการเข้าไปที่ Google และ search คำว่าทำแท้ง ก็จะแสดงเว็บไซต์เกี่ยวกับการซื้อขายยาทำแท้งมากมาย จากนั้นให้คลิกเลือกเว็บไซต์ใดเว็บไซต์หนึ่ง
2. เมื่อเข้ามาที่เว็บไซต์แล้วจะพบกับหน้าเว็บไซต์จากนั้นจะมีให้ระบุวันที่มีประจำเดือนครั้งล่าสุด จากนั้นจะ Default ขึ้นให้ว่า ณ ขนาดนี้ อายุครรภ์เท่าไรแล้ว เพื่อเป็นการคำนวณเบื้องต้นว่าจะต้องใช้ยาชุดใด
3. จากนั้นจะมีการให้กรอกแบบฟอร์มขอรับคำปรึกษา ซึ่งจะเป็นคำถามเกี่ยวกับการประเมินการใช้ตัวยาทาแท้งว่ามีความปลอดภัยหรือไม่ และจะมีคำตอบตอบกลับโดยทันที
4. หากกรอกข้อมูลด้านความปลอดภัยในการใช้ยาเรียบร้อยแล้วจะมีการให้กรอกข้อมูลที่อยู่ เพื่อทำการจัดส่งพัสดุทางไปรษณีย์
5. จากนั้นจะมีการให้บริจาคขั้นต่ำคือ 75 ยูโรหรือหากนับเป็นเงินไทยก็จะประมาณ 2,725 บาทไทย และจะมีการขอบริจาคให้มากกว่านี้ก็ได้เท่าที่กำลังของผู้ซื้อยาโดยมีอุบายว่าเงินที่ได้จากการบริจาค่นั้นก็จะ

นำไปช่วยผู้หญิงที่ประสบปัญหาเดียวกันต่อไป แต่การจ่ายเงินโดยวิธีนี้อาจจะแตกต่างกันในแต่ละเว็บไซต์การซื้อขายออนไลน์ บางเว็บจะใช้คำว่าบริจาคเพื่อไม่ให้ผู้ซื้อรู้สึกว่าการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาเดียวกันหรือพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือทำให้ตนเองรู้สึกผิดน้อยลงนั่นเอง แต่บางเว็บก็จะกำหนดมาเลยว่าอายุครรภ์เท่าไร ควรใช้จำนวนเงินเท่าไร เป็นต้น

6. หลังจากที่มีการโอนเงินไปที่บัญชีของผู้รับโอนแล้วก็จะมีการจัดส่งตัวยาทำแท้งให้กับผู้ซื้อซึ่งอาจจะใช้เวลาในการรับของ 3-7 วัน

7. เมื่อทำการซื้อขายและจัดส่งพัสดุเรียบร้อยแล้วหากมีข้อสงสัยเพิ่มเติม ผู้ซื้อสามารถสอบถามเกี่ยวกับร้านค้าได้โดยผ่านทางอีเมลล์หรือในบางเว็บอาจจะมีการแอดไลน์คุยกันแต่ไม่แสดงโปรไฟล์ที่แท้จริงในการพูดคุยและมีการจับภาพจอที่คุยในการลงรีวิวเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือในการซื้อขายยาทำแท้งออนไลน์อีกด้วย

กฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งในประเทศไทย (Law Related to Abortion in Thailand)

ปัจจุบันการทำแท้งอยู่ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายอาญา ความผิด ฐานทำให้แท้งลูก ตามมาตรา 301 - 305 ซึ่งหญิงที่ทำหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูกและผู้ที่ทำให้หญิงแท้งลูกต้องรับโทษตามกฎหมาย ดังนี้ (นางสาวอภิญญา นิชัยไทย, 2554)

มาตรา 301 หญิงใดทำหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ต้องรับโทษ จำคุกไม่เกิน 3 ปีหรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 302 ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นยินยอม ต้องรับโทษ จำคุกไม่เกิน 5 ปีหรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปีหรือปรับไม่เกิน 14,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปีและปรับไม่เกิน 20,000 บาท

มาตรา 303 ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงไม่ยินยอมต้องรับโทษจำคุก ไม่เกิน 7 ปีหรือปรับไม่เกิน 24,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าการกระทำนั้น เป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 2,000 บาท ถึง 20,000 บาท และถ้าเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีถึง 20 ปีและปรับตั้งแต่ 10,000 บาท ถึง 40,000 บาท มาตรา 304 ผู้ใดเพียงแต่พยายามกระทำความผิด ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ มาตรา 305 ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 301 และ มาตรา 302 เป็นการกระทำของนายแพทย์และจำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพ ของหญิง หรือหญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 282 มาตรา 283 หรือ มาตรา 284 ผู้กระทำความผิดไม่มีความผิด

จากประมวลกฎหมายข้างต้นจะเห็นได้ว่ามาตราที่มีความเกี่ยวข้องกับบทความนี้ในส่วนของผู้ที่ทำแท้ง คือ มาตรา 301 ที่ได้กล่าวว่าหญิงที่ทำแท้งหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูกของตนนั้น จะต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปีหรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หากมองในมุมมองของผู้เขียนบทความนี้จะมีความคิดเห็นว่า โทษที่ได้รับนั้นมีความเบาเกินไปในการฆ่าชีวิตคนชีวิตหนึ่ง อาจจะเป็นเหตุผลให้ผู้ตัดสินใจทำนั้นไม่ได้

เกรงกลัวบทลงโทษเท่าที่ควร รวมไปถึงกฎหมายการทำแท้งมาตรา 302 ที่ได้กล่าวว่าผู้ใดที่ทำให้หญิงแท้งลูก โดยยินยอมหรือผู้ที่เป็นผู้จำหน่ายยาทำแท้งนั้น ต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท เท่านั้นหากชั่งน้ำหนักในการกระทำความผิดแล้วผลที่ได้ก็น่าเสียดมากกว่าผลเสีย ผู้ที่จำหน่ายจึงไม่มีความเกรงกลัว เนื่องจากการขายยาทำแท้งนั้นได้ราคาที่สูง เงิน 10,000 บาทจึงไม่ยากหากจะหามาเพื่อเสียค่าปรับ นอกจากนี้ก็ยังมีกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง ก็คือการขายยาแผนปัจจุบันโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือ ยาที่ลักลอบนำมาขายและให้ใช้ผิดวิธี เช่นยา ไซโตเทค ซึ่งเป็นยาที่ใช้ในการรักษาลำไส้เอกเสบแต่ก็มีผู้ที่ลักลอบนำมาขายเพื่อทำแท้ง มีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และปรับไม่เกิน 10,000 บาท อีกฐานความผิดหนึ่งคือการขายยาที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาจำคุกหรือยาปลอมที่อวดอ้างสรรพคุณว่าสามารถทำแท้งได้ไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 5,000 บาท และสุดท้ายในส่วนของการโฆษณาการทำแท้งก็ผิดกฎหมาย พ.ร.บ.ยา เช่นกัน มีโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท ซึ่งหากมองในความเป็นจริงวิธีที่จะแก้ปัญหาเรื่องการทำแท้งสิ่งแรกที่จะต้องแก้ไขที่ตัวกฎหมายซึ่งมีความละหลวมหรือเบาอยู่จึงไม่ทำให้เกิดความหวาดกลัวของประชาชน ดังนั้นการเพิ่มบทลงโทษและประชาสัมพันธ์บทลงโทษนี้ให้กว้างขวางอาจจะเป็นแนวทางที่ดีในการแก้ไขปัญหาการทำแท้งที่นับวันนั้นเพิ่มขึ้นในแต่ละปี

แนวทางการป้องกันการทำแท้ง (Guidelines to Prevent Abortion)

จากที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดการทำแท้ง รวมถึงกฎหมายการทำแท้งในประเทศไทย จึงพบว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ได้นั้นอาจจะมีได้มากมายหลายประการแต่จะหยิบยก 3 เรื่องหลักมาอธิบาย ดังต่อไปนี้

1. การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศและการป้องกันที่ถูกต้อง

กล่าวคือการทำแท้งนั้นส่วนมากมักเกิดมาจากวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้อยากลองในเรื่องเพศ ไม่ได้มีการป้องกันที่ถูกต้อง จนนำมาสู่ปัญหาการท้องไม่พร้อมเกิดขึ้น แนวทางการป้องกันในวัยรุ่นก็คือไม่ว่าจะเป็นที่โรงเรียน หรือสถาบันครอบครัวควรมีการเปิดรับเรื่องเพศและคุยกับวัยรุ่นมากขึ้น หากมองว่าเป็นศีลธรรมอันดีงามอยู่และไม่ควรกระทำ เมื่อเด็กถูกสั่งห้ามก็จะเป็นการยั่วยุให้อยากลองและเมื่อไม่มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน เด็กๆเหล่านี้ก็จะหาทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเองนั่นก็คือการทำแท้ง ดังนั้นสถาบันทางครอบครัว โรงเรียน ทางสังคมควรเปิดรับในการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเด็กให้มากขึ้น และมีการให้คำแนะนำที่ดีกับเด็กเหล่านี้

2. เศรษฐกิจที่ดีจะนำมาสู่การผลิตประชากรที่ดีคุณภาพ

อาจจะกล่าวได้ว่าหากประเทศใดมีเศรษฐกิจที่ดี ผู้คนมีงานทำ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีแล้วนั้น หากประสบปัญหาท้องไม่พร้อมเกิดขึ้น อาจจะมีทางเลือกที่จะนำเด็กให้อยู่เนื่องจากสามารถเลี้ยงดูให้เด็กนั้นออกมามีอนาคตที่สดใสได้เนื่องจากไม่ได้มีความเดือดร้อนอะไร เพราะสาเหตุหนึ่งในการทำแท้งนั้นส่วนหนึ่งก็มาจากเศรษฐกิจ เนื่องจากในปัจจุบันค่าครองชีพนั้นสูงแต่ความเป็นอยู่ชีวิตประชากรไม่ได้ดีตาม บางคนเป็นพนักงานออฟฟิศ บางคนหาเช้ากินค่ำ มีรายได้เหลือเพียงแค่จุนเจือตัวเองเท่านั้น หากมีชีวิตที่ต้องดูแลเพิ่มอีก

หนึ่งชีวิตก็ต้องใช้เงินเพิ่ม ซึ่งนี่อาจจะเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกิดการทำแท้งขึ้นได้ ดังนั้นรัฐบาลควรตระหนักถึงเรื่องเศรษฐกิจเพราะไม่เพียงแต่จะทำให้ปัญหาการทำแท้งนี้ลดลงแต่ก็เป็นรากฐานที่ดีในด้านอื่นๆอีกด้วย

3. ความรุนแรงของการลงโทษตามกฎหมายกับการยับยั้งการกระทำความผิด

เมื่อมีผู้กระทำความผิดเกิดขึ้น ก็จะต้องมีบทลงโทษ ดังนั้นการลงโทษควรมีความสมเหตุสมผลกับผู้กระทำความผิด การทำแท้งเหมือนกับการฆ่าคน เนื่องจากได้ทำลายชีวิตมนุษย์ชีวิตหนึ่งขึ้น แม้เด็กนั้นจะยังไม่ได้ลืมตาดูโลก แต่ก็มีชีวิตขึ้นมาแล้ว ดังนั้นหากมีกฎหมายที่รวดเร็ว แน่นนอน และรุนแรง เพื่อให้สอดคล้องเกี่ยวกับการกระทำความผิดนี้อาจจะช่วยให้การทำแท้งลดน้อยลง หากผู้คนคิดว่าโทษที่ได้้นั้นมากกว่าสิ่งที่ตนกระทำ ก็จะทำให้เกิดความหวาดกลัวไม่กล้าที่จะกระทำความผิด

บทสรุป (Conclusion)

ปัญหาการทำแท้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยนั้นได้พัฒนาไปไกลจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเมื่ออดีตก็จะเป็นการทำแท้งแบบคลินิกเถื่อนที่ลักลอบทำ แต่ในปัจจุบันนั้นเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตของมนุษย์เพิ่มมากยิ่งขึ้นทำให้การทำแท้งนั้นสามารถทำได้ง่ายโดยแค่สั่งยาทำแท้งผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต มีการติดต่อสื่อสารการขายยาให้คำปรึกษา มีการโฆษณาสรรพคุณชวนเชื่อ ให้ผู้ที่ประสบปัญหานั้นรู้สึกมีความไว้วางใจและแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยวิธีนี้ เมื่อการเข้าถึงยาทำแท้งที่จะเป็นในลักษณะที่เป็นการอมไว้อัตโนมัติแล้วให้ละลาย ทำเช่นนั้นจนกว่าจะครบเม็ดตามอายุครรภ์ เพียงเท่านั้นร่างกายก็จะมีอาการขับเลือดออกมา ซึ่งก็จะเป็นเด็กในครรภ์นั่นเอง สาเหตุที่ทำให้เกิดการซื้อขายยาทำแท้งผ่านโลกออนไลน์นั้นมีจำนวนมากขึ้นทุกปี ประกอบด้วย 1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นเหตุผลหลักในการตัดสินใจทำแท้งเนื่องจากค่าครองชีพในปัจจุบันนั้นค่อนข้างสูง ผู้ที่เป็นมนุษย์เงินเดือนหรือหาเช้ากินค่ำไม่มีรายได้เพียงพอที่จะจุนเจือเด็กที่เกิดมาได้ ดังนั้นจึงเลือกการทำแท้งโดยให้เหตุผลว่ายังไม่พร้อม 2. การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับด้านเพศศึกษา เนื่องด้วยผู้ที่ประสบปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมนั้นมักมีอายุระหว่าง 15-25 ปี ซึ่งก็จะเป็นช่วงวัยเรียนและวัยที่เพิ่งเริ่มทำงาน ดังนั้นการขาดความรู้ความเข้าใจนั้นเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะมีความอยากรู้อยากลอง มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน เพราะคิดว่าคงจะไม่ท้อง เมื่อขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องก็นำมาสู่ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมและนำไปสู่การทำแท้งในที่สุด 3. สื่อมีการเข้าถึงได้ง่าย เนื่องจากในปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่าทุกคนนั้นมีสมาร์ตโฟนรวมไปถึงเด็กที่อยู่ในวัยเรียนที่สามารถเข้าถึงสื่อลามกอาชญากรได้ ทำให้เกิดความอยากรู้อยากลอง และปฏิบัติตามในที่สุด และประการสุดท้ายคือ สภาพความเป็นอยู่ในชุมชนซึ่งไม่สนใจกันและกันต่างคนต่างอยู่ ทำให้เกิดช่องโอกาสให้เด็กนั้นมีเพศสัมพันธ์กันได้ง่าย และนำมาสู่การท้องไม่พร้อม และแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการทำแท้ง สาเหตุที่ทำให้การทำแท้งนั้นไม่หมดไปก็จะสัมพันธ์กับเหตุผลที่กล่าวไว้ข้างต้น เมื่อมีความต้องการซื้ออย่างมาก ดังนั้นผู้ที่ประกอบธุรกิจขายยาทำแท้งจึงสามารถตอบสนองได้ดีและหันมาเลือกที่จะทำเนื่องจากได้รายได้ที่มากสามารถตรวจสอบยากเนื่องจากการซื้อขายผ่านทางอินเทอร์เน็ตไม่ได้มีหน้าร้านและไม่ได้เปิดเผยตัวตน นอกจากนี้ราคายาทำแท้งนั้นหากนับการซื้อยาจากราคาเม็ดละ 500-1000 หากขายได้วันละ 50 คน ก็จะเป็นจำนวนเงินที่มหาศาลเนื่องจากผู้ที่ทำแท้งส่วนใหญ่ก็จะใช้ขั้นต่ำ 4 เม็ดขึ้นไป ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าสิ่งที่ได้รับนั้นคุ้มค่ากว่าการที่กลัวบทลงโทษทางกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายในประเทศไทยเกี่ยวกับการทำแท้ง

ทั้งในแง่ของตัวผู้ทำแท้งเองนั้นก็อาจจะจ่ายแค่ค่าปรับ 6,000 หรือจำคุกเพียง 3 ปี และผู้ขายจ่ายค่าปรับเพียง 10,000 บาทและจำคุกเพียง 5 ปีเท่านั้น แต่ส่วนมากหากถูกจับได้ก็เสียแค่ค่าปรับหรือเงินใต้โต๊ะ ดังนั้นนี่จึงเป็นเหตุผลที่ยังเกิดการทำแท้งขึ้นโดยไม่มีท่าทีที่จะลดลง

ดังนั้นวิธีการแก้ไขปัญหาคือหรือแนวทางการแก้ไขปัญหามาจากการศึกษาบทความนี้ ก็จะแบ่งออกด้วยกัน 3 แนวทาง ประกอบด้วย ประการแรกก็คือ ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศให้เด็ก ให้สังคมนั้นเปิดการยอมรับ ทั้งสถาบันทางครอบครัว และสถาบันทางสังคมที่ช่วยกันสอดส่องดูแลให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ต่อมาคือด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลควรมองในเรื่องนี้เป็นสำคัญ เพราะหากเศรษฐกิจไม่ดีก็จะนำมาสู่ปัญหาหลายๆด้านรวมไปถึงการทำแท้งด้วย เพราะหากผู้คนมีชีวิตที่ดีมีความเป็นอยู่ที่ดี การเกิดเด็กขึ้นมา 1 คน ก็จะไม่ใช่ปัญหาในการเลี้ยงดู และประการสุดท้ายคือในเรื่องของกฎหมาย กฎหมายนั้นควรมีการลงโทษที่หนักขึ้นหรือมาตรการที่เข้มงวดเพื่อให้ทั้งผู้ประกอบการธุรกิจและผู้ขายนั้นเกิดความเกรงกลัว เมื่อมีกฎหมายที่รุนแรงผู้ที่กระทำความผิดทั้งสองฝ่าย นั่นก็คือผู้ขายและผู้ซื้อเกิดความเกรงกลัวและมีการชั่งน้ำหนักแล้วว่าสิ่งที่ทำนั้นไม่คุ้มกับผลที่จะได้รับ หากมีมาตรการอย่างเด็ดขาด ผู้เขียนคิดว่าปัญหาการทำแท้งนั้นจะหมดไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฤษฎา ศุภวรรณกุล. (2563). ท้องในวัยรุ่น 'ปัญหา' ของวัยรุ่น หรือ 'ปัญหา' ของผู้ใหญ่?. เข้าถึงได้จาก <https://www.hfocus.org/content/2020/02/18469>
- ณฤดี จินทวีโรจน์, (2558). หวังโลกออนไลน์! พลิกธุรกิจขายยาทำแท้งเถื่อน-ปัญหาเก่าที่รอการแก้ไข?. เข้าถึงได้จาก <https://www.isranews.org/isranews-scoop/36254->
- ไทยรัฐออนไลน์. (2560). พบหญิงไทยตัดสินใจทำแท้ง ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ-ครอบครัว กว่า 60%. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/867242>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2560). พบหญิงไทยตัดสินใจทำแท้ง ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ-ครอบครัว กว่า 60%. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/867242>
- ปรีชาติ หาญ ตน ศิริสกุล . (2559). ทำแท้งปลอดภัยก็มีนะ รึยัง?. เข้าถึงได้จาก <https://waymagazine.org/safe-medical-abortion/>
- อ วิ ก า ร ต น์ น ย ม ไท ย , (2554). ก ร ห ม า ย ก ี ย ว กั บ ก า ร ท ำ ท ำ . เข้าถึงได้จาก <https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/file>
- Sanook. (2561). 5 สาเหตุ ที่ก่อให้เกิดปัญหา "ท้องก่อนวัย" ของวัยรุ่นยุคนี้. เข้าถึงได้จาก <https://www.sanook.com/campus/1391585/>
- Women on waves. (2563). ก า ร ท ำ ท ำ . เข้าถึงได้จาก <https://www.womenonwaves.org/th/page/702/how-to-abort-at>
- Women on web. (2563). ยาสด ยาขับ vs ยาทำแท้ง ยายุติการตั้งครรภ์. เข้าถึงได้จาก <https://www.womenonweb.org/en/page/16953/->

ข่าวปลอมบนสื่อออนไลน์ในปัจจุบัน

ภาณุฤกษ์ พิธิษฐ์สกุลชัย¹ และพ.ต.ท.หญิง นิรมล ชื่นสงวน²

วันรับ: 8 พฤษภาคม 2563 วันแก้ไข: 3 สิงหาคม 2563 ยอมรับ: 8 สิงหาคม 2563

บทคัดย่อ

ข่าวปลอมหรือเฟคนิวส์ เป็นข่าวที่นำไปสู่ความเข้าใจผิดไม่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง มีลักษณะแตกต่างจากข่าวเสียสละซึ่งดัดแปลงข้อมูลเพื่อบูมสร้างอารมณ์ขึ้นให้กับผู้อ่าน ข่าวปลอมมีความตั้งใจให้สารสนเทศที่ผิดพลาด ไม่ใช่เพื่อความชวนขำขัน แต่หวังผลประโยชน์จากความเข้าใจผิด ดังนั้น ผู้ขาดทักษะในการจำแนกข้อเท็จจริง จึงมีโอกาสถูกยั่วยุให้หลงเชื่อข่าวปลอมได้ง่าย ข่าวปลอมไม่ได้เป็นประเด็นใหม่สำหรับสังคมในปัจจุบัน มันถูกใช้มายาวนานในสงครามหรือเกมความขัดแย้งในแต่ละยุคสมัย นับตั้งแต่อินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะอย่างยิ่งโซเชียลมีเดียได้กลายเป็นต้นทางสำคัญของสารสนเทศ ทำให้คนทั่วไปสามารถสร้าง บริโภค บิดเบือน และส่งต่อข้อมูล การสร้างเนื้อหาขึ้นมาจึงไม่ได้ถูกจำกัดเฉพาะหนังสือพิมพ์หรือสำนักข่าวที่เป็นทางการอีกต่อไป อย่างไรก็ตามการที่ทุกคนสามารถเป็นผู้สร้างข่าวไวรัลทางทวิตเตอร์หรือเฟซบุ๊กได้เอง ส่งผลให้ข่าวสารที่เผยแพร่อาจจะเป็นจริงหรือเท็จก็ได้

การเข้ามาของสื่อสังคมออนไลน์ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารและระบบอินเทอร์เน็ตส่งผลให้พฤติกรรมการเสพข่าวสารของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป ประชาชนส่วนใหญ่หันมาเสพข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือ การส่งต่อข่าวปลอมเป็นจำนวนมาก ทั้งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับด้านสุขภาพ ด้านการเมือง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้านความมั่นคง เป็นต้น ก่อให้เกิดผลกระทบเป็นวงกว้างในสังคม เนื่องจากประชาชนผู้บริโภคข้อมูลมีความเชื่อ ทัศนคติ ความเข้าใจและการตระหนักรู้ที่บิดเบือนไป

คำสำคัญ: ข่าวปลอม สื่อสังคม เทคโนโลยี

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีววิทยาการบังคับใช้กฎหมาย คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

² อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Fake News on Current Online Media

Phanukrit Phisitsakunchai¹ & Pol.Lt.Col.Niramol Chuensanguan²

Received: May 7, 2020 Revised: August 2, 2020 Accepted: August 8, 2020

Abstract

Fake news refers to the news leading to misinterpretation, not be laid on the factual foundation, There is also different type from any satire news which modifies the information for the purpose of making humorousness for the readers. The fake news is intentionally made to provide the fault information, not for a humorous purpose, but it contemplates to benefit from misunderstanding, therefore, the persons lacking the skills in factual classification are risky to be incited to simply believe fake news. Fake news is not a modern issue for the current socials. It has been applied in the wars and inconsistent games occurred in each era for a long time. Since the internet, in particular, social media has acted as a significant source of information, all ordinary peoples have been therefore enabled to create, consume, and share such information. The content creation is not limited only for newspapers or official news agencies. However, everyone can become a fake news creator on Twitter or Facebook which affects the reliability of information.

The emergence of online social media accompanying with the advancement of communication technology and the internet results in the change of the current consumers' behaviors in consuming news. The majority of peoples consume the news from online social media more and the consequences are a great number of forwarding of fake news with the contents regarding health, politics, international relations, and security, etc. This yields extensive impacts on the socials because the peoples, as the information consumers, possess distorted beliefs, attitudes, understandings, and realizations.

Keywords: Fake news, Social media, Technology

¹ Graduate student in Master of Arts Program in Criminology and Law Enforcement, Social Sciences Faculty, Royal Police Cadet Academy

² Lecturer, Social Sciences Faculty, Royal Police Cadet Academy

บทนำ (Introduction)

สื่อสังคมออนไลน์มีประโยชน์ในการช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ผู้บริโภคข่าวสารใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการรับทราบความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว เพราะในแต่ละวันมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย การติดตามข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ช่วยให้สามารถรับทราบความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที (บุปผา เมฆศรีทองคำ และขจรจิต บุณนา, 2557) ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ Fake news หรือ ข่าวลวง ข่าวเท็จ ข่าวปลอม ข่าวลือ ข่าวที่มีเนื้อหาบิดเบือน เรื่องที่แต่งขึ้นเอง เข้าใจผิดไปเอง หรืออะไรก็ตามที่เข้าข่ายเรื่องไม่จริง ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นกว่าในอดีตอย่างมาก แม้จะไม่ใช่อะไรใหม่ เพราะใครๆ ก็สามารถสร้างเรื่องขึ้นมาเล่า แฉและส่งต่อกันไปได้ทั้งที่อาจจะมี ความเป็นความจริงหรือเป็นเรื่องปั้นแต่งขึ้นมา เพราะปัจจุบันสังคมเราถูกอิทธิพลของโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร เราอยู่ภายใต้โลกแห่งข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี และสื่อสังคมออนไลน์ เทคโนโลยีออนไลน์และสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เข้าครอบงำ ข่าวสารจึงกระจายไปในวงกว้างหลายรูปแบบอย่างรวดเร็ว ซึ่งยากต่อการควบคุมและบริหารจัดการ ข้อมูลให้ถูกต้องเหมาะสม

ปัจจุบันมีรูปแบบของการรับสารที่เปลี่ยนแปลงไปหลากหลาย ทำให้เกิดพฤติกรรมในการเสพข่าวของประชาชนก็เปลี่ยนตามไปด้วย ผู้รับสารเริ่มคุ้นชินกับความเร็วและความ(รุนแรง)ของเนื้อหาข่าว จึงปักใจเชื่อในข้อมูลเหล่านั้นทันทีโดยไม่คิดวิเคราะห์พิจารณาอย่างถี่ถ้วน จึงเกิดกลุ่มคนที่มีเจตนาแอบแฝงมุ่งร้ายพยายามที่จะสร้าง “เนื้อหาเพื่อให้เป็นข่าวที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต” หรือ เฟคนิวส์ขึ้นมา โดยทำขึ้นจากเจตนาส่วนบุคคลต่างๆ หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาไม่ระมัดระวังผลกระทบที่จะตามมา ขณะที่บางคนก็จงใจใส่สารเท็จออกไปด้วยเจตนาเจตนา และไร้คุณธรรมในจิตใจ มุ่งหวังปลุกปั่นให้เกิดความขัดแย้ง สับสน กังวลใจ เกิดความเข้าใจผิดให้เสียความสามัคคีกันไปตาม และสร้างความวุ่นวายในสังคม ทั้งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล ความเคลื่อนไหวต่างๆ ในโลกโซเชียลมีเดีย สาธารณูปโภค สุขภาพ และการแพทย์ เป็นต้น อาจร้ายแรงถึงขั้นสร้างผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้เลยทีเดียว จากผลสำรวจพฤติกรรมของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตประเทศไทยในปี พ.ศ. 2561 พบว่า คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยนานขึ้นเป็น 10 ชั่วโมง 5 นาทีต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 3 ชั่วโมง 41 นาทีต่อวัน นั้นหมายความว่าโอกาสในการเผยแพร่ข่าวปลอม มีมากขึ้นเป็นเงาตามตัว (ไอเดีย เวิร์คส์ คอมมิวนิเคชั่นส์, 2562)

ข่าวปลอม (Fake news) ยังไม่มีคำจำกัดความที่แน่นอน ได้มีผู้ให้คำนิยามไว้ในความหมายที่แตกต่างกันออกไปอย่างไรก็ตาม ความหมายโดยทั่วไปของข่าวปลอมคือ “ข่าวที่ไม่จริง” เนื้อหาของข่าวปลอมอาจมีข้อเท็จจริงเพียงเล็กน้อยหรือเพียงบางส่วน แต่ขาดบริบทของรายละเอียดหรืออาจเป็นข่าวที่ไม่มีมูลความจริงเลย เนื้อหาของข่าวเป็นเรื่องที่สร้างขึ้นมากหรือไม่มีข้อเท็จจริง ไม่มีแหล่งข่าวหรือคำพูดที่ตรวจสอบได้ ข่าวปลอมบางประเภทก็อาจมีเนื้อหาที่ตรวจสอบได้จริง แต่มีลักษณะการเขียนด้วยอคติ จงใจให้ร้าย หรือไม่ใส่รายละเอียดที่สำคัญต่อเหตุการณ์ลงในเนื้อหาหรือนำเสนอจากมุมมองด้านเดียว บางครั้งข่าวปลอมก็เป็นการโฆษณาชวนเชื่อที่จงใจเขียนขึ้นมาเพื่อชักนำคนอ่าน โดยมีแรงจูงใจทางการเมืองหรืออาจเป็นเพียงแค่ “พาดหัว

ยั่วให้คลิก” (Click bait) ที่เขียนจูงใจให้คนเข้ามาอ่านเพื่อเพิ่มยอดเข้าชมโดยมุ่งหวังทางการเงินอยู่เบื้องหลัง (สรานนท์ อินทนนท์, 2562)

ดังนั้น ทักษะการรู้เท่าทันข่าว เป็นเรื่องสำคัญที่พลเมืองในยุคดิจิทัลควรได้รับการเรียนรู้และฝึกฝน เพราะในยุคของข้อมูลข่าวสาร ผู้รับข่าวต้องประเมินได้ว่าอะไรจริงหรือไม่จริง สามารถวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร แยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น และสามารถตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับมาจากหลายๆ แหล่งได้ เพื่อจะได้กลั่นกรองข้อมูลที่น่าเชื่อถือและหลากหลายในการประกอบการคิด การตัดสินใจ และการแสดงความคิดเห็นในฐานะพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย

ความเป็นมาและลักษณะของข่าวปลอม (Evolution and Characteristics of Fake News)

ข่าวปลอม หรือ Fake news ถือเป็นปัญหาใหญ่ในการสื่อสารมวลชนทั่วโลก ในอดีตข่าวปลอมจะมาในรูปแบบของโฆษณาทางโทรทัศน์ เสียงตามสายหรือแผ่นพับ แต่ปัจจุบันพฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไปหันมาเสพข่าวทางโซเชียลมีเดียมากขึ้น จากที่เคยรับข้อมูลผ่านสำนักข่าวที่เชื่อถือได้ เปลี่ยนเป็นการรับข่าวจากไลน์หรือห้องแชต เกิดความเชื่อและส่งต่อโดยที่ยังไม่ได้ผ่านการคัดกรองใดๆ ทำให้ข่าวปลอมแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว

“Fake news” กลายเป็นศัพท์แห่งปี จากพจนานุกรมคอลลินส์สมาคมภาษาถิ่นอเมริกัน และพจนานุกรมแม็กควารี คำนิยามที่ทางพจนานุกรมให้ไว้ก็คือ ข้อมูลเท็จ โดยเน้นลักษณะเร้าอารมณ์เล่นถึงความรู้สึก ซึ่งข่าวปลอมที่แพร่ กระจายกันอย่างหนักในปีนี้เป็น การให้ข้อมูลเท็จ ที่มีลักษณะที่กระตุ้นความรู้สึก มาในรูปแบบของ การรายงานข่าว

การเข้ามาของสื่อสังคมออนไลน์ ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารและระบบอินเทอร์เน็ต ส่งผลกระทบบอย่างหนักต่อพฤติกรรมและการเสพข่าวสารของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้คนส่วนใหญ่หันมาเสพข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ มีการส่งต่อข่าวปลอม (Fake news) เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลสุขภาพ ซึ่งพบว่า มีการส่งต่อกันแบบผิด ๆ สูงกว่าร้อยละ 80 จากบรรดาข่าวปลอมทั้งหมด และในระยะหลังยังพบเห็นข่าวปลอมเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองหรือข่าวต่างประเทศอีกด้วย นอกจากนี้ยังพบข้อมูลที่น่าสนใจอีกว่า ข่าวปลอมในสื่อสังคมออนไลน์ อย่างเช่น ทวิตเตอร์ มีแนวโน้มที่จะถูกรีทวีตมากกว่าข่าวที่น่าเสนออย่างถูกต้องและเป็นความจริง (ณัฐนันท์ อธิยาภรณ์, 2562) อย่างไรก็ตาม ข่าวลือ ข่าวลวง เป็นสิ่งที่อยู่คู่สังคมไทย และสังคมโลกมานานแล้ว แต่ถ้าจะนับจุดเริ่มต้นของคำว่า Fake news สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นช่วงต้นปี ค.ศ. 2016 จุดเริ่มต้นของ Fake news นั้น ไม่ได้เกิดจากประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น หรือ อังกฤษ แต่กลับเกิดขึ้นจากประเทศเล็กๆ ในยุโรปอย่างมาเซโดเนีย เมื่อวัยรุ่นอายุ 18 ปีคนหนึ่งเข้ามาเซโดเนีย ทำงานพาร์ทไทม์ด้วยการเขียนข่าว และบทความ Fake news เพื่อส่งกระจายต่อไปตามเว็บการเมืองเล็กๆ ในช่วงระยะเวลา 4 เดือนระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนพฤศจิกายนของปี ค.ศ. 2016 เขาสามารถทำเงินได้ถึงประมาณ 500,000 บาท และมีรายได้ประมาณ 10,000 บาท ต่อเดือนในการเขียนข่าวขึ้นมา (Work point News, 2562)

ในปี ค.ศ. 2017 “Fake news” ได้กลับมาเป็นปัญหาบนโลกออนไลน์จนกลายเป็นเรื่องที่โด่งดังในสหรัฐอเมริกาและถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก การเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะคำครหาที่ว่า “Fake news” สามารถเปลี่ยนผลการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาได้ บทความบนเว็บไซต์ Buzz Feed ได้ชี้ว่าตัวเลขยอด engagement ขาลงช่วงสามเดือนก่อนการเลือกตั้งปี ค.ศ.2016 มียอดพุ่งสูงถึงกว่า 8.7 ล้านครั้ง แชนหน้าข่าวที่มาจากเว็บไซต์ข่าวจริงไปมากซึ่งข่าวที่มียอด engagement สูงสุดล้วนแล้วแต่เป็นข่าวโจมตีฮิลลารี คลินตัน จากพรรคเดโมแครต (blognone, 2560)

มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดในสหรัฐ กล่าวถึงเหยื่อของข่าวปลอมว่ามักจะเป็นผู้สูงอายุ เด็กหรือผู้มีการศึกษาที่จำกัด โดยเฉพาะผู้อ่านทุกคนที่มีอคติเป็นทุนเดิม ยิ่งถูกโน้มน้าวได้ง่าย อคตินี้ทางวิชาการเรียกว่า Confirmation bias มักจะโน้มน้าวผู้มีอคติประเภทเป็นทุนเดิมให้เชื่อในสิ่งที่ตรงกับความคิดหรือความเชื่อเดิมอยู่แล้วได้ง่าย (กันต์ เอี่ยมอินทรา, 2563) จากเดิมที่บุคคลทั่วไปเป็นเพียงผู้รับสารจากสื่อมวลชน แต่ด้วยวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีทำให้ทุกวันนี้บุคคลสามารถเป็นทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสารได้ในเวลาเดียวกัน ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลสามารถสร้างสรรค์เนื้อหาได้ด้วยตนเอง (User - Generated Content) ในระยะเริ่มแรกมีการใช้อีเมล (E-mail) เป็นช่องทางในการส่งต่อข้อมูลข่าวสาร และต่อมาเมื่อสังคมเข้าสู่ยุคโซเชียลมีเดียบุคคลก็สามารถแชร์ข่าวสารต่าง ๆ ส่งต่อข้อมูลถึงกันได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และง่ายดายมากยิ่งขึ้นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์หรือโซเชียลเน็ตเวิร์ก ซึ่งถือเป็นสื่อที่มีความใกล้ชิดกับชีวิตประจำวันของคนรุ่นใหม่เป็นอย่างยิ่ง ถึงแม้ว่าโซเชียลมีเดียในยุคปัจจุบันจะเป็นช่องทางในการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ แต่ในขณะเดียวกันก็มีคุณลักษณะที่เป็นดาบสองคมอยู่เช่นกัน บางครั้งจากประเด็นเล็ก ๆ ก็กลายเป็นประเด็นใหญ่โตจนเกิดข้อถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมอย่างกว้างขวาง ผลกระทบในทางลบอันเกิดจากการใช้โซเชียลมีเดียก็มีปรากฏให้เห็นอยู่ไม่น้อยเพราะเมื่อผู้รับสารไม่มีความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อไม่รู้จักวิเคราะห์แยกแยะ พิจารณาเลือกรับข่าวสารที่ถูกต้อง ก็ย่อมเกิดความผิดพลาดและได้รับผลกระทบความเสียหายจากการไม่รู้เท่าทันสื่อได้ (สุกษา มีนิล, 2558)

สำหรับในปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกเริ่มต้นตัวกับประเด็น Fake news มากขึ้น เช่น แคนาดา อิตาลี และไต้หวัน ได้บรรจุการแยกแยะข่าวจริงและข่าวลวงไว้ในหลักสูตรการเรียนของนักเรียนแล้ว และบางประเทศก็ออกกฎหมายหรือสร้างมาตรการเด็ดขาดสำหรับผู้เผยแพร่ข่าวลวง ซึ่งกระทรวงยุติธรรมสิงคโปร์ เสนอร่างกฎหมายจัดการกับข่าวปลอม กำหนดให้มีบทลงโทษจำคุกสูงสุด 10 ปี หรือปรับสูงสุด 1 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ (ประมาณ 23 ล้านบาท) ด้านรัฐสภายุโรปก็ผ่านกฎหมายต่อต้านข่าวลวงครอบคลุมทั้งสำนักข่าว สื่อดิจิทัล และสื่อสังคมออกมาแล้ว โดยกำหนดโทษจำคุกสูงสุด 6 ปี ปรับ 500,000 ยูโร สำหรับความผิดทั้งในและนอกดินแดนมาเลเซีย ไม่เว้นแม้แต่ชาวต่างชาติ ควบคู่ไปกับการสร้างเว็บไซต์ sebenarnya.my เพื่อให้ประชาชนตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือข่าวได้ ส่วนประเทศไทยมีข่าวว่ากระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมกำลังรวบรวมพลังพันธมิตรทุกภาคส่วน เพื่อเดินหน้าศึกษาแนวทางในการจัดตั้งศูนย์เฟคนิวส์เซ็นเตอร์ (Fake news Center) เป็นนโยบายเร่งด่วนเช่นกัน (ผู้จัดการออนไลน์, 2562)

นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยนิวยอร์กและพรินซ์ตันชี้ว่า ในช่วงที่ผ่านมาชาวอเมริกันที่มีอายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มที่จะแชร์ข่าวปลอมบน Facebook มากกว่าผู้ใช้อายุน้อย การศึกษานี้ยังสะท้อนให้เห็น

ว่า “อายุ” เป็นตัวบ่งชี้ถึงพฤติกรรมการแชร์ข่าวปลอมอย่างมีนัยสำคัญ ไม่ใช่การศึกษา เพศ เชื้อชาติ รายได้ หรือจำนวนลิงก์เว็บที่พวกเขาแชร์ออกไป โดยการศึกษานี้ มุ่งสำรวจพฤติกรรมของผู้ใช้ Facebook ทั้งช่วงก่อนและหลังการเลือกตั้งปี 2016 ในทุกกลุ่มอายุ พบว่าผู้ใช้ที่เข้าร่วมการสำรวจจำนวน 8.5% แชร์ข่าวปลอมอย่างน้อย 1 ลิงก์จากเว็บไซต์ข่าวปลอม กลุ่มผู้ใช้งานที่เป็นพวกอนุรักษ์นิยมมีแนวโน้มจะแชร์ข่าวปลอมมากกว่ากลุ่มผู้ใช้ที่เป็นเสรีนิยม ขณะที่คนสนับสนุนพรรครีพับลิกันแชร์ลิงก์ข่าวปลอมมากถึง 18% เทียบกับเดโมแครตที่แชร์ข่าวปลอมไม่ถึง 4% นอกจากนี้ยังพบสถิติที่น่าสนใจ เช่น 11% ของผู้ใช้อายุ 65 ปีขึ้นไป แชร์ข่าวลวงที่บิดเบือนความจริง (HOAX) ในขณะที่ผู้ใช้อายุ 18 – 29 ปีมีเพียง 3% เท่านั้นที่แชร์ข่าวลวง ผู้ใช้เฟซบุ๊กที่อายุ 65 ปีขึ้นไป แชร์บทความข่าวปลอมมากกว่ากลุ่มคนวัย 45-65 ปี ไม่ต่ำกว่า 2 เท่า และมากกว่ากลุ่มวัย 18-29 ปี เกือบ 7 เท่า โดยการศึกษาดังกล่าวไม่ได้สรุปแน่ชัดว่าเพราะเหตุใดผู้ใช้อายุมากถึงมีแนวโน้มที่จะแชร์ข่าวปลอมมากกว่า แต่ทั้งนี้วิจัยก็ได้เสนอ 2 เหตุผลความเป็นได้ด้วยกัน อย่างแรกคือ ผู้ใช้อายุมาก ซึ่งในที่นี้คือเหล่าเบบี้บูมเมอร์สเข้าสู่โลกอินเทอร์เน็ตช้ากว่าคนรุ่นอื่นๆ หรือที่เรียกว่า Digital Immigrants พวกเขาจึงขาดความรู้เท่าทันโลกดิจิทัล และลำดับที่สอง คือ กระบวนการรับรู้ของคนเราอาจจะเสื่อมลงตามอายุ ผู้สูงอายุจึงมักจะเชื่อข่าวปลอมได้ง่ายกว่า ทีมนักวิจัยหวังว่าจะได้ทดสอบข้อสันนิษฐานทั้งสองข้อต่อไปในอนาคต

ในอดีตการขาดความรู้เท่าทันในโลกดิจิทัลถูกมองว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้คนแชร์ข่าวปลอม เมื่อปี พ.ศ.2552 แอปพลิเคชัน What Sapp ก่อตั้งขึ้น โดย Jan Koum (CEO Channels,2018)ได้เริ่มพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรู้เท่าทันโลกดิจิทัลในอินเดีย เพราะผู้ใช้งาน 200 ล้านคนถือเป็นผู้ใช้อินเทอร์เน็ตรายใหม่ หลังจากที่มีการขาดการเชื่อมต่ออันเป็นผลจากข้อความไวรัสที่ถูกส่งต่อกันในแอปพลิเคชัน ในขณะเดียวกันผู้สูงอายุชาวอเมริกันก็มีแนวโน้มตกเป็นเหยื่อของข่าวปลอมสูงจนถึงขั้นที่ FBI ต้องออกมาให้ความรู้ผ่านทางเว็บไซต์เพื่อเตือนภัย เป็นไปได้ว่าวิธีการแก้ปัญหาหลายๆ จุดน่าจะได้ผลลัพธ์ที่ดีกว่าการแก้ปัญหาแค่จุดเดียว อย่างน้อยตอนนี้สิ่งที่รู้แน่ชัดคือ ลักษณะข่าวปลอมของเว็บคลิกเบตที่พบเห็นได้ตามหน้านิวส์ฟีดส์ มักจะมีลักษณะไม่ต่างกับโพสต์ข่าวทั่วไปจากสำนักข่าวต่าง ๆ ถ้าไม่สังเกตให้ดีหรือมองผ่านๆ ก็อาจจะแยกไม่ออก ซึ่งเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้ข่าวปลอมแพร่ไปใน Facebook ได้รวดเร็ว การศึกษาวิจัยใหม่ๆ อาจจะช่วยไขข้อสงสัยที่ว่า การเห็นข่าวปลอมบนนิวส์ฟีดส์นั้นเกี่ยวข้องกับการแชร์ข่าวปลอมหรือไม่ นักวิจัยสันนิษฐานว่าผู้ใช้มีแนวโน้มจะแชร์หากข่าวปลอมนั้นถูกแชร์มาจากเพื่อนที่น่าเชื่อถืออีกทีหนึ่ง

Matthew Gentzkow ผู้เชี่ยวชาญอาวุโสจาก Stanford Institute for Economic Policy Research เสนอแนะว่า ปัญหานี้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งสามารถพัฒนาแพลตฟอร์มและเครื่องมือเพื่อแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Casey Newton, 2019) ผู้สูงอายุอยู่ในโลกออนไลน์ค่อนข้างมาก ทำให้หลายครั้งเจอกับปัญหาการแชร์ข่าวปลอม เนื่องจากผู้สูงอายุเหล่านี้เติบโตมาในยุคอนาล็อก จึงมีความเชื่อสื่อดี ดังนั้นเมื่อย้ายมาอยู่ในโลกของสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งใคร ๆ ก็ผลิตสื่อได้ มีทั้งข้อความจริงและไม่จริง แต่ผู้สูงอายุยังคงคิดว่าข้อมูลที่ได้รับนั้นเป็นความจริงทั้งหมด โดยเฉพาะข้อมูลจากที่เพื่อนแชร์มา ซึ่งการแชร์ข่าวปลอมนั้น ถือเป็น การกระตุ้นให้ข่าวปลอมกระจายตัวมากขึ้น นำไปสู่อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ นำข้อมูลส่วนบุคคลไปหลอกลวงกันในโลกออนไลน์ (พิจิตรา ศุภสวัสดิ์กุล, 2562)

ปัจจุบันในประเทศไทย ได้มีศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) เปิดเผยผลสำรวจของประชาชนที่ใช้สื่อออนไลน์ (Website, E-mail, Line, Facebook, IG เป็นต้น) เรื่อง “ชาวปหลอม (เฟคนิวส์)” ได้ทำการสำรวจระหว่างวันที่ 14 – 16 สิงหาคม 2562 จากประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป กระจายทุกภูมิภาค ระดับการศึกษา และอาชีพทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,522 หน่วยตัวอย่าง เกี่ยวกับการหลงเชื่อการกระทำกับชาวปหลอม (เฟคนิวส์) ที่ได้รับจากสื่อออนไลน์ ความคิดเห็นและความกังวลต่อการจัดตั้ง “ศูนย์ต่อต้านชาวปหลอม” การสำรวจอาศัยการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็นจากบัญชีรายชื่อฐานข้อมูลตัวอย่างหลัก (Master Sample) ของ “นิด้าโพล” ด้วยวิธีแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งชั้นภูมิตามภูมิภาค จากนั้นในแต่ละภูมิภาค สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ ร้อยละ 95.0 ผลการสำรวจเมื่อถามถึงการใช้สื่อออนไลน์ (Website, E-mail, Line, Facebook, IG เป็นต้น) พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.86 ระบุว่า ใช้สื่อออนไลน์ และร้อยละ 27.14 ระบุว่า ไม่ใช้สื่อออนไลน์และเมื่อถามผู้ที่ใช้สื่อออนไลน์ว่าหลงเชื่อชาวปหลอม (เฟคนิวส์) ที่ได้รับจากสื่อออนไลน์หรือไม่ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.23 ระบุว่า ไม่เคยหลงเชื่อในชาวปหลอม รองลงมา ร้อยละ 27.59 ระบุว่า เคยหลงเชื่อในชาวปหลอม และร้อยละ 11.18 ระบุว่า ไม่แน่ใจว่าเป็นชาวปหลอมหรือไม่ และเมื่อถามผู้ที่ระบุว่าเคยหลงเชื่อและไม่แน่ใจว่าเป็นชาวปหลอม (เฟคนิวส์) จากสื่อออนไลน์ว่ากระทำการอย่างไรกับชาวปหลอม (เฟคนิวส์) พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.09 ระบุว่า ไม่เคยแชร์ข่าวใด ๆ รองลงมา ร้อยละ 24.42 ระบุว่า รู้ว่าเป็นชาวปหลอม และไม่แชร์ ร้อยละ 19.07 ระบุว่า ไม่แน่ใจว่าเป็นชาวปหลอมหรือไม่ จึงไม่แชร์ ร้อยละ 9.77 ระบุว่า เคย แชร์ เมื่อรู้ว่าข่าวที่แชร์ไปเป็นชาวปหลอม ร้อยละ 6.28 ระบุว่า ไม่แน่ใจว่าเป็นชาวปหลอมหรือไม่ แต่แชร์ ร้อยละ 4.88 ระบุว่า ไม่รู้ว่าเป็นชาวปหลอม และแชร์ ร้อยละ 3.49 ระบุว่า รู้ว่าเป็นชาวปหลอม แต่แชร์ ร้อยละ 0.70 ระบุว่า เคยทำชาวปหลอม และแชร์ ร้อยละ 0.47 ระบุว่า พยายามแก้ปัญหาเมื่อรู้ว่าข่าวที่แชร์ไปเป็นชาวปหลอม และร้อยละ 0.23 ระบุว่า อื่น ๆ ได้แก่ อ่านโดยใช้เหตุผลในการวิเคราะห์ว่าเป็นชาวปหลอมชาวจริงสำหรับความคิดเห็นของผู้ที่ระบุว่าเคยหลงเชื่อและไม่แน่ใจว่าเป็นชาวปหลอม (เฟคนิวส์) จากสื่อออนไลน์ ต่อการจัดตั้ง “ศูนย์ต่อต้านชาวปหลอม” โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ดีอี) พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.98 ระบุว่า เห็นด้วย เพราะ จะได้มีการกลั่นกรองข่าวก่อนที่จะแพร่หลายไปวงกว้าง เพราะสมัยนี้มี E-mail, Line, Facebook, IG เป็นต้น เกือบทุกคน จะได้มีการเกรงกลัวและไม่แชร์ชาวปหลอม รองลงมา ร้อยละ 8.14 ระบุว่า ไม่เห็นด้วย เพราะ ควรใช้วิธีอื่นดีกว่า เช่น สร้างจิตสำนึกหรือให้ความรู้ การจัดตั้งศูนย์ฯ อาจทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลมากเกินไป และควรให้องค์กรอิสระเข้ามาจัดการมากกว่า และร้อยละ 4.88 ระบุว่า ไม่ทราบ/ไม่ตอบ/ไม่แน่ใจ และท้ายที่สุด เมื่อถามถึงความกังวลของผู้ที่ระบุว่าเคยหลงเชื่อและไม่แน่ใจว่าเป็นชาวปหลอม (เฟคนิวส์) จากสื่อออนไลน์ เกี่ยวกับ “ศูนย์ต่อต้านชาวปหลอม” ที่อาจจะละเมิดสิทธิส่วนบุคคลหรือถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 28.84 ระบุว่า ไม่มีความกังวลเลย รองลงมา ร้อยละ 28.14 ระบุว่า ไม่ค่อยมีความกังวล ร้อยละ 27.91 ระบุว่า ค่อนข้างมีความกังวล ร้อยละ 10.00 ระบุว่า มีความกังวลมาก และร้อยละ 5.11 ระบุว่า ไม่ทราบ/ไม่ตอบ/ไม่แน่ใจ (NIDA POLL, 2562)

สำนักข่าวอินโฟเควสท์ ศูนย์รวบรวมข้อมูลข่าวสารออนไลน์ ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาข่าวปลอมที่มีผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินต่อประชาชนโดยตรง เช่น โรคระบาด ภัยพิบัติ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ข่าวที่สร้างความแตกแยกในสังคม ข่าวที่สร้างความเข้าใจผิดต่อสังคม ตลอดจนข่าวที่ทำลายภาพลักษณ์ต่อประเทศ หลัก ๆ จะมี 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) ข่าวกลุ่มภัยพิบัติ (น้ำท่วม แผ่นดินไหว เชื้อนแตก สึนามิ ไฟไหม้) 2) ข่าวกลุ่มเศรษฐกิจ การเงินการธนาคาร/หุ้น 3) ข่าวกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพ วัตถุอันตราย เครื่องสำอาง รวมถึงสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมายอื่น และ 4) ข่าวกลุ่มนโยบายรัฐบาล/ข่าวสารทางราชการ/ ความสงบเรียบร้อยของสังคม/ขัดศีลธรรมอันดี และความมั่นคงภายในประเทศ (สำนักข่าวอินโฟเควสท์ (IQ, 2562) สำนักข่าวอินโฟเควสท์ได้สรุปลักษณะของข่าวปลอม ซึ่งมีลักษณะกว้าง ๆ 3 ข้อ คือ

1. มีข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะข้อเท็จจริงเพียงบางส่วนหรือปราศจากข้อเท็จจริงเลย
2. กระตุ้นให้เกิดการแชร์ออกไป
3. เจตนาที่จะบิดเบือนหรือปิดบังความจริงด้วยการใช้อารมณ์มากกว่าตรรกะ กระตุ้นอคติของผู้อ่าน

แรงจูงใจในการสร้างข่าวปลอม (Motivation of Fake News Creation)

ประเภทของข่าวปลอมที่พบมากที่สุด คือ ข่าวปลอมที่ถูกสร้างขึ้นอย่างสมบูรณ์ (Bogus) และรูปแบบเนื้อหาของข่าวปลอมที่พบมากที่สุดคือ เนื้อหาที่ประดิษฐ์ขึ้น (Fabricated Content) โดยมีเจตนาในการสร้างขึ้นมาเพื่อให้เป็นข่าวปลอมที่สมบูรณ์ แนบเนียนที่สุด มีเนื้อหาที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ทั้งหมด ทั้งภาพ พาดหัวข่าว เนื้อหา และข้อมูลที่ปรากฏในข่าว สร้างขึ้นมาเป็นข่าวปลอมทั้งสิ้น วิธีการสร้างข่าวปลอมแบบสมบูรณ์เหล่านี้ เป็นวิธีที่พัฒนามาจากเว็บข่าวปลอมแบบคลิกเบต เนื่องจากผู้อ่านเริ่มที่จะรู้เท่าทันข่าวแบบคลิกเบต ผู้นำเสนอข่าวปลอมจึงมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอเพื่อให้ผู้อ่านไม่สามารถรู้เท่าทันได้ ส่วนประกอบของข่าวที่ทำให้เป็นที่เชื่อถือมากที่สุด คือ ข่าวที่มีแหล่งข่าวเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง (นันทิกา หนูสม, 2561)

แรงจูงใจของการสร้างข่าวปลอมนั้นมีหลายประเด็น ทั้งเรื่องของการสร้างและเผยแพร่ข่าวปลอมเพื่อผลประโยชน์ทางการเงิน เช่น หนังสือพิมพ์ในสมัยก่อนอาจพาดหัวข่าวให้มีลักษณะโดดเด่น เพื่อเพิ่มยอดขาย แต่ปัจจุบันที่มีการใช้เว็บไซต์หรือสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น มีการใช้วิธีออกแบบหัวเรื่องให้เร้าความรู้สึกเพื่อเพิ่มยอดคลิกหรือที่เรียกว่าคลิกเบต (Click bait) ซึ่งหากมียอดคลิกเป็นจำนวนมากและเนื้อหาของข่าวถูกแชร์ออกไปมากเท่าไรจะทำให้ผู้สร้างข่าวดังกล่าวได้ค่าโฆษณามากขึ้น นอกจากแรงจูงใจทางด้านการเงินแล้ว การสร้างความเสียหายให้แก่ผู้ตกเป็นข่าวหรือการใส่ร้าย ก็ถือเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้เกิดการสร้างข่าวปลอมขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการหวังผลทางธุรกิจ การค้าขาย ชื่อเสียง หรือด้านการเมือง โดยเป็นการสร้างข่าวผ่านเว็บไซต์หรือสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก หรือ ไลน์ ไม่อย่างจะเป็นการสร้างข่าวด้วยการพิมพ์ข้อความธรรมดาที่ไม่มีแหล่งข่าวชัดเจนหรือการสร้างเป็นหัวข้อข่าว ที่คล้ายกับสำนักข่าวที่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งอาจทำให้ผู้เสพข่าวหรือผู้อ่านเกิดความเข้าใจผิด และมีการส่งต่อโดยขาดการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน สร้างความเสียหายให้แก่บุคคลที่อยู่ในข่าว และอาจส่งผลให้ผู้สร้างข่าวนั้นได้รับประโยชน์บางอย่างจากข่าวปลอมเหล่านี้ได้ (ชยพล ธาณินวัฒน์, 2562)

การทำเว็บไซต์ข่าวปลอม นอกจากคนที่สร้างข่าวปลอมขึ้นมาจะได้รับรายได้จากการแสดงโฆษณา และยังจะได้รับการยอมรับจากสังคม มาสโลว์ (Maslow) เป็นนักจิตวิทยาและนักมนุษยวิทยา เขาได้นำประสบการณ์ที่ได้จากการเป็นนักจิตวิทยาและผู้ที่ให้คำปรึกษามาเป็นพื้นฐานในการเสนอทฤษฎี อธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์ว่าจะมีความต้องการเป็นไปตามลำดับขั้น 5 ขั้น โดยมาสโลว์ มีฐานแนวคิดหรือสมมติฐานแนวคิด หรือสมมติฐานของทฤษฎี 3 ประการ คือ 1) มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีความต้องการเฉพาะอย่างไม่มีที่สิ้นสุด มนุษย์มีความต้องการตลอดเวลาและมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งมนุษย์แต่ละคนจะต้องการขึ้นอยู่กับสิ่งที่เขาได้รับหรือมีอยู่แล้วเมื่อความต้องการอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองความต้องการด้านอื่น ๆ จะเกิดขึ้นแทนที่กระบวนการอย่างนี้จะเกิดขึ้นต่อเนื่องกันไปไม่มียุติ 2) ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่เป็นสิ่งที่จูงใจพฤติกรรมของมนุษย์อีก แต่ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจะเป็นสิ่งที่จูงใจต่อไป 3) ความต้องการของมนุษย์สามารถจัดได้เป็นลำดับขั้น และมนุษย์ก็จะแสวงหาสิ่งที่จะตอบสนองความต้องการเรื่อย ๆ ไป (เถลิงศักดิ์ อินทรสร, 2554) ซึ่งทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's General Theory of Human & Motivation) นั้น มาสโลว์ได้ตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับ แรงจูงใจ (Maslow's General Theory of Human & Motivation) โดยมาสโลว์ ได้อธิบายถึงความต้องการของมนุษย์ ซึ่งมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูง (Hierarchy & Needs) และเป็นทฤษฎีที่ยอมรับกันแพร่หลายสมมติฐานดังกล่าวมีความเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ดังนี้ (Abraham H. Maslow, 1954)

1. มนุษย์มีความต้องการ ความต้องการมีอยู่เสมอ และไม่มีที่สิ้นสุด แต่สิ่งที่มนุษย์ต้องการนั้นขึ้นอยู่กับว่า เขามีสิ่งนั้นอยู่แล้วหรือยัง ขนาดที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอื่นจะเข้ามาแทนที่ กระบวนการนี้ไม่มีที่สิ้นสุด และจะเริ่มตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่จูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นแรงจูงใจของพฤติกรรม
3. ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นความสำคัญ กล่าวคือ เมื่อความต้องการระดับต่ำ ได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะมีอาการเรียกร้องให้มีการตอบสนองทันที
4. ตามทฤษฎีของมาสโลว์ได้แบ่งลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs) ไว้ 5 ขั้นจากต่ำไปสูง ดังนี้

4.1) ความต้องการของร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐานเพื่อความอยู่รอดของชีวิต ได้แก่ ความต้องการปัจจัยสี่ ความต้องการทางเพศ เป็นต้น

4.2) ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) เป็นความต้องการที่เหนือกว่าความต้องการอยู่รอด ซึ่งมนุษย์ต้องการเพิ่มความต้องการในระดับที่สูงขึ้น เช่น ต้องการความมั่นคงในการทำงาน ความต้องการได้รับการปกป้องคุ้มครอง ความต้องการความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ เป็นต้น

4.3) ความต้องการด้านสังคม (Social needs) หรือความต้องการความรักและการยอมรับ (Love and belongingness needs) ความต้องการทั้งในแง่ของการให้และการได้รับซึ่งความรัก ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความต้องการให้ได้การยอมรับ เป็นต้น

4.4) ความต้องการการยกย่อง (Esteem needs) ซึ่งเป็นความต้องการการยกย่องส่วนตัว (Self-esteem) ความนับถือ (Recognition) และสถานะ (Status) จากสังคม ตลอดจนเป็นความพยายามที่จะให้มีความสัมพันธ์ระดับสูงกับบุคคลอื่น เช่น ความต้องการให้ได้การเคารพนับถือ ความสำเร็จ ความรู้ ศักดิ์ศรี ความสามารถ สถานะที่ดี และมีชื่อเสียงในสังคม

4.5) ความต้องการประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต (Self-actualization needs) เป็นความต้องการสูงสุดแต่ละบุคคล ซึ่งถ้าบุคคลใดบรรลุความต้องการในขั้นนี้ได้ จะได้รับการยกย่องว่าเป็นบุคคลพิเศษ เช่น ความต้องการที่เกิดจากความสามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ นักร้องหรือนักแสดงที่มีชื่อเสียง เป็นต้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข่าวปลอม (Laws Related to Fake News)

ในส่วนของกระบวนการทางกฎหมายนั้น พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ได้กำหนดไว้ว่า

มาตรา 14 ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา

(2) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

(3) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(4) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(5) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (1) (2) (3) หรือ (4)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (1) มิได้กระทำต่อประชาชน แต่เป็นการกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้กระทำ ผู้เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้เป็นความผิดอันยอมความได้ (พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560, 2560)

มาตรา 14 (2) กำหนดองค์ประกอบของความผิดตรงประเด็นกับการมุ่งเอาผิด “ข่าวปลอม” มากที่สุด กล่าวคือ การเผยแพร่ “ข้อมูลเท็จ” ที่จะกระทบต่อความมั่นคงของประเทศเป็นความผิดตามมาตรา 14 ในขณะที่ยกเป็นข้อมูลเท็จที่มุ่งโจมตีหรือทำให้บุคคลบางคนเสื่อมเสียชื่อเสียงนั้นยังไม่เป็นความผิดตามมาตรา 14

มาตรานี้จึงตีกรอบอยู่แล้วว่า การโกหกหรือการพูดเรื่องที่ไม่จริงโดยทั่วไป ยังไม่ใช่ว่าการกระทำที่เป็นเรื่องร้ายแรงต่อสังคมในระดับที่จะต้องบัญญัติให้เป็นความผิดในที่นี่

ขณะที่มาตรา 14 (1) เป็นมาตราที่มุ่งจะเอาผิดการหลอกลวงเพื่อให้ได้ไปซึ่งผลประโยชน์ทางทรัพย์สิน ซึ่งไม่เกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท พิจารณาจากถ้อยคำที่ว่า “โดยทุจริตหรือโดยหลอกลวง” และมาตรานี้มุ่งเอาผิดเฉพาะกรณีการหลอกลวงต่อสาธารณชน พิจารณาจากถ้อยคำที่ว่า “โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน” หากเป็นการหลอกลวงเพื่อน แก๊งเพื่อน หรือหลอกลวงคนใดคนหนึ่งที่ไม่ได้ประกาศต่อสาธารณะและไม่ได้ทำให้คนหลงเชื่อจำนวนมากๆ ก็จะมีอัตราโทษเบาและเบาลงและเป็นความผิดที่ยอมความได้ตามวรรคท้าย

หากมีคนตั้งใจเผยแพร่ “ข่าวปลอม” เพื่อให้คนส่วนใหญ่หลงเชื่อและทำให้ตัวเองได้ไปซึ่งผลประโยชน์ทางการเมือง ไม่สามารถดำเนินคดีตามมาตรา 14 (1) ได้โดยทันที นอกจากจะพิสูจน์ได้ว่า เป็นข่าวปลอมที่ทำให้ผู้ปล่อยข่าวได้ไปซึ่งประโยชน์ทางทรัพย์สิน ส่วนจะสามารถดำเนินคดีด้วยมาตรา 14 (2) ได้ต้องเป็นกรณีที่ “ข่าวปลอม” นั้นเข้าข่ายร้ายแรง มีลักษณะที่น่าจะสร้างความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศ หรือเศรษฐกิจ หรือสร้างความตื่นตระหนกได้ หากเป็นการเผยแพร่ข้อมูลเท็จเพื่อโจมตีบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือเป็นข้อมูลเท็จที่ไม่น่าจะมีอิทธิพลสูงใจให้คนจำนวนมากเชื่อหรือสนใจได้ ก็ยังไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 แต่อาจจะเป็นความผิดฐานอื่นได้

ประมวลกฎหมายอาญาที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท ประมวลกฎหมายอาญากำหนดความผิดฐานหมิ่นประมาทไว้ใน มาตรา 326 โดยมีมาตรา 328 เป็นบทเพิ่มโทษที่ใช้กันบ่อย ดังนี้

มาตรา 326 ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน หนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน สองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 328 ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำการโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำการโดยการกระจายเสียง หรือการ กระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท

ความผิดฐาน “หมิ่นประมาท” เป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่พื้นฐานที่สุดที่จะถูกหยิบขึ้นมาใช้ดำเนินคดีเพื่อปกป้องชื่อเสียงจากการถูกใส่ร้าย หรือการโจมตีด้วยข้อกล่าวหาที่ไม่เป็นความจริง ที่ไม่ใช่วิพากษ์วิจารณ์โดยสุจริต โดยเฉพาะในยุคที่ทุกคนมีพื้นที่แสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การใส่ร้ายป้ายสีกันก็เกิดขึ้นในทางสาธารณะได้ง่ายและจำนวนมากขึ้น เมื่อการหมิ่นประมาททำผ่านสื่อ รวมทั้งสื่อออนไลน์ ก็จะต้องใช้มาตรา 328 เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เมื่อเป็นการ “หมิ่นประมาทโดยการโฆษณา” ก็จะมีโทษเพิ่มสูงขึ้น นอกจากการเลือกดำเนินคดีหมิ่นประมาททางอาญาแล้ว ผู้ที่เห็นว่าตัวเองถูกใส่ร้ายป้ายสี อย่างไม่เป็นธรรม ยังมีทางเลือกอีกประการหนึ่ง คือ การฟ้องคดีแพ่ง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในหมวดของการ “ละเมิด” โดยได้กำหนดเรื่องการหมิ่นประมาทไว้ในมาตรา 423 ดังนี้

“ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียง หรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดีหรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะได้รู้ได้

ผู้ใดส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความไม่จริง หากว่าตนเองหรือผู้รับข่าวสารนั้นมีทางได้เสีย โดยชอบในการนั้นด้วยแล้ว ท่านว่าเพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้นหาทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่”

จะเห็นได้ว่าการเผยแพร่ข่าวสารที่ไม่เป็นความจริงทำให้คนอื่นเสียชื่อเสียงถือเป็นการทำ “ละเมิด” ลักษณะของคดีแพ่งต่างจากการดำเนินคดีทางอาญา คือ ไม่มีตำรวจ อัยการ หรือกระบวนการของรัฐ เข้ามาดำเนินคดีให้ หากผู้เสียหายต้องการได้รับการชดเชยความเสียหายก็ต้องฟ้องคดีด้วยตัวเอง และเมื่อศาล ตัดสินว่ากระทำความผิด ผู้กระทำผิดต้องจ่ายค่าเสียหายชดเชยทดแทนให้กับผู้เสียหายเป็นตัวเงิน หรือลงประกาศโฆษณา คำพิพากษาหรือโฆษณาเรื่องที่เป็นความจริงตามปริมาณที่ศาลสั่ง เพื่อชดเชยผลเสียที่อาจเกิดขึ้นจากการเผยแพร่ข้อมูลเท็จที่ตัวเองได้ก่อขึ้น ซึ่งเป็นการแก้ไขความผิดที่ตรงประเด็น

สำหรับผู้ที่ถูกใส่ร้ายป้ายสีด้วย “ข้อมูลเท็จ” หรือ “ข่าวปลอม” หากเห็นว่า การเผยแพร่ ข้อมูลเหล่านั้นทำให้ตัวเองได้รับความเสียหาย แต่ไม่ใช่ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อรัฐหรือประชาชน ก็มีทางเลือกอยู่สองทางที่จะดำเนินคดีฐานหมิ่นประมาททางอาญาหรือทางแพ่ง หรือดำเนินคดีทั้งสองทางพร้อมกันก็ได้ กฎหมายที่มีอยู่ก็พร้อมที่จะทำงานเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและผู้เสียหายและผู้เผยแพร่สิ่งที่ไม่เป็นความจริงอยู่แล้ว

ประมวลกฎหมายอาญา กำหนดฐานความผิดลหุโทษ ประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดฐานความผิด “บอกเล่าความเท็จ” ไว้เป็นความผิดลหุโทษ หรือความผิดที่มีโทษไม่มาก ปรากฏในมาตรา 384 ดังนี้

“ผู้ใดกล่าวบอกเล่าความเท็จให้เลื่องลือจนเป็นเหตุให้ประชาชนตื่นตกใจ ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

หากมีการเผยแพร่ข่าวปลอม หรือ “ข้อมูลเท็จ” ที่ไม่ใช่ว่าการโจมตีบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไม่ได้กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ก็ยังมีความผิดอยู่ตามมาตรา 384 ซึ่งมีโทษไม่สูงมากนัก อย่างไรก็ตาม การเผยแพร่ข้อมูลเท็จที่จะเป็นความผิดตามมาตรานี้ได้ต้องมีองค์ประกอบ คือ ทำให้คนอื่นตกใจด้วย หากเป็นการเผยแพร่ข้อมูลเท็จในลักษณะที่ไม่มีความน่าเชื่อถือเอาเสียเลย ไม่น่าจะทำให้ใครเชื่อ หรือจงใจใครได้ ไม่ได้ทำให้ประชาชนตื่นตกใจ และไม่ได้ก่อความเสียหายต่อผู้อื่นหรือรัฐ เช่นนี้ก็ยังเป็นเพียงเรื่องโกหกทั่วไปที่ไม่เป็นความผิดตามกฎหมายใด ๆ

มาตรา 384 นั้นดูเขียนขึ้นมาพร้อมกับประมวลกฎหมายอาญาในปี พ.ศ.2499 แสดงให้เห็นว่า วิธีคิดสมัยก่อนมีข้อเสียลหุโทษเดียวมองว่า การบอกเล่าความเท็จทำให้ประชาชนตื่นตกใจก็ยังถือเป็นความผิดเล็กน้อย ที่มีโทษไม่สูง แม้ว่าจะทำให้ประชาชนตื่นตกใจก็ตาม แต่เมื่อมาถึงยุคของสื่อออนไลน์ สังคมเสพยาจากคนที่ไม่รู้จักกันและส่งต่อกันได้ง่ายมากขึ้น จึงเป็นเรื่องท้าทายว่า ความผิดฐานนี้จะควรมีโทษมากน้อยเพียงใด (อุทยานการเรียนรู้, 2562)

แนวทางการจัดการข่าวปลอม (Guidelines for Dealing with Fake News)

มหาวิทยาลัยอันดับ 1 ของสหรัฐอเมริกา มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้แนะนำการสังเกตและจับผิดข่าวปลอมเหล่านี้เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของข่าวปลอม (กันต์ เอี่ยมอินทรา, 2563) ดังนี้

1. เช็คแหล่งที่มาของข่าว ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์ สำนักพิมพ์ ผู้เขียน หรือการอ้างอิงทางวิชาการ เช่น หากเป็นข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพก็สมควรจะมีข้อมูลอ้างอิงทางการแพทย์หรือสถาบันที่น่าเชื่อถือ เว็บไซต์หลายแห่งมีการตั้งชื่อให้คล้ายคลึงกับเว็บไซต์ที่มีความน่าเชื่อถือเพื่อหลอกลวงผู้อ่าน เช่นเดียวกับมีฉลากซีพีที่มีความพยายามทำให้ตนเองมีความคล้ายคลึงกับต้นฉบับมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีชื่อผู้เขียนและสำนักพิมพ์ก็เป็นอีกหนึ่งตัวชี้วัด เพราะคนเรารู้สึกดี ดังนั้นควรต้องฟังอย่างมีสติและจึงนำไปคิดและเปรียบเทียบกับแหล่งข่าวอื่น ๆ ในปัจจุบันทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ เช่น สหรัฐ สื่อหลายสื่อก็ขาดความเป็นกลาง โน้มเอียงทั้งในประเด็นการเมืองหรืออื่น ๆ หรือแม้กระทั่งผลประโยชน์ทับซ้อนจากการเป็นเจ้าของสื่อของนักการเมืองและนักธุรกิจ เมื่ออ่านจบ ให้ตรวจสอบกับเว็บไซต์ที่น่าเชื่อถืออื่น ๆ ด้วยว่ามีการลงข่าวในเรื่องเดียวกันหรือไม่ เพราะหากเป็นข่าวใหญ่หรือข้อมูลที่น่าเชื่อถือจริง ต้องมีแหล่งข่าวหรืออ้างอิงมากกว่าหนึ่งแน่นอน รวมทั้งช่องทางวิธีการที่เห็นข่าวเป็นมาอย่างไร ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณา เห็นจากการแชร์ของเพื่อน เห็นจากเว็บไซต์ที่ปรากฏในเฟซบุ๊ก เพราะไม่มีคำว่าบังเอิญในโลกออนไลน์ปัจจุบัน ทุกอย่างล้วนถูกกำหนดโดยคนหรือหุ่นยนต์ AI เช่นเดียวกับสินค้าหรือบริการที่ผู้ใช้บริการลองกดหาในอินเทอร์เน็ตและไม่แน่ว่าจะเห็นมันปรากฏอยู่ในหน้าเฟซบุ๊ก เป็นต้น

2. สังเกตและจับผิดเนื้อหาของข่าว ว่าเป็นเนื้อหาซ้ำ ข่าวเก่า ภาพหรือคลิปเดิม หรือตัดแปะจากแหล่งอื่นหรือไม่ ให้ระวังเนื้อหาที่ใช้ภาษาไม่เป็นทางการ การพูดหัวข่าวที่ดูน่าสนใจ อย่างเช่น มีการแชร์คลิปการเดินตลาดแห่งหนึ่งที่มีร้านค้าขายสัตว์ป่าและดูแลขาดการดูแลด้านสุขอนามัย โดยผู้ที่เผยแพร่คลิปบอกว่า เป็นตลาดที่อยู่อัน แต่หากสังเกตให้ดี การแต่งกายของพ่อค้าแม่ขายตลอดจนผู้ซื้อนั้นไม่เหมือนคนอยู่ในแถบบ้านเมืองหนาว หรือป้ายประกาศต่าง ๆ ที่ไม่มีภาษาจีน รายละเอียดเล็กน้อยเหล่านี้ล้วนชวนให้สงสัยทั้งสิ้น

3. พุดคุยสอบถามผู้รู้ เพราะการอ่านข่าวจากแหล่งเดียวที่ไม่รู้จัก ในปัจจุบันมีโอกาสสูงที่จะไม่ใช่ข่าวจริง ดังนั้นการสอบถามจากผู้รู้ หรือแหล่งข้อเท็จจริงจึงเป็นอีกวิธีในการแยกข่าวปลอมออกจากข่าวจริง จะมีแนวทางการจัดการข่าวปลอม ที่เป็นพื้นฐานของการพิจารณาข่าวปลอม แต่เหมือนว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและความนิยมในการสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์ ทำให้การแพร่กระจายของข่าวปลอม ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยสาธารณะและความมั่นคงของรัฐ เป็นเรื่องอันตรายและเป็นภัยคุกคามที่ประเทศต่าง ๆ เห็นควรต้องเพิ่มกฎหมายเฉพาะขึ้น เพื่อการจัดการปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ตัวอย่าง เช่น

ประเทศเยอรมนี มีการตรากฎหมาย Network Enforcement Act in 2017 ขึ้น ซึ่งแม้กฎหมายฉบับนี้จะไม่ได้เพิ่มภาระหน้าที่ให้กับเจ้าของแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ แต่ได้เพิ่มมาตรการในการมีคำสั่งปรับเป็นจำนวนเงินที่สูงในกรณีของการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของกฎหมายที่มีอยู่เดิม และกำหนดมาตรการในการสอบสวนและนำข้อมูลอันเป็นเท็จออกไปจากระบบ โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวกำหนดให้เจ้าของแพลตฟอร์มต้องนำข้อมูลที่ผิดกฎหมายอย่างชัดเจนออกไปจากแพลตฟอร์มภายใน 24 ชั่วโมง เมื่อได้รับคำร้อง แต่ถ้า

เจ้าของแพลตฟอร์มเห็นว่าเนื้อหาดังกล่าวยังไม่ชัดเจนว่าจะขัดต่อกฎหมายหรือไม่ ก็มีเวลา 7 วันในการสอบสวนและลบออก โดยในการพิจารณาว่าเนื้อหาข้อมูลนั้นผิดกฎหมายหรือไม่ Network Enforcement Act ให้พิจารณาจากความผิดที่มีอยู่ตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งในส่วนของค่าปรับนั้น กฎหมายกำหนดไว้สูงสุดถึง 50 ล้านยูโร โดยเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งปรับ

ประเทศมาเลเซีย มีการตรากฎหมาย Anti-Fake news Act 2018 ขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการข่าวปลอม โดยเฉพาะเช่นกัน อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับนี้ถูกวิจารณ์อย่างกว้างขวางจากกลุ่มนักสิทธิมนุษยชนทั้งในแง่ของเนื้อหาที่กำหนดนิยามความหมายของ “ข่าวปลอม” ไว้อย่างกว้างขวาง และการตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้มีอำนาจรัฐที่ไม่ต้องการถูกตรวจสอบเท่านั้น

ประเทศสิงคโปร์ มีการตรากฎหมาย Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act 2019 (POFMA) เพื่อจัดการกับปัญหาของข่าวปลอมในสื่อสังคมออนไลน์โดยเฉพาะเช่นกัน โดยกฎหมายมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ.2562 ที่ผ่านมา และมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

(1) เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อป้องกันการสื่อสารข้อความอันเป็นเท็จในสิงคโปร์ และเพื่อให้รัฐสามารถเข้ามาตรการในการต่อต้านผลกระทบของการสื่อสารดังกล่าวได้

(2) การบังคับใช้กฎหมายครอบคลุมถึงการให้บริการอินเทอร์เน็ตดังต่อไปนี้ด้วย ได้แก่ แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ (Facebook, Twitter, Instagram) บริการ search engine (Google Search) การให้บริการสื่อสารข้อความผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (What Sapp, Line) และการให้บริการแชร์วิดีโอ (YouTube) เป็นต้น

(3) กฎหมายห้ามมิให้บุคคลไม่ว่าจะอยู่ในประเทศสิงคโปร์ หรือไม่สื่อสารข้อความอันเป็นเท็จผ่านระบบสื่อสารตามข้อ (2) ข้างต้นซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประเทศสิงคโปร์ในด้านความมั่นคง สาธารณสุข ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยความมั่นคงด้านการเงิน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือมีผลเป็นการชักจูงหรือโน้มน้าวผลการเลือกตั้ง หรือสร้างความเป็นปฏิกิริยาหรือขัดแย้งกันของคนในชาติ หรือทำลายความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อรัฐบาลและหน่วยงานรัฐ

(4) บุคคลธรรมดาที่กระทำการฝ่าฝืนอาจได้รับโทษปรับไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี และหากผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลอาจต้องโทษปรับสูงถึง 500,000 ดอลลาร์สิงคโปร์

(5) หากการเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จกระทำโดยใช้ระบบโปรแกรมอัตโนมัติหรือ Bot ในการช่วยกระทำความผิดกรณีนี้ ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษสูงขึ้นไปอีกเป็นโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 10 ปี ในกรณีของบุคคลธรรมดาและในกรณีของนิติบุคคลโทษปรับสูงสุดไม่เกิน 1,000,000 ดอลลาร์สิงคโปร์

(6) กฎหมายกำหนดให้ Info-Communication Media Development Authority (IMDA) เป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้ IMDA เป็นหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจดิจิทัลหลายฉบับ อาทิ Broadcasting Act (Cap. 28), The Electronic Transactions Act, Films Act (Cap. 107), Newspaper and Printing Presses Act (Cap. 206), Personal Data Protection Act, Postal Services Act (Cap. 237A), และ Telecommunications Act (Cap. 323) จะเห็นว่า IMDA ก็จะคล้าย ๆ สำนักงาน

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ (กสทช.) ของไทย แต่กำกับดูแลเรื่องกิจการไปรษณีย์ สื่อสิ่งพิมพ์ ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย โดยใช้คณะกรรมการชุดเดียวกัน (ศุภวัชร มาลานนท์, 2562)

ประเทศฟิลิปปินส์ ได้ผ่านกฎหมายเฉพาะลงโทษบุคคลที่สร้างหรือเผยแพร่ข่าวลวงต้องระวางโทษปรับ ตั้งแต่ 100,000 เปโซ ถึง 5,000,000 เปโซ และอาจถูกลงโทษจำคุก 1 ถึง 5 ปี หรือทั้งจำคุกและปรับ นอกจากนี้ ผู้ที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดดังกล่าวนี้อาจต้องระวางโทษจำคุกในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วย

ประเทศมาเลเซีย รัฐสภาผ่านกฎหมายต่อต้านข่าวลวง (Anti-Fake news Bill) โดยรัฐบาลนาจิบ ราซัค ประกาศใช้ในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2561 กำหนดโทษจำคุกสูงสุด 6 ปี และปรับ 500,000 ริงกิต (ราว 4 ล้านบาท) ต่อผู้เผยแพร่ข่าวลวงทั้งในและนอกดินแดนมาเลเซีย รวมทั้งชาวต่างชาติ ถ้าประเทศหรือพลเมืองมาเลเซียได้รับผลกระทบจากข่าวลวง โดยกฎหมายดังกล่าวมีผลครอบคลุมทั้งสำนักข่าว สื่อดิจิทัล และสื่อสังคม

ประเทศอินเดีย กระทรวงข่าวสาร กิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ประกาศนโยบายว่าจะออกกฎหมายควบคุมข่าวลวง ด้วยการเพิกถอนใบอนุญาตของนักข่าวที่เผยแพร่ข่าวลวงแบบชั่วคราวหรือถาวร โดยผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตจะถูกห้ามเข้าสำนักงานรัฐบาล ห้องแถลงข่าว ห้องสัมมนา หรือหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐบาล แต่รัฐบาลก็ถูกโจมตีอย่างหนักว่าจะถูกรัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือควบคุมเสรีภาพสื่อก่อนการเลือกตั้งในครั้งหน้า กระทรวงข่าวสาร กิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ จึงต้องชะลอแผนนี้ออกไปด้วยเหตุผลทางการเมือง (Thai reform,2562)

สำหรับในส่วนของประเทศไทยนั้น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (Ministry of Digital Economy and Society : MDES) ได้เปิดศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม Anti-Fake news Center โดยจะเน้นตรวจสอบข่าวที่มีผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน พร้อมคาดหวังให้เกิดการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อการเผยแพร่ต่ออย่างรู้เท่าทันสื่อ และเป็นโอกาสดีที่มีการเปิดตัวศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (PCT) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างกระทรวงดีอีกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ปัญหาข่าวปลอม (fake news) บนโลกโซเชียลในต่างประเทศถือเป็นการส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยสาธารณะและความมั่นคงของประเทศ ที่รัฐบาลของประเทศต่างๆ ให้ความสำคัญในกระบวนการแก้ปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดโทษทางกฎหมายที่รุนแรงหรือตัดสิทธิทางการเมืองให้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่ปัญหาการแชร์ข่าวปลอมก็ยังคงมีอยู่ เพราะการสร้างข่าวปลอมนั้นสร้างได้ง่าย แต่การสืบหาต้นตอของข่าวปลอมนั้นค่อนข้างทำได้ยาก ในส่วนของประเทศไทยนั้น ถึงแม้ว่าจะมีหลายหน่วยงานเข้ามาบริหารจัดการ มีบทกำหนดโทษที่ชัดเจนอย่าง พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 ก็ไม่สามารถทำให้มีการสร้างข่าวปลอมนั้นลดลงได้ แต่ยิ่งทำให้ข่าวปลอมกลับเกิดขึ้นมาเต็มโลกออนไลน์ โดยไม่มีใครกลับกำหนดโทษทางกฎหมาย หลายคนจึงตั้งคำถามว่าเป็นเพราะข่าวปลอมนั้นเกิดขึ้นรายวันจนไม่สามารถควบคุมได้ หรืออาจเป็นเพราะหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ได้สนใจอย่างจริงจังหรือไม่

บทสรุป (Conclusion)

คงไม่มีเทคโนโลยีใดที่สามารถป้องกันตนเองจากภัยข่าวปลอมได้ผลและทรงประสิทธิภาพเท่ากับสติ และปัญญาของมนุษย์เราเอง หากพบข่าวบนโซเชียลมีเดีย และพิจารณาแล้วเห็นว่าน่าจะเป็นข่าวปลอมแต่ยังไม่แน่ใจ ทางที่ดีสุดเพื่อป้องกันความผิดพลาดควรหลีกเลี่ยงการแชร์เพื่อลดผลกระทบความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งเป็นจิตสำนึกต่อสังคมที่ทุกคนควรมีร่วมกันที่สุด เพราะข่าวปลอมถือว่าเป็นปัญหาร่วมกันของหลาย ๆ คน ไม่ใช่ปัญหาเฉพาะคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นปัญหาร่วมกับคนทั้งโลก เพราะมีการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็ว กลายเป็นปัญหาหลักของคนทั้งโลก และวิธีการที่จะช่วยแก้ไขปัญหาวข่าวปลอมได้มากที่สุดคือ การให้ความรู้ในเรื่องของการรู้เท่าทันสื่อกับประชาชนทุกระดับตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ รวมถึงสื่อมวลชนในด้านต่าง ๆ ก็เป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเรื่องของการกรองข้อมูลที่น่าเสนอแก่ผู้บริโภค เพื่อให้รับข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กันต์ เอี่ยมอินทรา. (2562). 3 วิธีรับมือข่าวปลอม (Fake news) . สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/649360>.
- ณัฐนันท์ อธิยาภรณ์. (2562, 10 กรกฎาคม). ผลกระทบของข่าวปลอม แนวทางการรับมือของผู้บริโภคสื่อ. สืบค้นจาก <https://www.isranews.org/isranews-article/78298-fake-78298.html>.
- นันทิกา หนูสม. (2561). ลักษณะของข่าวปลอมในประเทศไทยและระดับความรู้เท่าทันข่าวปลอมบนเฟซบุ๊กของผู้รับสารในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- บุบผา เมฆศรีทองคำ และขจรจิต บุณนา. (2557). พฤติกรรมการบริโภคข่าวผ่านสื่อเฟซบุ๊กของคน ต่างวัยในสังคมไทย. วารสารบัณฑิตศึกษา , 8(3) , 245-246.
- พิจิตรา ศุภสวัสดิ์กุล.รศ. (2562, 10 ธันวาคม). ทำไมผู้สูงอายุถึงตกเป็นเหยื่อข่าวปลอม?. สืบค้นจาก <https://news.bectero.com/news/160745> .
- ผู้จัดการออนไลน์. (2562, 12 กันยายน). “ข่าวปลอม” วิกฤตสื่อออนไลน์ที่ทุกคนต้องร่วมแก้. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/online/section/detail/9620000088011> .
- ศุภวัชร มาลานนท์. (2563). มาตรการทางกฎหมายเพื่อการจัดการข่าวปลอม. สืบค้นจาก <https://www.kaohoon.com/content/337768> .
- สรานนท์ อินทนนท์. (2562). รู้เท่าทันข่าว (News Literacy). กรุงเทพมหานคร: บริษัท วอลล์ ออน คลาวด์ จำกัด.
- ไอดีวี เวอร์คส์ คอมมิวนิเคชั่นส์. (2562, 24 กันยายน). “ข่าวปลอม” วิกฤตสื่อออนไลน์ที่ทุกคนต้องร่วมแก้. สืบค้นจาก <https://www.ryt9.com/s/prg/3045942>.

อุทยานการเรียนรู้. (2562, 22 สิงหาคม). กฎหมายต่อต้าน "ข่าวปลอม" มีมากมาย ไม่ควรใช้เพื่อประโยชน์ทางการเมือง. สืบค้นจาก <https://ilaw.or.th/node/5370> .

Casey Newton. (2019, Jan 9). *People older than 65 share the most Fake news , a new study finds*. สืบค้นจาก <https://www.theverge.com/2019/1/9/18174631/>.

CEO Channels. (2018, August 11). *ประวัติ Jan Koum แห่ง WhatsApp*. สืบค้นจาก <https://www.ceochannels.com/jan-koum-whatsapp/>.

NIDA POLL. (2562, 17 สิงหาคม). *ข่าวปลอม (เฟคนิวส์)*. สืบค้นจาก <http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=polls-detail&id=674>.

Work point News. (2562, 1 กันยายน). *Fake news จากมาเซโดเนียสู่ปัญหาโลก*. สืบค้นจาก <https://workpointnews.com/2019/09/01/fake-news/>.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นมือปืนรับจ้าง

ร.ต.อ.ทัศนัย เดชคุณมาก¹ และ ผศ.ร.ต.อ.จอมเดช ตริเมฆ²

วันรับ: 11 มิถุนายน 2563 วันแก้ไข: 28 มิถุนายน 2563 ยอมรับ: 30 มิถุนายน 2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุและแรงจูงใจในการเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง ศึกษาขั้นตอนและรูปแบบการเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง รวมถึงการหาแนวทางป้องกันและปราบปรามมือปืนรับจ้าง โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูล ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีประสบการณ์ในการปราบปรามผู้มีอิทธิพล ผู้พิพากษา และอดีตมือปืนรับจ้าง รวมทั้งสิ้น 10 ท่าน

ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุและแรงจูงใจในการเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง มีปัจจัยหลายประการร่วมกัน ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางจิตวิทยา โดยมาจากการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว ซึ่งส่งผลต่อการแสดงออก การขาดความยับยั้งชั่งใจหรือสติสัมปชัญญะ และปัจจัยทางสังคม ซึ่งมาจากการคบเพื่อน ลักษณะสภาพแวดล้อมและสังคมที่อยู่อาศัย ความสัมพันธ์กับกลุ่มนักเลงหรือผู้มีอิทธิพล และการตอบแทนผู้มีอิทธิพลในระบบอุปถัมภ์ โดยรูปแบบในการเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง เริ่มจากการถูกชักชวนให้เข้าสู่องค์กรอาชญากรรมหรือผู้มีอิทธิพล โดยรับหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้สนับสนุนการกระทำความผิด และพัฒนามาเป็นมือปืนรับจ้าง สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและปราบปรามมือปืนรับจ้าง ได้แก่ การป้องกันไม่ให้บุคคลเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง ด้วยการสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวและความสัมพันธ์อันดีในชุมชน ปรับปรุงแก้ไขพื้นที่ในชุมชนให้ปลอดภัยไม่เป็นแหล่งมั่วสุม พัฒนาระบบการทางยุติธรรมให้มีความเด็ดขาดรวดเร็วและเป็นธรรม และนอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เพื่อให้ประชาชนให้ความร่วมมือแจ้งข่าวหรือเบาะแสอาชญากรรมมากขึ้น รวมทั้งการจัดทำบัญชีผู้มีอิทธิพล อดีตมือปืนรับจ้างและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงเพื่อเป็นการสอดส่องดูแลพฤติกรรมและปิดกั้นหนทางในการเข้าสู่กลุ่มผู้กระทำความผิดของกลุ่มเยาวชนต่อไป

คำสำคัญ: มือปืนรับจ้าง ผู้มีอิทธิพล การปราบปรามมือปืนรับจ้าง

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม คณะอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

² อาจารย์ประจำคณะอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

Causative Factors for Being a Hired Gunman

Pol.Capt.Tasanai Detkunmark¹ & Asst.Prof.Pol.Capt.Jomdet Trimek²

Received: June 11, 2020 Revised: June 28, 2020 Accepted: June 30, 2020

Abstract

This qualitative research aims to study the causes and motivation to be a gunman, investigate the procedures and forms of being a gunman, and to find appropriate preventive methods to suppress gunmen. Data were collected through document analysis as well as in-depth interviews with 10 key informants including experienced police officers, judges, and ex-gunmen.

The results showed that influential factors and motivation included financial factors, psychological factors, and social factors. Psychological factors stemmed from the lack of good parenting which led to an inability to manage the impulses and control emotions. Social factors were mainly from friends' and the community's influence and the patronage system in which superiors were well served. In order to be a gunman, a person was generally convinced to join a criminal organization as a facilitator or advocator before being promoted to gunman. The methods to prevent a person from being a gunman and suppress gunmen included the strengthening of the family institution, the improvement of relations among people within the community, the improvement of the community safety and security, and the improvement of the justice processes. Furthermore, police officers must also build a good relationship with the community in order to promote the public collaboration in preventing and reporting crimes. Ex-gunmen, influential persons, and teenage delinquents must be enlisted so that police officers could closely monitor their behaviors.

Keywords: Gunmen, Influential persons, Gunman Suppression

¹ Master of Public Administration, Program in Criminology and Justice Administration, Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University

² Lecturer, Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University

บทนำ (Introduction)

ในสภาวะปัจจุบันสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้วิถีชีวิตของสมาชิกในสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ต้องเผชิญทั้งปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและปัญหาต่างๆ รอบด้าน อาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นปัญหาที่ทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในสังคม และบ้านเมืองเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันและยังคงปรากฏอยู่ในสังคมไม่ว่าสังคมนั้นจะเจริญหรือด้อยพัฒนาก็ตาม สภาพปัญหาความขัดแย้งในสังคมเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ความรู้สึกรังเกียจของบุคคลบางกลุ่มมีความคิดเห็นว่ากฎหมายไม่สามารถทำให้บรรลุดัตุประสงค์ที่ต้องการได้ หากใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาอาจทำให้กลุ่มหรือตนเอง เสียผลประโยชน์ บางคนต้องการทำลายฝ่ายตรงข้ามที่ขัดผลประโยชน์ด้วยวิธีการใช้ความรุนแรง การใช้ความรุนแรงดังกล่าวอาจมีวิวัฒนาการ จากการส่งคนไปข่มขู่ หากไม่ได้ผลอาจส่งคนไปฆ่าด้วยการใช้อาวุธปืน ทำให้เกิดอาชืพใหม่ อีกอาชืพหนึ่งในหลายๆ อาชืพที่ถือว่าผิดกฎหมายและกระทบถึงความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนคือ อาชืพมือปืนรับจ้าง

สำหรับในสังคมไทยได้มีอาชญากรรมประเภทประทุษร้าย ต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน อาชญากรรมที่กระทบกระเทือนต่อระเบียบแบบแผนของสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประทุษร้ายต่อชีวิต ในลักษณะของการจ้างวานฆ่าผู้อื่น ความจริงธุรกิจรับจ้าง “ฆ่า” เป็นอาชืพเก่าแก่อาชืพหนึ่งของสังคมไทย ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบในเป้าหมายเด็ดชีพเหยื่อได้ก้าวหน้าตามยุคสมัย มือปืนรับจ้างเหล่านี้ จะเกาะอยู่กับผู้มีอิทธิพล เพื่อเป็นดาวฤกษ์ที่เข้าเสริมบารมีให้แก่ผู้มีอิทธิพล (มิตินสุตสัปดาห์, 2531, น. 13) ในวงการต่างๆ นอกจากนั้นอิทธิพลดังกล่าวยังได้แผ่เข้ามาในวงราชการในการประมูลการก่อสร้างของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ เกิดการขัดผลประโยชน์และนำมาซึ่งการข่มขู่ หรือลอบสังหาร ซึ่งเมื่อเหตุการณ์รุนแรงเหล่านี้เกิดขึ้นก็มักจะมีผลกระทบและความเสียหายอย่างมากกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยทั่วไป ทำให้หลายคนมองว่ากลุ่มมือปืนเป็นภัยต่อสังคมและสมควรได้รับการปราบปรามจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ จากเหตุผลข้างต้นทำให้ในช่วงประมาณกลางปี พ.ศ. 2546 เกิดนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลคือ นโยบายการปราบปรามกลุ่มผู้มีอิทธิพล – มือปืนรับจ้าง โดยมอบหมายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งจากนโยบายการปราบปรามในช่วงนั้นกลุ่มมือปืนรับจ้างเป็นเป้าหมายอันดับต้นๆ ในการกวาดล้าง โดยทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดนโยบายเพื่อกดดันกลุ่มมือปืนรับจ้างและนักเลงหัวไม้ รวมทั้งควบคุมสถานที่ที่เป็นแหล่งมั่วสุมของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ เนื่องจากกลุ่มมือปืนรับจ้างเหล่านี้เป็นกองกำลังหรือเครื่องมือสนับสนุนกลุ่มผู้มีอิทธิพล หากสามารถปราบปรามกลุ่มบุคคลเหล่านี้ได้สำเร็จก็เปรียบเสมือนตัดแขนขาของผู้มีอิทธิพลก็จะทำให้ปัญหาผู้มีอิทธิพลเบาบางลงไปได้

ปัญหาการรับจ้างฆ่าหรือทำร้ายบุคคลอื่นนั้นว่าเป็นปัญหาอาชญากรรมที่ค่อนข้างรุนแรงในทุกสังคม มีบุคคลมากมายที่ตกเป็นเหยื่อบริสุทธิ์ของการกระทำที่รุนแรงเหล่านี้ ซึ่งในบางครั้งเหยื่อเป็นเด็กและผู้หญิงที่ไม่มีโอกาสในการต่อสู้หรือปกป้องตนเองได้ เหตุใดบุคคลที่เป็นคนรับจ้างฆ่าหรือทำร้ายบุคคลอื่นดังเช่น กลุ่มมือปืนรับจ้าง จึงได้กระทำการฆ่าคนอื่นได้อย่างเลือดเย็นราวกับชีวิตของผู้อื่นเป็นผักเป็นปลา มุมมองของคนทั่วไปอาจมองว่ากลุ่มมือปืนโหดร้าย สังหารคนไม่มีทางสู้ แต่น้อยคนนักจะทราบว่าการมีวิถีชีวิตความ

เป็นอยู่และความต้องการเหมือนคนทั่วไปที่ต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ต้องการความมั่งคั่ง ความเป็นอยู่ที่ดี แต่มีเหตุผลบางอย่างที่นอกเหนือจากเรื่องเงินทอง และวิถีชีวิตในวงการของกลุ่มมือปืนรับจ้างเป็นเรื่องราวที่น่าศึกษาและค้นคว้า

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาศาสาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต และมีอาชีพรับราชการตำรวจ ซึ่งมีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้อยู่อย่างมีความสุข ปราศจากอาชญากรรม จึงมีความสนใจอย่างมากที่จะศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง การตัดสินใจเข้าสู่การ ขั้นตอนและการพัฒนาในการเข้าสู่การและพฤติกรรม การดำเนินชีวิต ในขณะที่อยู่ในวงการของกลุ่มบุคคลที่เคยอยู่ในวงการมือปืนรับจ้าง ซึ่งอาจเป็นแนวทางที่ช่วยป้องกันปัญหาจากสาเหตุได้บ้าง อาจช่วยให้ปัญหามือปืนรับจ้างไม่ซ้ำเติมวิกฤตการณ์สภาพของสังคมไทยให้เลวร้ายลงไปกว่าเดิม และยังสามารถเป็นแนวทางในการหามาตรการในการป้องกันและปราบปรามในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดจากมือปืนรับจ้างต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสาเหตุและแรงจูงใจในการเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง
2. เพื่อศึกษาขั้นตอนและรูปแบบการเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง
3. เพื่อหาแนวทางในการป้องกันและปราบปรามมือปืนรับจ้าง

การทบทวนวรรณกรรม (Reviews of Literature)

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นมือปืนรับจ้าง” ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ (Documentary Research) เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงปัจจัย สาเหตุ ขั้นตอนการเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง โดยมีแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอข้อมูลดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ มือปืน และสภาพปัญหามือปืนรับจ้างในสังคมไทย จากการศึกษาแนวคิดอาชญากรรมองค์กร (Organize Crime) เนื่องจากองค์กรอาชญากรรมเป็นรูปแบบในการกระทำความผิดของกลุ่มผู้มีอิทธิพลและเกี่ยวข้องกับมือปืนรับจ้าง มีการจัดตั้งและมีสมาชิกที่มีการบังคับบัญชาเป็นลำดับขั้นมีผู้บังคับบัญชาฝ่ายปฏิบัติและผู้ปฏิบัติการ การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์กับผู้มีอิทธิพล ที่เกี่ยวข้องกับมือปืนรับจ้าง โดยมีลักษณะความสัมพันธ์ในรูปแบบของระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพ มีโครงสร้างความสัมพันธ์กลุ่มผู้อุปถัมภ์ในแนวคิด ในแบบปิรามิด หมายถึง ผู้อุปถัมภ์มีฐานะในสังคมสูง และให้การอุปถัมภ์ผู้ที่มีฐานะทางสังคมต่ำกว่า มีความผูกพันด้วยอารมณ์ ความรู้สึก (สนิท สมัครงการ, 2532) ซึ่งเป็นระบบอุปถัมภ์รูปแบบเดียวกับที่ผู้มีอิทธิพลอุปถัมภ์และให้การช่วยเหลือมือปืนรับจ้าง และแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน การศึกษาสภาพปัญหาของมือปืนรับจ้างในสังคมไทย ซึ่งมีการกระทำความผิดที่สลับซับซ้อนและรุนแรงกว่าในอดีต มือปืนยุคปัจจุบันมักเป็นมือปืนมีสังกัด หรือที่เรียกกันว่า “ซุ่มมือปืน” และอยู่ในสังกัดของผู้มีอิทธิพลเพื่อความปลอดภัย รวมทั้งศึกษาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการฆ่าและการจ้างวานฆ่าตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ประกอบกับบทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป ในเรื่องตัวการ

และผู้สนับสนุน และ ได้แก่ มาตรา 83 ที่เกี่ยวข้องกับการร่วมกันกระทำความผิด , มาตรา 84 ที่ระบุถึงการเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด และมาตรา 288 ในการต้องระวางโทษฐานฆ่าผู้อื่น เป็นต้น

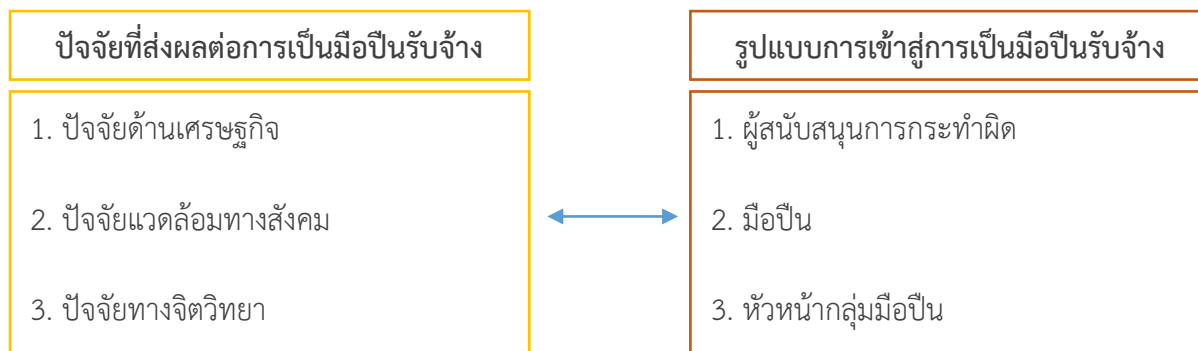
2. แนวคิดและทฤษฎีทางอาชญาวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของการเป็นมือปืนรับจ้าง เป็นการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ทั้งปัจจัยภายในที่เกี่ยวกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ และปัจจัยอื่นๆ ทางสังคมซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก รวมทั้งปัจจัยทางเศรษฐกิจที่นำไปสู่การเลือก เพื่อนำมาอธิบายสาเหตุของการเข้าสู่วงการมือปืนรับจ้าง รวมถึงแรงจูงใจในการเป็นมือปืนรับจ้าง นำไปสู่การหาแนวทางป้องกันการเข้าสู่วงการมือปืนรับจ้างต่อไป ซึ่งทฤษฎีที่นำมาศึกษาได้แก่ (1) ทฤษฎีทางจิตวิเคราะห์ (Sigmund Freud, 1856) ได้อธิบายแนวคิดทฤษฎีจิตวิเคราะห์ที่ได้รับการพัฒนามาจากทฤษฎีบุคลิกภาพของมนุษย์โดยสรุปว่า การกระทำความผิด มาจากการแสดงออก ความต้องการของสัญชาตญาณดิบ โดยไม่มีอัตราหรือความเป็นตัวของตัวเอง และวัฒนธรรมหรือสติสัมปชัญญะเป็นสิ่งควบคุมหรือกดสั่นดานดิบไว้ (2) ทฤษฎีคิดก่อนกระทำผิด (พรชัย ชันดี และคณะ, 2543, น. 24) มีสมมติฐานที่มาจาก แนวคิดของสำนัก Classic ในเรื่องของเจตจำนงอิสระ ที่ว่าธรรมชาติของมนุษย์จะเลือกที่จะมีพฤติกรรมแบบใดโดยการคำนวณจากสิ่งที่สนองต่อความพอใจของบุคคล และจะกระทำจากการชั่งน้ำหนักถึงผลที่เกิดขึ้น (3) ทฤษฎีวิวัฒธรรมรอง ซึ่งอธิบายสาเหตุการกระทำผิดโดยกล่าวถึงการที่บุคคลพัฒนาตนเองเข้ากับกลุ่มและสร้างค่านิยมภายในกลุ่มและยึดมั่นค่านิยมในกลุ่มที่เบี่ยงเบนไปจากสังคมส่วนใหญ่ (4) ทฤษฎีความผูกพันทางสังคม ของทราวิส เฮอร์ช ได้เสนอแนวความคิดว่า การควบคุมทางสังคม โดยอาศัยข้อผูกมัดและความผูกพัน ทางสังคมเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันไม่ให้คนละเมิดกฎหมาย (5) ทฤษฎีความแตกต่างในการคบค้าสมาคม มีแนวความคิดที่ว่าพฤติกรรมทางอาชญากรรมสามารถเรียนรู้กันได้ โดยการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดภายในกลุ่ม ขึ้นอยู่กับความแตกต่างในช่วงระยะเวลาความสม่ำเสมอในการติดต่อสัมพันธ์กัน (6) ทฤษฎีความกดดันทางสังคม วางหลักไว้ว่า เมื่อบุคคลเผชิญกับความยากลำบากในการบรรลุเป้าหมายทางสังคมโดยถูกกฎหมาย บุคคลเหล่านั้นจะใช้ทางที่ไม่ถูกกฎหมายในการบรรลุเป้าหมาย รวมไปถึงการประกอบอาชญากรรม (Merton, 1938)

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปราบปรามและควบคุมอาชญากรรม ศึกษาแนวคิดในการควบคุมอาชญากรรม ได้แก่ (1) แนวทางการเน้นการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) การเน้นความรวดเร็วและเฉียบขาดในการจัดการกับอาชญากรรม (2) แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามหลักนิติรัฐ โดยใช้รูปแบบกระบวนการที่เป็นไปตามกฎหมายและกระบวนการที่เป็นธรรมตามกฎหมาย (3) ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย เน้นการบังคับใช้กฎหมายในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดประกอบกับการปรากฏตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อเป็นมาตรการในการป้องกันเหตุ มุ่งการเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องมือเครื่องใช้พัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการป้องกันเหตุและการสืบสวนสอบสวนติดตามตัวคนร้ายมาดำเนินคดีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นโดย ต้องรีบดำเนินสืบสวนจับกุมให้ได้อย่างรวดเร็ว (4) ทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ โดยมีหลักการให้ตำรวจเข้าไปเป็นมิตรกับประชาชนหรือชุมชน เพื่อประโยชน์ในการหาข่าว การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชน กับตำรวจ แต่ประชาชนอยู่ในฐานะผู้ให้ข้อมูลและผู้รับแนวคิดจากตำรวจเป็นหลัก ซึ่งการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปราบปรามและควบคุมอาชญากรรม โดยการนำแนวคิดและทฤษฎีใน

การปราบปรามและควบคุมอาชญากรรมที่มีอยู่ในปัจจุบัน นำมาพัฒนาและประยุกต์ใช้ในการแก้ไขของมือปืนรับจ้าง จะทำให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) ทิตฐิตา อธิธรรมพฤษ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การเข้าสู่วงการมือปืนรับจ้าง ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขัง เรือนจำบางขวาง โดยสาเหตุจูงใจในการเข้าสู่วงการมือปืนรับจ้าง โดยพิจารณาจากปัจจัยแวดล้อมทางสังคมและปัจจัยทางจิตวิทยาของผู้ต้องขัง ได้แก่ปัจจัยทางจิตวิทยา และปัจจัยแวดล้อมทางสภาพสังคม ควรสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว แนวทางการแก้ไข คือ การส่งเสริมและพัฒนาสังคมแวดล้อม จริงจังกับการปราบปรามผู้มีอิทธิพลและมือปืนรับจ้าง (2) ร.ต.ท. ขวลิต จินดารัตน์ (2550) ได้ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการปราบปรามผู้มีอิทธิพลและมือปืนรับจ้างของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการปราบปราม ผลการศึกษาพบว่า มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายพฤติกรรมของผู้มีอิทธิพลและมือปืนรับจ้างอยู่ในระดับสูง ส่วนปัญหาอุปสรรคในการในการปราบปรามผู้มีอิทธิพลและมือปืนรับจ้าง ในด้านปัจจัยภายในหน่วยงาน ด้านกำลังพล ด้านงบประมาณ ด้านกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจมีปัญหาอุปสรรคในการปราบปรามผู้มีอิทธิพลและมือปืนรับจ้างอยู่ในระดับมาก ข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรส่งเสริมสนับสนุนด้านกำลังพล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน รวมถึงควรดำเนินการแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามผู้มีอิทธิพลและมือปืนรับจ้างให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน (3) วินัย ทองสอง (2554) ศึกษาเรื่อง มาตรการป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพลและมือปืนรับจ้าง พบว่า การป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพลและมือปืนรับจ้างต้องดำเนินการทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติโดยคำนึงถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหา การใช้มาตรการทางกฎหมายพิเศษ เนื่องจากความรุนแรงของปัญหาและผลกระทบของผู้มีอิทธิพลในประเทศไทยมีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม ต้องมีรูปแบบในการดำเนินการที่ชัดเจน เคารพสิทธิมนุษยชน มีความโปร่งใส และรัฐต้องมีมาตรการขจัดปัญหาการทุจริต และประพฤติมิชอบ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการกับผู้ที่มีอิทธิพล (4) ชัยวัฒน์ เกตุวรชัย พล.ต.ต. โสภากา ชูพิบูลชัย ขปิลมันน์ และโสภากา ชูพิบูลชัย (2555) ได้ศึกษามาตรการในการปราบปรามมือปืนรับจ้างศึกษาเฉพาะกรณี “ซุ่มมือปืน” ผลการศึกษาพบว่า มือปืนรับจ้างส่วนมากจะมาจากบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ ประกอบกับมีโอกาสในการเรียนรู้หรือแสวงหาทักษะในการฆ่าคนหรือทำร้ายบุคคลอื่น ต่อมาเกิดการรวมตัวกันอยู่ในความดูแลของกลุ่มผู้มีอิทธิพลและพัฒนาแบบการรวมกลุ่มเป็น “ซุ่มมือปืน” และมีระบบอุปถัมภ์เป็นกลไกในการยึดเหนี่ยวมือปืนในซุ่มให้ทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มผู้มีอิทธิพล สำหรับมาตรการในการปราบปรามมือปืนรับจ้าง ได้แก่ 1) มาตรการด้านกฎหมาย 2) มาตรการด้านการสืบสวน 3) มาตรการด้านการสอบสวน 4) มาตรการด้านข้อมูลข่าวสาร และ 5) มาตรการด้านนิติวิทยาศาสตร์ ที่เน้นให้เพิ่มประสิทธิภาพของตำรวจในการสืบสวนสอบสวนคดีมือปืนรับจ้าง และดำเนินคดีกับผู้ที่มีอิทธิพลที่เป็นเจ้าของซุ่มมือปืนตลอดจนนำมาตราทางกฎหมายทุกอย่างมาใช้ดำเนินคดีกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีมือปืนรับจ้างทั้งหมด

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)



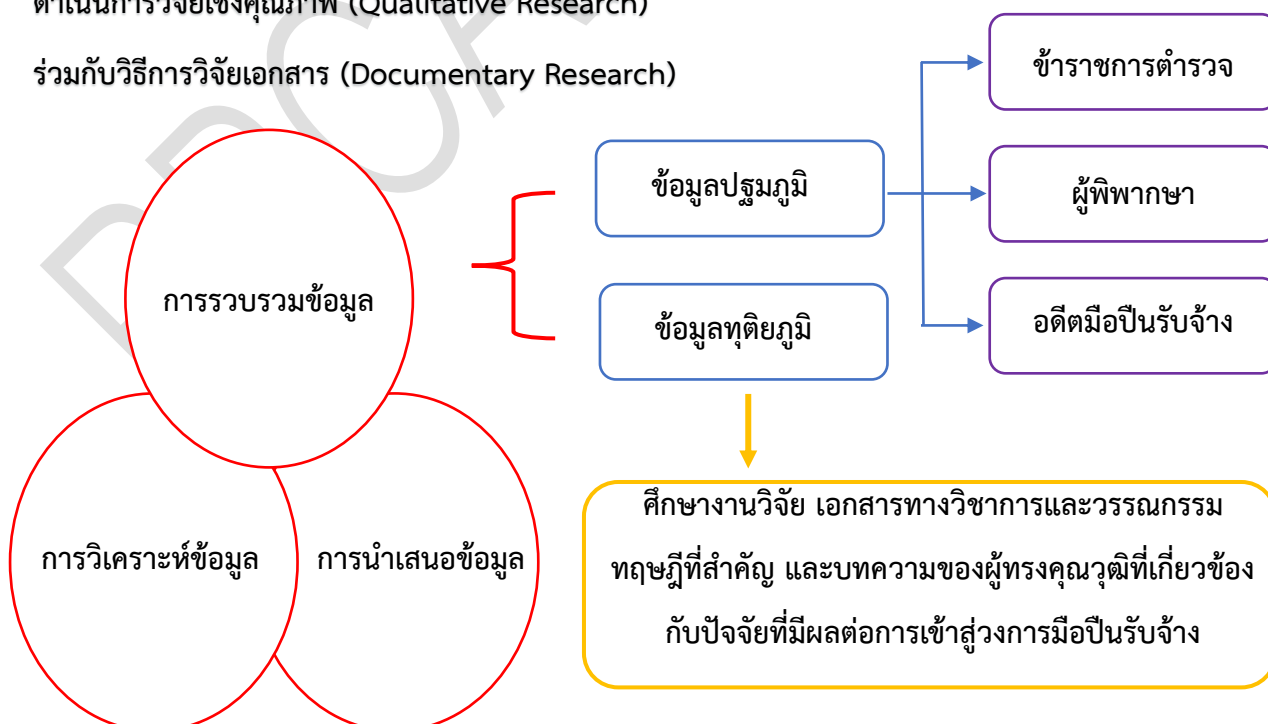
แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก กับ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีประสบการณ์ในการปราบปรามผู้มีอิทธิพล จำนวน 5 ท่าน ผู้พิพากษา 1 ท่าน และอดีตมือปืน 4 ท่าน ซึ่งเมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว มีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ตามประเด็นคำถามที่สร้างขึ้น นำเสนอในรูปแบบวิจัยเชิงพรรณนา

ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ร่วมกับวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)



แผนภาพที่ 2 วิธีการดำเนินการวิจัย

ผลการวิจัย (Results)

1. สาเหตุและแรงจูงใจในการเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมีรายได้ที่ต่ำกว่าในระยะเวลาที่รวดเร็ว และไม่จำเป็นต้องใช้สำนึกความรับผิดชอบใดๆ นอกจากนี้ยังมีบาร์มีของเจ้านายหรือผู้มีอิทธิพลในการบิดเบือน ช้อนเร้นคดี ทำให้คุ้มค่าต่อการเสี่ยงและรับงานเป็นมือปืนรับจ้างดังกล่าว บางส่วนให้ความเห็นว่าเกิดจากปัญหาครอบครัวเช่น การขาดการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม การขาดการศึกษา ซึ่งส่งผลต่อสภาพทางจิตใจ และอาจกลายเป็นคนก้าวร้าว ชอบใช้ความรุนแรง ขาดการยับยั้งชั่งใจ และในเมื่อต้องการโอกาสทางสังคมเหมือนบุคคลทั่วไป ต้องการความมั่งมี อาชีพมือปืนรับจ้างจึงเป็นทางเลือกที่คุ้มค่า ในบางกรณี สาเหตุของการเข้าสู่การมือปืนรับจ้างมาจากปัญหาทางสังคมและสภาพแวดล้อม เช่น การคบค้าสมาคมในเรือนจำคุมขัง หรือการคลุกคลีกับกลุ่มผู้กระทำความผิดในชุมชน เกิดการเรียนรู้การกระทำความผิด การรู้จักกับเครือข่ายผู้มีอิทธิพลและองค์กรอาชญากรรม ซึ่งเป็นก้าวแรกและเริ่มพัฒนาการการกระทำความผิดจนรุนแรงมากขึ้นและทำให้บางส่วนกลายมาเป็นมือปืนรับจ้าง นอกจากนี้ แรงจูงใจบางกรณียังมาจากการตอบแทนผลประโยชน์ต่อผู้มีอิทธิพลที่เคยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทั้งในเรื่องทางเศรษฐกิจ คดีความ การหลบหนีและให้แหล่งกบดาน

2. รูปแบบการเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง ส่วนมากมาจากการชักชวนของกลุ่มผู้กระทำความผิด เช่น ภายในเรือนจำ หรือจากการคบหาภายนอกระหว่างผู้กระทำความผิดด้วยกัน มีการชักชวนให้มาเข้าร่วมกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นแก๊ง บางส่วนมาจากการต้องการความช่วยเหลือจากผู้มีอิทธิพล ซึ่งมักจะเป็นผู้ที่มีฝีมือ เช่น อดีตเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร

3. การป้องกันและปราบปรามมือปืนรับจ้าง จำเป็นต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเหมาะสม และเด็ดขาด เช่น ฆาตกรรม การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องรวดเร็ว ไม่เห็นแก่พวกพ้อง ทั้งนี้ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจของผู้มีอิทธิพลที่เป็นผู้จ้างวาน และกฎหมายอื่นๆ ด้วย เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน เพื่อปิดโอกาสในการปฏิบัติการของมือปืนรับจ้าง

การสืบสวนและปฏิบัติการในเชิงรุก การให้ความสำคัญกับสายข่าวและมวลชนสัมพันธ์ ด้วยการสร้างความเชื่อมั่น และความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนและชุมชน เพื่อความร่วมมือในเชิงปฏิบัติและข้อมูลข่าวสารในท้องที่จากประชาชน ควบคู่ไปกับการสืบสวนสอบสวนและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น กล้องวงจรปิด ซึ่งควรมีอย่างทั่วถึง เพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดหวาดกลัวและใช้เป็นพยานหลักฐานในการสืบสวนจับกุมมือปืนรับจ้างมารับโทษ พร้อมประสานความร่วมมือจากประชาชนที่เห็นเหตุการณ์จากกล้องวงจรปิด รวมไปถึงการทำบัญชีรายรุ่นที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในท้องที่ บัญชีผู้มีอิทธิพลหรืออดีตมือปืนรับจ้าง เพื่อเป็นการสอดส่องดูแลพฤติกรรมและปิดกั้นหนทางในการเข้าสู่กลุ่มผู้กระทำความผิดของกลุ่มวัยรุ่น

การปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความโปร่งใส เพื่อตัดผลประโยชน์ของผู้มีอิทธิพลในท้องที่ ควบคู่ไปกับการโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เหมาะสมกับงาน รวมทั้งผู้บังคับบัญชาต้องให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ที่มีผลงาน และปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องและเป็นธรรม

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

1. สาเหตุและแรงจูงใจในการเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง มีสาเหตุหลักได้แก่

1.1 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ หนี้สิน ความต้องการทรัพย์สินเงินทองและความต้องการชีวิตที่ดีขึ้น แต่ไม่มีความสามารถหรือโอกาสที่จะปฏิบัติตามครรลองที่ถูกต้องของสังคม เกิดความกดดัน สอดคล้องกับ ทฤษฎีความกดดันทางสังคม (Strain Theory) ที่มีสาระสำคัญว่า วัฒนธรรมของสังคมจะเป็นตัวกำหนด จุดมุ่งหมายหรือความต้องการของคนในสังคมที่บุคคลควรจะต้องไขว่คว้าหรือหาให้ได้ซึ่งจุดมุ่งหมายของแต่ละสังคมก็คือ ความร่ำรวย มั่งคั่ง เมื่อบุคคลมีฐานะร่ำรวยก็มักจะได้รับความยกย่องทางสังคมและมีสถานภาพทางสังคมสูง (Merton, 1938) ซึ่งวัฒนธรรมและค่านิยมในสังคมคือความร่ำรวย ความมั่งคั่ง แต่ในเมื่อไม่สามารถปฏิบัติตามกรอบที่สังคมวางไว้ จึงเลือกที่จะกระทำผิด เข้าสู่การมือปืนรับจ้างและองค์กรอาชญากรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินทองและความร่ำรวย นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับทฤษฎีคิดก่อนกระทำผิด (Rational Choice Theory) เนื่องจากในอดีตนั้น มือปืนรับจ้างเห็นว่า (1) การตามสืบสวนคดีฆาตกรรมเป็นเรื่องยาก (2) ค่าตอบแทนจากการเป็นมือปืนรับจ้างได้ในอัตราที่สูง (3) มีผู้มีอิทธิพลคอยช่วยเหลือเพื่อให้หลุดรอดจากกระบวนการยุติธรรม (4) ส่วนมากไม่มีความสัมพันธ์ใดๆกับเหยื่อ จึงไม่ต้องมีสำนึกใดๆขณะปฏิบัติการ ดังนั้น จึงเกิดความคุ้มค่าที่จะกระทำผิดดังกล่าว

1.2 ปัจจัยทางจิตวิทยา มือปืนรับจ้างบางส่วน มีพื้นฐานครอบครัวที่มีปัญหา ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาวะทางจิต เมื่อการเรียนรู้และตัวตน (EGO) การขัดเกลาทางสังคม (SUPEREGO) ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้สัญชาตญาณหรือสันดานดิบ (ID) แสดงผลโดยที่ความเป็นตัวตน และวัฒนธรรมจากการสั่งสอน ไม่สามารถยับยั้งได้ ตามทฤษฎีทางจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis Theory) (Sigmund Freud, 1865) ที่ วิเคราะห์ถึงจิตใจของมนุษย์ โดยประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ Id, ego และ superego โดยสันดานดิบนั้นเป็นความต้องการหรือสัญชาตญาณแต่กำเนิด เช่น ความหิว ความกระหาย โดยมีอัตตาหรือความเป็นตัวของตัวเอง และวัฒนธรรมหรือสติสัมปชัญญะเป็นสิ่งที่ควบคุมหรือกดสันดานดิบไว้ ซึ่งการขาดความยับยั้งชั่งใจ ขาดสติสัมปชัญญะ เป็นปัจจัยทำให้เกิดการกระทำผิดได้ง่ายและรุนแรง

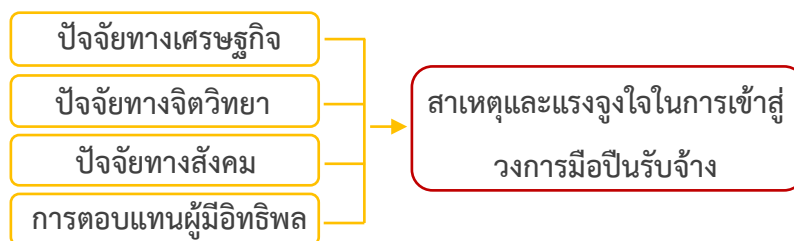
1.3 ปัจจัยทางสังคม นอกจากปัจจัยทางเศรษฐกิจแล้ว สภาพสังคมแวดล้อมก็เป็นปัจจัยสำคัญ ต่อการเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง ดังนี้ (1) อดีตมือปืนรับจ้างส่วนใหญ่ในวัยเด็กมีประสบการณ์ของการเป็นนักเลง ชอบการทะเลาะวิวาท ชอบความรุนแรง ฝ่าฝืนกฎระเบียบ เพราะเป็นสิ่งที่น่ายกย่อง ซึ่งเป็นค่านิยมที่แตกต่างและเบี่ยงเบนไปจากสังคมทั่วไป สอดคล้องกับทฤษฎีวัฒนธรรมรอง (Subculture Theory) ของ Albert K. Cohen ที่มีสาระสำคัญว่า การกระทำผิดนั้นมักจะพัฒนาในลักษณะสังคมที่เศรษฐกิจตกต่ำ การมีวัฒนธรรมย่อยของแก๊งที่มีค่านิยมเบี่ยงเบนไปจากสังคมส่วนใหญ่ จะช่วยแก้ปัญหาความกดดันที่ไม่สามารถกระทำตามสังคมส่วนใหญ่ เพราะบรรทัดฐานหรือค่านิยมของสังคมถูกกำหนดจากผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางหรือสูงเท่านั้น กลุ่มบุคคลชั้นล่างไม่สามารถทำตามค่านิยมเหล่านั้นได้เพราะขาดความสามารถและโอกาส ดังนั้นจึงได้สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเองเพื่อเป็นหลักในการยึดถือจะได้มีฐานะทางสังคมเช่นเดียวกับชนชั้นกลาง (2) การอยู่ในสภาพสังคมที่ด้อยโอกาส ขาดการยึดเหนี่ยวทางสังคม ไม่มีความผูกมัดทางสังคม ไม่มีความผูกมัดกับการดำเนินชีวิตรูปแบบของสังคมทั่วไป ไม่คิดว่าการกระทำผิดกฎหมายจะทำลาย

โอกาสของความสำเร็จในชีวิต ดังนั้น จึงตัดสินใจที่จะกระทำผิดได้ง่าย สอดคล้องกับทฤษฎีความผูกพันทางสังคม (Social Bonding Theory) ของ Travis Hirschi ซึ่งเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับข้อผูกมัดทางสังคม ที่เหนี่ยวรั้งผู้คนไม่ให้กระทำผิด เพราะกลัวการกระทำผิดจะทำลายความสัมพันธ์ของเพื่อน ครอบครัว ครู และเพื่อนร่วมงาน หากเราขาดความผูกพันทางสังคม (Social Bond) ไม่สนใจว่าใครจะเป็นอย่างไร คนจะเกิดความอิสระในการกระทำผิด (3) การคบค้าสมาคมกับกลุ่มผู้กระทำผิด อดีตมือปืนรับจ้างบางส่วน ได้เริ่มเรียนรู้การกระทำผิด เรียนรู้การเข้าสู่องค์กรอาชญากรรมหรือกลุ่มผู้มีอิทธิพล โดยการคลุกคลี ชักชวนและแนะนำจากกลุ่มผู้กระทำผิดในเรือนจำ และกลุ่มผู้กระทำผิดในสังคมภายนอกเรือนจำ ซึ่งเป็นการชักจูงให้เรียนรู้กระบวนการ ขั้นตอน และรูปแบบการเข้าร่วมกลุ่มอาชญากรรมหรือกลุ่มผู้มีอิทธิพล สอดคล้องกับ ทฤษฎีความแตกต่างในการคบค้าสมาคม (Differential Association Theory) ของ Edwin Sutherland โดยมีสาระสำคัญว่า ว่าพฤติกรรมทางอาชญากรรมสามารถเรียนรู้กันได้ โดยการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดภายในกลุ่ม และพฤติกรรมที่แสดงออกมาในลักษณะที่จะเป็นอาชญากรนั้น ขึ้นอยู่กับความแตกต่างในช่วงระยะเวลาความสม่ำเสมอในการติดต่อสัมพันธ์กัน

1.4 การตอบแทนผู้มีอิทธิพลในระบบอุปถัมภ์ เนื่องจากผู้มีอิทธิพลเคยให้ความช่วยเหลือมือปืนรับจ้างดังกล่าว ตามลักษณะของระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพ โครงสร้างสังคมไทยจะมีลักษณะความสูงต่ำไม่เท่าเทียมกัน ผู้ที่อยู่ในฐานะสูงมักจะมีทรัพยากรที่จะเป็นผู้อุปถัมภ์ได้มากกว่าผู้ที่อยู่ในฐานะที่ต่ำกว่า โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีอิทธิพลที่ต้องการความปลอดภัย และกำจัดผลประโยชน์ของฝ่ายตรงข้าม ทั้งทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ

จึงสรุปได้ว่า สาเหตุและแรงจูงใจในการเข้าสู่วงการมือปืนรับจ้าง จึงมีปัจจัยหลายประการร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็น (1) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ความต้องการทรัพย์สินเงินทอง การตัดสินใจว่าคุ้มค่าต่อการกระทำผิด (2) ปัจจัยทางจิตวิทยา ที่สัญชาตญาณดิบ มีผลต่อการแสดงออกมากกว่าการเรียนรู้การเป็นตัวเอง และวัฒนธรรม ทำให้แสดงออกทางพฤติกรรมอย่างรุนแรง ขาดการยับยั้งชั่งใจ (3) ปัจจัยทางสังคมในสภาพสังคมที่ไม่สามารถเอื้อถึงค่านิยมของชนชั้นกลางและสังคมทั่วไป จึงเกิดวัฒนธรรมรอง เพื่อยึดเหนี่ยวแทนค่านิยมของสังคมทั่วไป ซึ่งวัฒนธรรมรองดังกล่าวมีความเบี่ยงเบนและแตกต่างจากสังคมทั่วไป เช่น การเป็นนักเลง การใช้ความรุนแรง การขาดการผูกมัดทางสังคมที่ดี ไม่มีความเกรงกลัวว่า การกระทำผิดจะทำลายความสัมพันธ์หรือข้อผูกมัดระหว่างเพื่อน โรงเรียน อาชีพ ครอบครัว จึงไม่มีพันธะทางสังคมที่เหนี่ยวรั้งและทำให้เกิดการกระทำผิด รวมไปถึงการคบค้าสมาคมกับผู้กระทำผิด จนเกิดการเรียนรู้ ถ่ายทอด และชักชวนเข้าสู่การกระทำผิด (4) การตอบแทนผู้มีอิทธิพลในระบบอุปถัมภ์ เพราะเคยได้รับการช่วยเหลือจากผู้มีอิทธิพล ซึ่งปัจจัยต่างที่กล่าวมา สอดคล้องกับงานวิจัยของทิตติธิดา ธิติธรรมพฤษ (2548) ที่เสนอสาเหตุจูงใจในการเข้าสู่วงการมือปืนรับจ้าง มาจากปัจจัยแวดล้อมทางสังคมและปัจจัย ทางจิตวิทยา รวมถึงการตอบแทนผู้มีอิทธิพลในระบบอุปถัมภ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ เกตุวรชัย, พล.ต.ต. โสภา ชูพิบูลชัย ชปิลมันน์ และโสภา ชูพิบูลชัย (2555) ที่มีผลการศึกษาถึงพื้นฐานทางครอบครัวของมือปืนรับจ้างว่า มือปืนรับจ้างส่วนมากจะมาจากบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ มีปัญหาครอบครัวหรือครอบครัวแตกแยก มี

ระดับการศึกษาต่ำ และไม่มีอาชีพการงานที่มั่นคง มีบุคลิกภาพไม่เกรงกลัวใคร ไม่ชอบให้ใครมาข่มเหงรังแก เป็นต้น

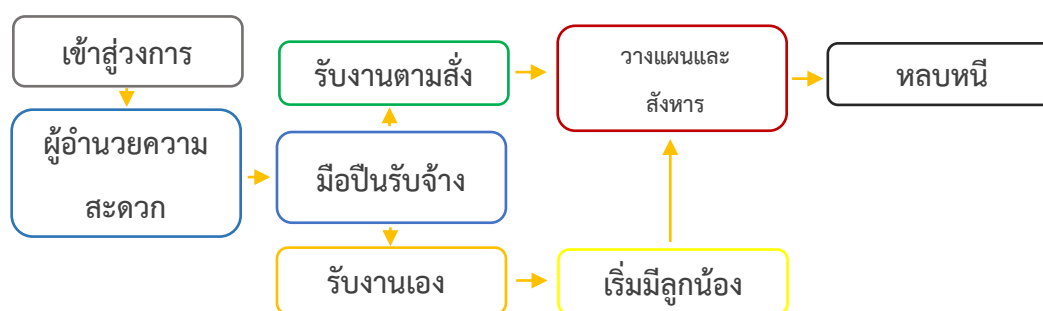


แผนภาพที่ 3 สาเหตุและแรงจูงใจของการเข้าสู่วงการมือปืนรับจ้าง

2. ขั้นตอนและรูปแบบการเข้าสู่วงการมือปืนรับจ้าง

เมื่อมีการตัดสินใจเข้าสู่วงการมือปืนรับจ้าง องค์กรอาชญากรรม กลุ่มของผู้มีอิทธิพล มักจะเริ่มต้นจากการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้สนับสนุนการกระทำผิด และพัฒนาการกระทำผิดที่รุนแรงขึ้น เช่น ผู้คุมบ่อนพนัน คุมสถานบันเทิง หรือเป็นผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย หรือถ้ามีฝีมืออาจจะเริ่มต้นจากการเป็นมือปืนรับจ้าง มีการเรียนรู้พฤติกรรมของการกระทำผิด อาจจะมีการพัฒนาการกระทำผิดกลายมาเป็นมือปืนรับจ้าง รวมถึงพวกที่เริ่มเข้าสู่วงการด้วยการเป็นมือปืนรับจ้าง เมื่อปฏิบัติงานดีและสามารถบริหารผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ก็อาจพัฒนามาเป็นหัวหน้ามือปืนรับจ้างหรืออาจรับงานเอง จากนั้นเมื่อรับงานมาแล้วก็จัดหาทีมงานเมื่อหาทีมงานได้แล้ว จัดหาอาวุธ ยานพาหนะและเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการสังหาร ระบุตัวเหยื่อรวมไปถึงการหาข้อมูลและเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของเหยื่อเพื่อหาโอกาสที่เหมาะสมในการกำหนดแผนการเพื่อลงมือสังหารเหยื่อตามแผนการที่กำหนดไว้ เมื่อทำงานสำเร็จก็จัดสรรแบ่งรายได้ระหว่างทีมงานด้วยกันก่อนที่จะแยกย้ายกันหลบหนีคดีและการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อคดีความจบลงก็เริ่มรับงานอื่นต่อเนื่องต่อไป

รูปแบบของการเข้าสู่วงการมือปืนรับจ้าง มี 2 รูปแบบ ได้แก่ (1) ความต้องการของกลุ่มผู้มีอิทธิพล ที่ต้องการคนที่มีฝีมือ มีความพร้อมในการกระทำผิดและปฏิบัติหน้าที่ และทำการชักชวนเข้าร่วมกลุ่มผู้มีอิทธิพล โดยการเสนอผลประโยชน์ มีทั้งกรณีที่รับบุคคลเข้ามาฝึกฝน และรับบุคคลที่เชี่ยวชาญและมีความสามารถในการใช้อาวุธอยู่แล้ว (2) ความต้องการการช่วยเหลือ ผลประโยชน์ หรือค่าตอบแทน หรือการคุ้มครองจากผู้มีอิทธิพล โดยเสนอการปฏิบัติหน้าที่หรือทำงานเป็นมือปืนรับจ้างเพื่อตอบแทนความช่วยเหลือหรือผลประโยชน์ดังกล่าว



แผนภาพที่ 4 ขั้นตอนและรูปแบบการเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง

3. แนวทางการป้องกันและปราบปรามการเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง มีแนวคิดหลักดังนี้

3.1 การป้องกันไม่ให้บุคคลเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง

สถาบันครอบครัวและสภาพสังคม มีผลต่อแรงจูงใจในการเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง ดังนั้น จึงควรเริ่มจากการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชน การจัดการให้ความรู้และสวัสดิการทางสังคมอย่างทั่วถึง เพื่อให้พันธะทางสังคมช่วยยึดเหนี่ยวไม่ให้เกิดการกระทำผิดและนำไปสู่การเข้าร่วมวงการมือปืนรับจ้าง ปรับปรุงแก้ไขพื้นที่ในชุมชนให้ปลอดภัย ไม่เป็นแหล่งมั่วสุม รวมทั้งพัฒนาระบบสืบสวนสอบสวน กระบวนการทางยุติธรรมให้มีความเด็ดขาดรวดเร็วและเป็นธรรม เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด และรู้สึว่าการกระทำผิดนั้นไม่คุ้มค่าที่จะกระทำ

3.2 การดำเนินคดีกับมือปืนรับจ้างและผู้เกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด

การดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมายอย่างรวดเร็ว เด็ดขาด และเป็นธรรม เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด การกระทำผิดนั้นจะไม่คุ้มค่าที่จะเสี่ยง เพราะจะถูกสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีอย่างรวดเร็ว ซึ่งไปเป็นไปตามแนวคิดของการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรม (The Crime Model) โดยเน้นหนักและเข้มงวดกับการควบคุมปราบปรามอาชญากรรมอย่างเต็มที่ การดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการทางอาชญากรรมตามทฤษฎีนี้มีลักษณะเป็นไปอย่างเร่งรีบ รวดเร็ว ตอบโต้กับอาชญากรรมอย่างเฉียบขาด ฉับพลัน ไม่มีการหยุดชะงักและเกิดอุปสรรคระหว่างดำเนินการในขั้นตอนของกระบวนการเป็นการเปิดโอกาสให้มีการใช้ดุลพินิจการกลั่นกรองอย่างกว้างขวาง (ประธาน วัฒนวานิชย์ 2520, น. 150 – 151) และสอดคล้องกับทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement) ตามแนวคิดของ Sir Robert Peel ที่เน้นการปรากฏตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อลดช่องโอกาสในการกระทำผิดของคนร้าย และหากมีเหตุ อาชญากรรมเกิดขึ้น ต้องรีบสืบสวนจับกุมให้ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากการบังคับใช้กฎหมายต้องรวดเร็ว เด็ดขาด และเป็นธรรมแล้ว ยังจำเป็นต้องมีความครอบคลุมกับกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมือปืนรับจ้าง เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้จ้างวาน พระราชบัญญัติป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงิน , พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน

3.3 ความร่วมมือจากประชาชนในการป้องกันและปราบปรามวงการมือนปืนรับจ้าง

เจ้าหน้าที่ตำรวจจำเป็นต้องดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ตามทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ (Police Community Relation) โดยการปรับทัศนคติที่มีต่อประชาชน เน้นการติดต่อสื่อสารสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เพื่อให้ชุมชนให้ความร่วมมือแจ้งข่าวหรือเบาะแสอาชญากรรมมากขึ้น(ทฤษฎีการป้องกัน, ออนไลน์, 2561) รวมไปถึงการทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในท้องที่ บัญชีผู้มีอิทธิพลหรือดีต่อมือปืนรับจ้าง เพื่อเป็นการสอดส่องดูแลพฤติกรรมและปิดกั้นหนทางในการเข้าสู่กลุ่มผู้กระทำความผิดของกลุ่มรายชื่อนี้

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. บูรณาการหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งในครอบครัวและชุมชน เช่นการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ การให้ความรู้และส่งเสริมสวัสดิการภาครัฐ
2. พัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาข่าวสารทางอาชญากรรม และการสืบสวนสอบสวนให้มีความทั่วถึง เช่น การใช้เครื่องดักฟังโทรศัพท์ การตรวจสอบเส้นทางธุรกรรมทางการเงินอิเล็กทรอนิกส์ การใช้กล้องวงจรปิดในชุมชนอย่างทั่วถึงเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนและตรวจตราป้องกันเหตุ
3. จัดทำนโยบายในการสนับสนุนตำรวจส่วนท้องถิ่น ทั้งทรัพยากรและกำลังพล เพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบสวนสอบสวน การดำเนินคดี และกดดันผู้มีอิทธิพลในท้องที่
4. ส่งเสริมมาตรการลงโทษเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และเข้าร่วมกับผู้มีอิทธิพลในท้องที่ เพื่อให้เกิดความเกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิด
5. ส่งเสริมมาตรการ และให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติหน้าที่เชิงชุมชนสัมพันธ์ เพื่อสร้างสัมพันธ์อันดีให้กับประชาชนและชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างรวดเร็ว เด็ดขาด และเป็นธรรม เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวในการกระทำความผิด และสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ
2. เจ้าหน้าที่ตำรวจพัฒนาระบบบัญชีและฐานข้อมูลผู้มีอิทธิพล มือปืนในท้องที่ รวมทั้งรายชื่อบุคคลเสี่ยงที่มีแนวโน้มในการใช้อาวุธปืนและความรุนแรง เพื่อสะดวกในการติดตามและสังเกตพฤติกรรม
3. ปรับปรุงและฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรมในชุมชน เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งมั่วสุม และสร้างทัศนียภาพที่ดี
4. เจ้าหน้าที่ตำรวจควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชนตามหลักการชุมชนสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้ให้ข้อมูลควรมีความหลากหลายมากขึ้น มีผู้เชี่ยวชาญทางอาชญาวิทยาและจิตวิทยา หรือเจ้าหน้าที่อื่นๆในกระบวนการยุติธรรม
2. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณ และนำมาประมวลผลร่วมกับการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองวิจัยและพัฒนา. (2548). *ปัญหาและอิทธิพลของมือปืนรับจ้าง*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- การุณย์ บัวเฟื่อน. (2535). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านสืบสวนในสถานี ตำรวจนครบาล*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชวลิต จินดารัตน์. (2550). *ปัญหาอุปสรรคในการปราบปรามผู้มีอิทธิพลและมือปืนรับจ้าง ของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการปราบปราม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต การบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยรัตน์ เกตุวรชัย. (2556). *มาตรการในการปราบปรามมือปืนรับจ้าง*. วิทยาลัยการยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- ทิตติธิดา ธิติธรรมพฤษ. (2548). *การเข้าสู่การมือปืนรับจ้าง : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังเรือนจำบางขวาง*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นริศ แสงจิตร์. (2546). *การศึกษาพฤติกรรมกลุ่มผู้มีอิทธิพล มือปืนรับจ้างในพื้นที่จังหวัด ชลบุรี*. คณะรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พงษ์ศักดิ์ ข้าเพชร. (2540). *เครือข่ายระบบอุปถัมภ์: ศึกษาเฉพาะกรณีมือปืนรับจ้าง*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะมนุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชัย ขันดี และคณะ. (2543). *ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาชญาวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทบุ๊คเน็ท จำกัด.
- ประเสริฐ จันทราพิพัฒน์ และคณะ. (2535). *ปัญหาในการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรม มือปืนรับจ้าง*. ภาคนิพนธ์คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรวัฒน์ วรวัฒนา. (2552). *กระบวนการกลายเป็นมือปืนรับจ้าง อาชญากรมืออาชีพ*. มหาวิทยาลัยเกริก.
- วินัย ทองสอง. (2551). *มาตรการป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพลและมือปืนรับจ้าง*. วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- สนธิ สมักรการ. (2532). *ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวเครือข่ายและระบบ อุปถัมภ์*. วารสารสังคมไทย, หน้า 50-53.

- สุรเกียรติ์ ธนงค์. (2543) การปราบปรามมือปืนรับจ้าง ศึกษาเฉพาะบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่าย สืบสวน
ในเขตตำรวจภูธรภาค 2. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุดสงวน สุธีสร. (2538). อาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อึ้งฉพ ชูบำรุง. (2532). อาชญาวิทยาและอาชญากรรม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การประเมินผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E. ประเทศไทย) ในโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

ธนกร จงใจรักษ์

วันรับ: 3 พฤษภาคม 2563 วันแก้ไข: 2 มิถุนายน 2563 ยอมรับ: 5 มิถุนายน 2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นศึกษาโดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1) ประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E.ประเทศไทย) ในโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานตามโครงการฯ และ 3) เพื่อระบุถึงปัญหาอุปสรรค และเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงปริมาณเป็นนักเรียน จำนวน 150 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาเชิงคุณภาพเป็น ผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้น และเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมจำนวน 7 คน โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลของการศึกษาพบว่า 1) ผลการดำเนินงานตามโครงการ D.A.R.E. ประสบความสำเร็จในระดับมาก โดยนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบของยาเสพติดได้เป็นอย่างดี มีทักษะ และวิธีการตัดสินใจที่ถูกต้อง กล้าปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชักชวนให้ลองและเสพยาเสพติด รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการเลือกเล่นกีฬา ปลูกพืชผักสวนครัว ทำงานบ้าน เล่นดนตรี เป็นต้น ขณะเดียวกันเด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่เสพยาเสพติดกลับมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน ไม่เก็บตัวอยู่ตามลำพัง และมีสีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสขึ้น 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานโครงการในด้านวัตถุประสงค์โครงการฯ ด้านหลักสูตรและระยะเวลา ด้านกิจกรรมที่สนับสนุนโครงการและด้านการประเมินผลมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินโครงการฯ ในระดับต่ำหรือค่อนข้างต่ำ 3) การดำเนินงานตามโครงการ ประสบปัญหาในด้านหลักสูตรและระยะเวลาในการสอนนั้น มีระยะเวลาในการสอนที่นานเกินไป เน้นสอนแต่ในบทเรียน และการบรรยายทำให้เด็กนักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจฟังอาจารย์ผู้สอน ขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ ประกอบการเรียนการสอน และการทำกิจกรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำการสอนไม่สามารถมาสอนได้ต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะมีภาระงานประจำจำนวนมาก เป็นต้น โดยมีข้อเสนอแนะหลักคือการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้นเพื่อปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการของเด็กนักเรียนมากขึ้น

คำสำคัญ: โรงเรียน การประเมินผล ยาเสพติด D.A.R.E.

¹ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจและกระบวนการยุติธรรม วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ

An Evaluation of Drug Abuse Resistance Education Program (D.A.R.E.Thailand Program) in Tessaban 5 (Ban Talad Kao) School, Mueang Yala District, Yala Province

Thanakorn Jongjairak

Received: May 3, 2020 Revised: June 2, 2020 Accepted: June 5, 2020

Abstract

This mixed method study employing both qualitative and quantitative research aims 1) to evaluate the implementation of Drug Abuse Resistance Education Program (D.A.R.E.Thailand Program) in Tessaban 5 (Ban Talad Kao) School, Mueang Yala District, Yala Province, 2) to analyze factors affecting the implementation of the Program, and 3) to identify problems and obstacles as well as suggestions for improving the implementation. The samples of quantitative research were 150 students and the seven key informants for in-depth interviews were school administrators, teachers and policemen. Data were collected through questionnaires and interviews.

The findings could be summarized as follows: 1) The program was highly successful since the students had knowledge about problems and the impact of drugs. They had life skills, made a right decision and were brave to reject their friends' temptation to try and use drugs. They also spent their free time for playing sports, planting vegetables, doing housework, and playing musical instruments. Moreover, students at risk or students using drugs had better behavior since they were not isolated, joined several activities with their friends, and had smiling faces, 2) Regarding implementation factors, it was found that the Project's objectives, the curriculum and period of time, the supporting activities, and the evaluation were related to the Project in the low or relatively low level., And 3) there were problems in curriculum and period of teaching time. For example, period of teaching time was too long and it limited only on written lessons. Lectures made students boring and not paying attention to teachers. The budget, tools and equipment, teaching media and activities were inadequate. Policemen who taught could not come to teach consistently because they had overloaded responsibilities. Recommendations include improving the curriculum and activities according to the students' needs and getting more involving parties to help to improve the program.

Keywords: School, Evaluation, Drug, D.A.R.E.

¹ Graduate student in Master of Public Administration (Police Management and Criminal Justice) Management for Development College of Thaksin University

บทนำ (Introduction)

ปัญหาด้านยาเสพติดถือว่าเป็นปัญหาสำคัญที่มีความรุนแรง และขยายตัวมากขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ซึ่งมักเริ่มจากความอยากรู้ ความอยากรลอง และความคึกคะนองเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งสภาพแวดล้อม สังคม และค่านิยมในกลุ่มเป็นแรงผลักดันอีกชั้นหนึ่ง ความรุนแรงของปัญหายาเสพติดคุกคามและมีผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคม เนื่องจากยาเสพติดมีการแพร่ระบาดเข้าไปในกลุ่มเยาวชน อันเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต ดังจะเห็นได้จากการมีจำนวนผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดจำนวนมากในทุกปีและเมื่อพิจารณาจากสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดจำแนกตามฐานความผิด พ.ศ.2555-2559 จะพบว่ามีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษเป็นจำนวนมากที่สุด โดยในปี พ.ศ.2559 มีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ 12,406 คดีคิดเป็น ร้อยละ 40.87 จากจำนวนคดีทั้งหมด (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2559)

จากผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ประจำปี 2557 ของสำนักงานคุมประพฤติมีผลการตรวจพิสูจน์คดีรับใหม่ จำนวน 179,601 ราย พบว่าร้อยละ 43.44 ของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี ในจำนวนนี้เป็นผู้กระทำความผิดในคดีเสพติดถึงร้อยละ 89.88 ทั้งนี้พื้นที่ที่มีผู้กระทำความผิดด้านยาเสพติดและถูกส่งตัวเข้ารับการตรวจพิสูจน์มากที่สุดตามกระบวนการของกรมคุมประพฤติ ได้แก่ สำนักงานคุมประพฤติในเขตกรุงเทพมหานคร (กรมคุมประพฤติ กองแผนงานและสารสนเทศ, 2558) สอดคล้องกับระบบติดตามและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดของกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักยุทธศาสตร์, 2557) ที่พบว่ากลุ่มหลักที่เข้ารับการรักษาคือกลุ่มเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี ปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยนั้น นับว่าเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งและเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนจะต้องให้ความสนใจและดำเนินการแก้ไขโดยเร่งรีบ จากสถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน มีเด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยที่กระทำความผิดในแต่ละปี เนื่องจากเด็กและเยาวชนเหล่านี้ เป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น ถือว่าเป็นช่วงอายุที่มีปัญหามากกว่ากลุ่มอื่น ๆ เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ฉะนั้นกลุ่มเด็กและเยาวชนเหล่านี้จะต้องได้รับความสนใจและให้การดูแลป้องกันแก้ไขเป็นพิเศษมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ เพื่อมิให้กลุ่มคนเหล่านี้กระทำความผิดขึ้นอีกหรือ และพร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญมั่นคง (กระทรวงยุติธรรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2558)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้บังคับใช้กฎหมาย เพื่อรักษาความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อยของสังคม นอกเหนือจากความรับผิดชอบใช้กฎหมาย เพื่อรักษาความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อยของสังคม นอกเหนือจากความรับผิดชอบด้านการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นหน้าที่หลัก สำนักงานตำรวจแห่งชาติยังมีศักยภาพเพียงพอที่จะเข้าร่วมดำเนินการในด้านการป้องกันยาเสพติดได้อีกส่วนหนึ่ง จากความตระหนักถึงความร้ายแรงของการแพร่ระบาดของยาเสพติดสู่เด็กนักเรียนในโรงเรียนที่เป็นอนาคตของประเทศ จึงได้แสวงหาวิธีการที่จะสกัดกั้นยาเสพติดให้พ้นจากโรงเรียนมาตลอด

จากการศึกษาค้นคว้ารูปแบบต่าง ๆ ของการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจในหลายๆ ประเทศ เห็นว่า D.A.R.E. (DRUG ABUSE RESISTANCE EDUCATION) เป็นโครงการที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั่วโลกว่ามีประสิทธิภาพในการหยุดยั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้าสู่โรงเรียนอย่างได้ผล และยังสามารถสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับสังคมได้อีกส่วนหนึ่ง

นอกจากนี้ยังมีลักษณะของการฝึกกำลังระหว่างตำรวจ โรงเรียน ครู/อาจารย์ บิดา มารดา/ผู้ปกครอง และชุมชน เข้าแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกัน อีกทั้งเป็นโครงการด้านการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่มีรูปแบบชัดเจน จึงได้นำโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย โดยมอบหมายให้กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ

โรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ของภาครัฐ ตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา เปิดให้การศึกษาแก่นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเด็กในช่วงนี้เป็นระยะเริ่มเข้าสู่วัยเริ่มมีโอกาสถูกชักชวนให้ลองเสพหรือใช้ยาเสพติดได้ง่ายทางโรงเรียนจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการป้องกันเยาวชนให้รอดพ้นจากปัญหานี้ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E. ประเทศไทย) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กนักเรียน รวมถึงการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่รับผิดชอบ เช่น ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง คณะครูอาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาให้ลดน้อยลงจนกระทั่งหมดไป ในที่สุด

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาซึ่งเป็นวิทยากรครูตำรวจ D.A.R.E. จึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการดำเนินการโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E. ประเทศไทย) โดยการศึกษาครั้งนี้จะนำกรณีของการดำเนินการป้องกันยาเสพติดตามโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ในโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) เพื่อเป็นกรณีศึกษา ซึ่งโรงเรียนนี้ได้เริ่มทำกิจกรรมมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2556 และต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ตำรวจภูธรจังหวัดยะลาใช้เจ้าหน้าที่ตำรวจ D.A.R.E. ในสังกัดทำการสอนตามหลักสูตรให้กับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีคาบการสอนสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ ต่อเนื่องกันในห้องเรียนและมีการประชุมประจำชั้นร่วมสังเกตการณ์คอยให้ความช่วยเหลือตำรวจ D.A.R.E. ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้นักเรียนทำ สำหรับการสอนนั้นใช้วิธีการสอนหลากหลาย ซึ่งรวมถึงการให้คำถามและให้คำตอบ การเล่นเกมแบบสนุกสนาน การแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม และการทำแบบฝึกหัดในสมุดแบบฝึกหัดของหลักสูตร

เมื่อปีพุทธศักราช 2559-2560 ได้ดำเนินการสอนให้แก่เด็กนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4 ห้องเรียนต่อหนึ่งปีการศึกษา และก่อนที่จะดำเนินการโครงการในปีการศึกษาต่อไป จึงวางแผนที่จะประเมินผลการดำเนินการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) เพื่อนำข้อมูลจากการประเมินไปวิเคราะห์แนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการตามโครงการอย่างต่อเนื่องให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ สามารถลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานในสถานศึกษาอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E. ประเทศไทย) โรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า)
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานตามโครงการ ฯ โรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า)
3. เพื่อระบุถึงปัญหา อุปสรรค และเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น

การทบทวนวรรณกรรม (Reviews of Literature)

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2544) ให้ความหมายของการประเมินผลว่า หมายถึง กระบวนการที่มุ่งแสวงหาคำตอบของคำถามที่ว่า นโยบาย แผนงาน โครงการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้แต่ต้นหรือไม่และระดับใด

ฉันทวัฒน์ รัตนศักดิ์ (2544) ให้ความหมายของการประเมินผลว่าเป็นการวิเคราะห์การดำเนินกิจกรรมหนึ่ง ๆ ว่ายังมีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพประสิทธิผลเพียงไร รวมทั้งวิเคราะห์ว่ากิจกรรมนั้น ๆ มีปัจจัยนำเข้าผลลัพธ์และผลกระทบอย่างไร ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2541) ให้ความหมายของการประเมินผลว่าเป็นกระบวนการที่มุ่งแสวงหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอะไรและบรรลุเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ มีผลกระทบในแง่บวกต่าง ๆ อย่างไรที่เกิดขึ้นจากโครงการบ้าง

จากความหมายของการประเมินผลโครงการที่มีผู้กล่าวไว้ข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าการประเมินผลโครงการหมายถึง กระบวนการศึกษาว่า โครงการที่วางแผนไว้นั้น มีการปฏิบัติที่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ เพื่อที่จะนำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนา หรือปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้นหรือรับรองโครงการเมื่อเสร็จสิ้นแล้ว

2. แนวคิดเกี่ยวกับโครงการแดร์

โครงการ D.A.R.E. หรือ Drug Abuse Resistance Education ก่อตั้งเมื่อกันยายน 2526 โดยกรมตำรวจเมืองลอสแอนเจลิส (LAPD) กับเขตการศึกษาเมืองลอสแอนเจลิส (LAUSD) เป็นหลักสูตรการป้องกันยาเสพติดซึ่งพัฒนาโดยนักวิชาการด้านการศึกษา และสอนโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบ (ตำรวจ D.A.R.E.) เพื่อให้เด็กนักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับการต่อต้านการใช้ยาเสพติดและวิธีหลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรง ประเทศไทยเริ่มนำหลักสูตร D.A.R.E. มาใช้ในปี 2542

โครงการดังกล่าวประสบผลสำเร็จอย่างยิ่งเนื่องจากการรวมพลังของสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในสังคม ได้แก่ สถาบันตำรวจ สถาบันการศึกษา และสถาบันครอบครัว

หลักการสำคัญของโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย คือการให้ข้อมูลและทักษะที่จำเป็นแก่เด็กนักเรียน เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตได้โดยปราศจากยาเสพติดและความรุนแรง สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตำรวจ เด็ก

นักเรียน ครู บิดามารดา และสมาชิกในชุมชน โดยให้ข้าราชการตำรวจที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรครูตำรวจ D.A.R.E. ทำการสอนเด็กนักเรียนให้เข้าใจถึงทักษะที่มีประโยชน์แก่เด็กนักเรียน สามารถจัดการกับแรงกดดัน อันเป็นต้นเหตุให้ทดลองใช้ยาเสพติด หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับความเสี่ยง

โครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รับผิดชอบการผลิตครูตำรวจ D.A.R.E. โดยจัดการฝึกอบรมหลักสูตรครูตำรวจ D.A.R.E. ตามมาตรฐานที่ องค์การ D.A.R.E. International กำหนด โดยกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร ให้การสนับสนุนห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และสำนักงาน ป.ป.ส. ประสานความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้ครูตำรวจ D.A.R.E. 1 คน สอนเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างน้อย 2 ห้องเรียนต่อ 1 ภาคเรียน รวม 10 บทเรียน ๆ ละ 1 คาบ การศึกษา เพื่อสร้างทักษะการตัดสินใจ และวิธีการ ปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้สารเสพติดต่าง ๆ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ยาเสพติดเป็นปัญหาร้ายแรงที่ทำลายการพัฒนาประเทศทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงกำหนด นโยบายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อลดระดับความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อ การดำรง ชีวิตประจำวันและคุณภาพชีวิตของลูกหลาน เยาวชน และประชาชนชาวไทยให้ทุกคนมีความปลอดภัย และ สังคมมีความสงบสุขมั่นคง นักเรียน นักศึกษา และเยาวชน ถือเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเข้าถึงยาเสพติดได้ง่าย เนื่องจากเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง มีกลุ่มเพื่อนที่หลากหลาย ซึ่งอาจพลาดพลั้งด้วยความประมาท รู้เท่าไม่ถึงการณ์ซึ่งต้องวางยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การสร้างภูมิคุ้มกันทั้ง ด้านครอบครัว ชุมชน และสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัย เพื่อให้เป็นปราการที่เข้มแข็ง รัฐบาลได้กำหนด ยุทธศาสตร์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยบังคับใช้กฎหมายที่ เข้มงวดและจัดการกับปัญหาอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงกัน พร้อมทั้งกำหนดแผนปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อลดปริมาณจำนวน ผู้เข้าสู่การกระทำผิด นำคนออกจากวงจรการกระทำผิด โดยเฉพาะการดูแล และเฝ้าระวังความเสี่ยงใน สถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยอ่อนไหวที่ต้องดำเนินการป้องกันอย่างเต็มที่ รวมทั้งการขอความร่วมมือจากพี่น้อง ประชาชนช่วยแจ้งข้อมูลเบาะแสให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันภัยร้ายจาก ยาเสพติด

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติ บุญญาภาส (2543) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ระดับ มัธยมศึกษาในเขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างครู โรงเรียน ชุมชน องค์กรต่าง ๆ และการจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปตรวจในโรงเรียนนั้น สามารถช่วยป้องกันการ แพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนได้ ส่วนปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ผลการเรียน กลุ่มเพื่อน ปัญหาใน ครอบครัว และสิ่งแวดล้อมทางสังคมทำให้การศึกษาและข้อมูลข่าวสารแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่องจะช่วย ป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนได้

สมรดี มงพลเมือง (2545) ได้ศึกษาเรื่องการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา ใน จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปที่มีผลต่อการติดยาคือ ปัญหา

ครอบครัวแตกแยก ขาดความอบอุ่น การคบเพื่อนไม่ดี โรงเรียนมีแหล่งมั่วสุม โดยเฉพาะห้องน้ำ ห้องส้วม ค่านิยมของเด็กวัยรุ่น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการแพร่ระบาดที่จะประสบผลสำเร็จได้คือ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีความร่วมมือกัน โรงเรียนต้องมีการประสานขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งในด้าน ข้อมูลข่าวสารและการรับเชิญไปเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

ศิริศักดิ์ งามศิริ (2552) ศึกษาถึงปัญหาและแนวทางการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดของโรงเรียน ในสังกัดเทศบาลตำบลแหลมฉบัง โดยศึกษาจากปัจจัยการให้การศึกษา กิจกรรมทางเลือกการพัฒนากระบวนการ บริหาร การพัฒนาบุคลากร และสารสนเทศด้านการป้องกัน บำบัด พื้นฟูสมรรถภาพด้านความร่วมมือกับ หน่วยงานอื่น และด้านงานวิจัย พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ โดยเน้นการเชิญวิทยากร และใช้สื่อ ประกอบการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ในการศึกษาครั้งนี้จำทำการประเมินผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติด ในเด็กนักเรียน (D.A.R.E. ประเทศไทย) โรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ประชากรเป้าหมาย คือ ผู้บริหารโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เจ้าหน้าที่ตำรวจ D.A.R.E. ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการฯ และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการ D.A.R.E. ในโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงเดือน ตุลาคม 2560 ถึง กุมภาพันธ์ 2561 เป็นการประเมินผลหลังเสร็จสิ้นโครงการแล้ว โดยมี วิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่จะใช้แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) จำนวน 1 คน ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4 คน และเจ้าหน้าที่ตำรวจ D.A.R.E. ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนิน โครงการฯ จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่จะใช้แบบสอบถาม ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วมกิจกรรมตาม โครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย ในโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) จำนวน 150 คน

ผู้วิจัยจะใช้ประชากรทั้งหมดเป็นผู้ให้ข้อมูล โดยไม่มีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นจำนวน ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้รวมทั้งสิ้น 157 คน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากทุกคน หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการ ดำเนินงานโครงการฯ ได้แก่ วัตถุประสงค์โครงการ หลักสูตรและระยะเวลา วิธีจัดการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์โครงการฯ กิจกรรมที่สนับสนุนโครงการฯ และการประเมินผลโครงการโดยเป็นการเก็บ ข้อมูลภาคสนาม โดยใช้

1) แบบสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อผลการดำเนินโครงการ ฯ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินโครงการ ฯ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ ฯ จากผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 ชุด จากครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4 ชุด และจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ D.A.R.E. จำนวน 2 ชุด

2) แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินโครงการ ฯ และแนวทางการดำเนินงานจากเด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 150 ชุด

ข้อมูลทฤษฎี ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับเอกสาร รายละเอียด แนวทางการดำเนินโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย แนวความคิดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ และการค้นคว้าแบบอิสระ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งจะใช้สัมภาษณ์กับผู้บริหารโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเจ้าหน้าที่ตำรวจ D.A.R.E. มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็นต่อผลการดำเนินโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ในโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินโครงการ ฯ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการ ฯ ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

2) แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื้อหาแบ่ง ออกเป็น 4 ตอนด้วยกันคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย ประกอบด้วย ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของยาเสพติด ด้านทักษะและวิธีการในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้านการเสนอทางเลือก ผู้ศึกษาได้กำหนดแบบสอบถามให้เลือกตอบ ถูกผิด มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูกให้ 1 คะแนน

ตอบผิดให้ 0 คะแนน

โดยมีเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานโครงการที่ได้จากการนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิตการแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ตามค่าที่ได้จากสูตรคำนวณของระดับชั้น = 7.66 ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย

แปลผล

ระหว่าง 0.00 – 7.66

มีผลการดำเนินงานตามโครงการฯอยู่ในระดับน้อย/ต่ำ

ระหว่าง 7.67 – 15.32

มีผลการดำเนินงานตามโครงการฯอยู่ในระดับปานกลาง

ระหว่าง 15.33 – 23.00

มีผลการดำเนินงานตามโครงการฯอยู่ในระดับมาก/สูง

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย ประกอบด้วย ด้านวัตถุประสงค์ โครงการฯ ด้านหลักสูตรและระยะเวลา ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านการประชาสัมพันธ์

โครงการฯ ด้านกิจกรรมที่สนับสนุนโครงการฯและด้านการประเมินผล ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็น

ตอบ ใช่ ให้คะแนน 1 คะแนน

ตอบ ไม่ใช่ ให้คะแนน 0 คะแนน

โดยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิตการแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยด้านปัจจัยการดำเนินการโดยยึดเกณฑ์ตามค่าที่ได้จากสูตรคำนวณของระดับชั้น = 5.00 ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย

แปลผล

ระหว่าง 0.00 – 5.00

ดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย/ต่ำ

ระหว่าง 5.01 – 10.00

ดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

ระหว่าง 10.01 – 15.00

ดำเนินงานอยู่ในระดับมาก/สูง

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคจากการดำเนินงานโครงการ ฯ และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย (Results)

1. ข้อมูลจากการสอบถามนักเรียน

1) ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างนักเรียนส่วนใหญ่ทั้งหมดกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.0 มีอายุ 12 ปี ร้อยละ 80.0

2) ผลการดำเนินงานตามโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของยาเสพติด ด้านทักษะและวิธีการในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา และด้านการเสนอทางเลือก พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.65

3) ปัจจัยการดำเนินงานโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย ประกอบด้วย ด้านวัตถุประสงค์โครงการฯ หลักสูตรระยะเวลา วิธีการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์โครงการฯ กิจกรรมที่สนับสนุนโครงการฯ การประเมินผล พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.67

4) ปัญหาและอุปสรรคของโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย พบว่าการเรียนการสอน มีระยะเวลาสั้น ไม่มีความต่อเนื่อง บางบทเรียนไม่มีความน่าสนใจ มีผลให้นักเรียนไม่สนใจเรียน และเนื้อหาที่ใช้ประกอบการเรียนบางเนื้อหายังไม่มีความชัดเจน เข้าใจยาก เป็นต้น

5) ข้อเสนอแนะต่อโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย พบว่า เด็กนักเรียนต้องการให้มีการขยายกลุ่มเป้าหมายให้ครบนักเรียนทุกระดับชั้น และระหว่างการเรียนการสอนควรสอดแทรกเกมด้วยเพื่อให้การเรียนการสอนมีความสนุก ไม่ตึงเครียด

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

ผลการดำเนินโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย ในโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ประสบผลสำเร็จในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ เด็กนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากโครงการฯ มาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น กิจกรรมที่จัดขึ้นเด็กนักเรียนสามารถเลือกกิจกรรมที่ตนเองชอบ และเหมาะสมกับตนเองได้

นอกจากนี้เด็กนักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นอย่างดี อีกทั้งช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงในการติดยาเสพติดลงขณะเดียวกันยังเห็นว่า หลักสูตรและระยะเวลาการสอนมีระยะเวลานานเกินไป และควรให้เด็กนักเรียน อาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสดงความต้องการความคิดเห็นร่วมกับการดำเนินการดังกล่าวด้วย เพื่อให้หลักสูตรการเรียนการสอน และกิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการของเด็กนักเรียนมากขึ้น

3. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน

ภายหลังที่ทางโรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย พบว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และผลกระทบที่เกิดจากการใช้ยาเสพติดมากขึ้น มีทักษะ และวิธีการในการหันมาให้ความสนใจกับการเล่นกีฬามากขึ้น อีกทั้งกิจกรรมส่วนใหญ่เด็กนักเรียนเลือกทำหรือเล่น ล้วนแล้วแต่มีความเหมาะสม และตามความถนัดของเด็กเอง

นอกจากนี้ทางอาจารย์ผู้สอนยังให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกับเด็กนักเรียนด้วย สำหรับวิธีการจัดการเรียนการสอนของตำรวจ D.A.R.E. ก็สามารถทำให้เด็กนักเรียนเข้าใจในสิ่งที่สอนได้เป็นอย่างดี และเด็กนักเรียนก็ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ ขณะเดียวกันการดำเนินงานตามโครงการฯ ยังประสบปัญหาในด้านกิจกรรม และการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะจัดให้มีแต่ภายในห้องเรียนเท่านั้น เน้นเรียนจากการบรรยาย เอกสารและหนังสือ มีผลให้เด็กนักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่ให้ความสนใจระหว่างการเรียนรู้

4. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจ

การดำเนินงานตามโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย ในโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) พบว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของยาเสพติดชนิดต่าง ๆ มากขึ้น บอกถึงฤทธิ์ของยานั้น ๆ ได้ดีมีทักษะวิธีการตัดสินใจในการเลือกที่จะใช้หรือไม่ใช้ยาเสพติดรวมถึงบอกวิธีปฏิเสธได้

แนวทางการดำเนินงานโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย ของโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) มีความพร้อม และสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนของโครงการได้เป็นอย่างดี ส่วนหลักสูตรและระยะเวลานั้นยังเห็นว่าใช้เวลาในการสอนนานเกินไป และเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถเข้ามาสอนให้แก่เด็กนักเรียนได้ต่อเนื่อง เนื่องจากติดภาระงานที่ทำเป็นประจำ ส่วนการประชาสัมพันธ์โครงการฯ เห็นว่า ยังจำกัดอยู่แต่ภายในโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

1. ผลการดำเนินงานตามโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย

ภายหลังที่โรงเรียนได้นำโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย มาปฏิบัติในโรงเรียน พบว่า เด็กนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของยาเสพติดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก หลักสูตรการเรียนการสอนส่วนใหญ่ จะอิงอยู่กับสถานการณ์ปัจจุบันมากที่สุด มีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จริงให้แก่เด็กนักเรียนได้รับทราบ และทำความเข้าใจร่วมกัน ทั้งนี้อาจารย์ผู้สอนก็เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์เรื่องยาเสพติดเป็นอย่างดีมีทักษะ และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็กนักเรียนได้เข้าใจได้ง่าย

ขณะเดียวกันเด็กนักเรียนเองก็มีทักษะและวิธีการในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักการปฏิเสธ เลือกคบเพื่อน และส่วนเด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเสพยาเสพติดแต่ก่อนพบว่า ชอบเก็บตัว อยู่คนเดียว ไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร ทำตัวลึกลับ พอได้มาเข้าร่วมโครงการ พบว่า สามารถเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อน ๆ ได้มีสีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสขึ้น และไม่เก็บตัวอยู่ตามลำพัง ทั้งนี้เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ก็มีความตระหนักในการรักษาสุขภาพของตนเองมากขึ้น เล่นและทำกิจกรรมตนเองชอบ เหมาะสมกับตนเอง กิจกรรมนันทนาการที่ทางโรงเรียนจัดให้เด็กนักเรียนได้เล่นยามว่างก็มีหลากหลาย เช่น กีฬา ชมรม การฝึกแนะแนว อาชีพ เป็นต้น และตัวเด็กนักเรียนเองเมื่อกลับถึงบ้านก็มีกิจกรรมที่ทำที่บ้าน เช่น งานบ้าน อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ เล่นกีฬา เป็นต้น เมื่อเด็กนักเรียนกลับไปอยู่ที่ บ้านแล้ว ทางโรงเรียนยังได้มีกิจกรรมวันเยี่ยมเด็กที่บ้านเป็นประจำทุกภาคเรียน เพื่อที่อาจารย์ประจำชั้นเรียนจะได้เข้าไปพบผู้ปกครอง สอบถามถึงพฤติกรรม และความเป็นอยู่ของเด็กนักเรียนอย่างใกล้ชิดร่วมพูดคุยถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เด็กประสบ และร่วมหาแนวทางแก้ไขกับผู้ปกครอง

โดยสรุปแล้ว การนำโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย มาปฏิบัติในโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ถือได้ว่ามีคุณประโยชน์กับตัวเด็กนักเรียน และครูอาจารย์ เป็นอย่างมาก ช่วยให้เด็กเกิดความตระหนัก และกลัวไม่กล้าที่จะเข้ายุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เด็กนักเรียนบางคนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงก็กลับตัวกลับใจ ประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีขึ้น กล้าตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งเมื่อเด็กนักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่กล้าตัดสินใจและเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่กระทำในสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และสังคมแล้ว ย่อมส่งผลให้สภาพสังคมปราศจากปัญหาการติดยาเสพติดของเด็กนักเรียนลงได้ สังคมโดยรวมมีความสุข สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็งขึ้น

2. ปัจจัยด้านการดำเนินงานโครงการ

เด็กนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยด้านการดำเนินงานของโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลประโยชน์กับเด็กนักเรียนได้เป็นอย่างดีสามารถสร้างทักษะ และวิธีการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องให้กับนักเรียน เสนอทางเลือกอื่นนอกเหนือจากการใช้ยาเสพติดและความรุนแรงให้เด็กนักเรียนได้เลือกตามความถนัดและความต้องการของตนเอง โดยปราศจากการบีบบังคับจากโรงเรียน และผู้ปกครอง

ด้านหลักสูตรและระยะเวลาในการสอนตามโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย เด็กนักเรียน ครูและเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เด็กนักเรียนและครูส่วนใหญ่ก็เห็นว่า เนื้อหาของหลักสูตรมีประโยชน์เหมาะสม เข้าใจง่าย แต่ระยะเวลาในการสอนนั้นยังมีเวลานานเกินไป เวลาทำการสอนก็เน้นแต่สอนเฉพาะเนื้อหาตามบทเรียนอย่างเคร่งครัดและไม่มีการเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียน โดยออกไปเรียนนอกห้องหรือทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์นอกห้องเรียนอีกทั้งยังเห็นว่า บางบทเรียนเนื้อหาไม่มีความน่าสนใจ ไม่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กนักเรียน มีผลให้เด็กนักเรียนไม่สนใจเรียนเอาแต่เล่น พูดคุย ซึ่งครูประจำชั้นให้เหตุผลว่า สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการกำหนดกิจกรรม เนื้อหาหลักสูตรของโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย เริ่มแรกถูกกำหนดโดยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่รัฐโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้นำโครงการมาปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ความต้องการ และกำหนด

วัตถุประสงค์แผนงาน และกิจกรรมในโครงการ เมื่อนำโครงการมาปฏิบัติจึงประสบปัญหาในด้านไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้นำโครงการมาปฏิบัติ (ผู้บริหารโรงเรียน ครูและเจ้าหน้าที่ตำรวจ) และ ผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการ (เด็กนักเรียน)

ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน ผู้ที่ดำเนินการสอน คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับมอบหมายจากโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย ซึ่งการดำเนินการสอนของเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถสอน และบรรยายให้เด็กนักเรียนเกิดความเข้าใจได้เป็นอย่างดีมีการใช้สื่อ และเทคนิคการสอนที่ดี เด็กนักเรียนส่วนใหญ่พึงพอใจ แต่ขณะเดียวกันทางเจ้าหน้าที่ตำรวจยังเห็นว่า ยังขาดแคลนสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน เช่น วีดิทัศน์ วีดิโอ แผ่นภาพ เป็นต้น และขาดแคลนงบประมาณในการจัดกิจกรรมในห้องเรียนให้แก่เด็กนักเรียน ซึ่งมีผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเน้นสอนแต่เนื้อหาในบทเรียน และบรรยายเนื้อหาตามบทเรียนเป็นหลัก มีผลให้เด็กนักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่ให้ความสนใจในการสอนของเจ้าหน้าที่ตำรวจมากนัก

ด้านการประชาสัมพันธ์โครงการนั้น ส่วนใหญ่ผู้ที่รับรู้ถึงการดำเนินงานของโครงการอยู่ในขอบเขตที่จำกัดเฉพาะแต่ในสถานศึกษาหรือโรงเรียนเท่านั้น บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครองยังไม่รับรู้ถึงการดำเนินงาน และไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการ ทั้งนี้ผู้ปกครอง ถือได้ว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญกลุ่มหนึ่ง เพราะมีความใกล้ชิดกับเด็กนักเรียนมากกว่าโรงเรียน อีกทั้งถ้าโครงการสามารถนำกลุ่มผู้ปกครองมาเข้าร่วมกิจกรรมด้วยจะยิ่งส่งผลให้การนำโครงการมาปฏิบัติประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการช่วยเหลือให้สถาบันครอบครัวเกิดความเข้มแข็ง พ่อ-แม่-ลูก มีความรักสามัคคีและใกล้ชิดกันมากขึ้น ซึ่งจะเป็นเกราะป้องกันปัญหาความแตกแยกของครอบครัวได้ ขณะเดียวกันผู้ศึกษายังเห็นว่ากลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียนนั้น ยังจำกัดอยู่เฉพาะเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาเท่านั้น ซึ่งยังเป็นกลุ่มเป้าหมายที่แคบเกินไป ควรขยายกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมชั้นประถมต้น ประถมปลาย ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษาด้วย เพราะกลุ่มเด็กและเยาวชนเหล่านี้ล้วนแต่เป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะทดลอง และเสพยาเสพติดได้

ด้านกิจกรรมที่สนับสนุนโครงการฯ พบว่า ทางโรงเรียนต่างให้ความร่วมมือ จัดให้มีกิจกรรมเสริมต่างๆ เช่น จัดกีฬาต้านยาเสพติด การจัดวงดนตรีประจำโรงเรียน จัดให้มีฝึกอบรมอาชีพ เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวทางโรงเรียนได้จัดให้อย่างต่อเนื่อง เป็นประจำทุกปีการศึกษา การจัดทำกิจกรรมที่สนับสนุนโครงการนั้น ยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ มีผลให้จัดกิจกรรมได้จำนวนไม่มาก บางครั้งขาดอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ ในการทำงาน ซึ่งทำให้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ล่าช้า

ด้านการประเมินผลเมื่อโครงการเสร็จสิ้นไปแล้ว ทางโรงเรียนยังให้ความสำคัญในการติดตามประเมินผล และสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียนทุกคนไม่ให้มีพฤติกรรมที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดขณะเดียวกันทางเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ยังให้ความร่วมมือกับโรงเรียนอยู่เข้ามามตรวจสอบและสอดส่องดูแลพฤติกรรมของเด็กนักเรียนอยู่ เมื่อพบเจอเด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมเข้าไยยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ทางโรงเรียนและเจ้าหน้าที่ตำรวจจะประสานงานทำงานร่วมกัน เพื่อนำตัวเด็กที่ติดหรือเสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัดแก้ไขพฤติกรรมให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติและเป็นคนที่ดีของสังคมต่อไป ประเด็นผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของกิตติ บุญญาภาส (2543) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันปัญหายาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษพบว่าครู ชุมชน องค์กรต่าง ๆ และ

เจ้าหน้าที่ตำรวจทำงานประสานกัน และสามารถช่วยป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนได้ และเมื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการดำเนินงานโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย กับผลการดำเนินงานโครงการ พบว่า ด้านวัตถุประสงค์โครงการฯ ด้านหลักสูตรและระยะเวลา ด้านกิจกรรมที่สนับสนุนโครงการ และด้านการประเมินผล มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินโครงการฯ ในโรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา นั้น หมายความว่า โรงเรียน สถานศึกษาและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการจัดทำโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย ควรให้ความสำคัญการกำหนดวัตถุประสงค์ การดำเนินงานของโครงการให้ชัดเจน นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตามได้ เปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกำหนดเนื้อหาของหลักสูตร หลักสูตรที่จัดทำขึ้นมีประโยชน์เข้าใจง่าย และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จัดให้มีกิจกรรมสนับสนุนโครงการ เช่น กีฬา การฝึกอบรมอาชีพ การศึกษาคุณงาม การเข้าค่าย เป็นต้น ที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าร่วมโครงการ และหลังจากการดำเนินงานโครงการเสร็จสิ้นแล้วก็ควรมีการติดตามประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงอย่างต่อเนื่องส่งผลให้การดำเนินงานโครงการฯในโรงเรียนประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นจากการดำเนินงานของโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย ถือได้ว่า เป็นโครงการหนึ่งที่สามารถลดพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชนไทยลงได้ แต่ขณะเดียวกันสถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบันได้กลับมาทวีความรุนแรงอีกครั้งกลุ่มเสี่ยงที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวใช้ยาเสพติดส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีความใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนกลับไม่มีเวลาในการสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้อย่างเต็มที่ สถาบันอันดับต่อมา คือสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน ซึ่งเป็นสถาบันที่ให้การอบรมให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน และยังเป็นสถาบันที่ทำให้เด็กและเยาวชนได้มาพบเจอกัน เกิดการรวมกลุ่มเพื่อน ซึ่งเพื่อนเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทต่อพฤติกรรมของเด็กมากได้ เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ที่ติดและเสพยาเสพติดล้วนแล้วแต่มาจากการชักชวนของเพื่อน เห็นเพื่อนลองก็อยากลองบ้าง และปัจจัยทางด้านครอบครัว ปัญหาครอบครัวแตกแยก พ่อแม่ไม่มีเวลาให้หรือการที่พ่อแม่บังคับลูกทำในสิ่งที่ลูกไม่ยอมทำซึ่งมีผลให้เด็กต้องหันมาพึ่งพายาเสพติด เช่นเดียวกับการศึกษาของอารีย์ กุมารแก้ว (2545) ได้วิจัยเรื่อง “การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า ผู้เสพยาบ้าส่วนใหญ่ คือเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนสาเหตุการใช้ยาเสพติดคือ ต้องการทดลองใช้ปัญหาทางด้านครอบครัว และการเลียนแบบเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล โพธิ์สังคหิรัญ (2549) ที่พบว่า ปัจจัยจากครอบครัวมีผลต่อการติดยาเสพติด และการศึกษาของสมรวิดี มงพลเมือง (2545) ได้ศึกษาเรื่อง “การแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการติดยาเสพติดของเด็กและเยาวชน คือ ปัญหาครอบครัวแตกแยกขาดความอบอุ่น และการคบเพื่อนไม่ดี

ขณะเดียวกันมาตรการ กฎหมายต่าง ๆ ที่ทางเจ้าหน้าที่รัฐได้กำหนดออกมาปฏิบัติ ไม่สามารถที่จะกำจัดผู้กระทำความผิดกฎหมายยาเสพติดได้ทั้งหมด ยังมีการลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง กลุ่มผู้ล้าสมัยยาเสพติดดังกล่าวยังได้เปลี่ยนกลวิธีในการลำเลียงยาแบบใหม่ไม่ให้เจ้าหน้าที่รัฐจับได้ บางครั้งรอดหูรอดตาเข้ามาได้ก็นำมากระจายขายให้แก่ผู้จำหน่ายและขายให้ผู้เสพผู้ติดยาเสพติดต่อไป

ผู้ศึกษาเห็นว่า มาตรการหรือแนวทางป้องกันปัญหาที่ดีที่สุดคือ การสร้างสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง ถ้าคนในบ้านเกิดความรักความเข้าใจกันและกัน พ่อแม่มีเวลาให้ลูกคอยให้คำปรึกษาแนะนำและสอดส่องดูแลพฤติกรรมลูกอย่างใกล้ชิดย่อมเป็นเกราะป้องกันยาเสพติดที่ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

1. การกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ความต้องการอย่างแท้จริง และต่อเนื่อง แล้วทำการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินงาน เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการสอนตามหลักสูตร D.A.R.E.ประเทศไทย ต่อไป
2. ผู้บริหารโรงเรียน ควรจัดให้มีการประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการต่อต้านยาเสพติด โรงเรียน ควรสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดอย่างต่อเนื่องทั้งใน และนอกสถานศึกษา เพื่อให้เด็กมีความรู้แปลกใหม่และเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียน
3. ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า โครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย เป็นโครงการที่มีประโยชน์สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กนักเรียนได้และต้องการให้มีโครงการต่อเนื่องตลอดไป ดังนั้น จึงควรทำการอบรมตำรวจ D.A.R.E. เพิ่มเติม และดำเนินการเป็นโครงการต่อเนื่องตลอดไป
4. ควรมีการขยายกลุ่มเป้าหมายจากเดิม มีเพียงกลุ่มเด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ควรขยายเพิ่มให้ครอบคลุมเด็กนักเรียนในระดับประถมต้น ประถมปลาย มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาด้วย
5. ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย ให้ประชาชนทั่วไป หน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชนได้รับทราบ และรู้จักถึงโครงการนี้โดยผ่านสื่อต่าง ๆ เพราะอาจจะมีหน่วยงานอื่น ๆ ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการด้วย
6. ควรจัดให้มีการวิจัยประเมินผลผู้ปกครอง นักเรียนของโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย ด้วยเพื่อจะได้ทราบผลของการดำเนินงานในส่วนของผู้เกี่ยวข้องครบถ้วน
7. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ ผลการดำเนินงานโครงการ D.A.R.E.ประเทศไทย ระหว่างโรงเรียนสังกัดภาครัฐกับภาคเอกชน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมคุมประพฤติ กองแผนงานและสารสนเทศ. (2558). สรุปรายงานผลการดำเนินงานกรมคุมประพฤติประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ: กองแผนงานและสารสนเทศ กรมคุมประพฤติ.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2559). รายงานการดำเนินงานของรัฐต่อสาธารณะรายปีประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559. กรุงเทพฯ: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.

- กระทรวงยุติธรรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2558). รายงานการดำเนินงานของรัฐต่อสาธารณะ
รายปีประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงยุติธรรมกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก
และเยาวชน.
- กิตติ บุญญาภาส. (2543). ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขต
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการ
ปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธันยวัฒน์ รัตนศักดิ์. (2544). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: คณีนิจการพิมพ์.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2544). การวิจัยประเมินผล: หลักและกระบวนการ (พิมพ์ ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร:
สมาธรรม.
- ศิริศักดิ์ งามศิริ. (2552). ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล
ตำบลแหลมฉบัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์.
ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมรดี มงพลเมือง. (2545). การแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดเชียงใหม่. การ
ค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2545). การประเมินผลโครงการ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุรพล โพธิ์สังคหิรัญ. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อการติดยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ศึกษาเฉพาะกรณีผู้เข้ารับ
การบำบัดรักษาที่โรงพยาบาลธัญญารักษ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักยุทธศาสตร์. (2557). สถานการณ์ปัญหา
เสพติดปีงบประมาณ 2557 และแนวโน้มของปัญหา. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์สำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- อารีย์ กุมารแก้ว. (2545). การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ ศักศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย. เชียงใหม่:
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ

พ.ต.ท.หญิง สมปอง หนูทอง¹ และ รศ.พ.ต.ท.ดร.กฤษณพงศ์ พุตระกูล²

วันรับ: 11 มิถุนายน 2563 วันแก้ไข: 29 มิถุนายน 2563 ยอมรับ: 30 มิถุนายน 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ 2) เพื่อให้ได้แนวทางการป้องกันแก้ไขและข้อเสนอแนะปัญหาการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด 16 คน ประกอบด้วย จิตแพทย์ นักจิตวิทยา พยาบาล นักจิตบำบัดแนวชาเทียร์ และตำรวจที่เคยปฏิบัติงานร่วมกับข้าราชการตำรวจที่ฆ่าตัวตาย

ผลการวิจัยนี้พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมกับการฆ่าตัวตายสามารถแบ่งออกได้ 3 ประเด็นคือ 1) ปัญหาทางด้านจิตใจ 2) ปัญหาทางด้านสังคมเศรษฐกิจ 3) ปัญหาทางร่างกาย โดยมีแนวทางการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจคือผู้บังคับบัญชาดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา โดยการสอดส่องปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานรับฟังปัญหาเพื่อรับทราบปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชาให้ได้ชี้แจงปัญหาที่มีตามธรรมชาติ เมื่อมีผู้รับฟังปัญหาความเครียดและความกดดันก็ลดลงไปได้ในระดับหนึ่งทำให้ลดความรุนแรงของปัญหาลงไปได้และนำปัญหาที่เกิดขึ้นรายงานผู้บังคับบัญชาที่สูงกว่าต่อไปเพื่อหาแนวทางร่วมในการแก้ไข ซึ่งจะทำให้ผู้ประสบปัญหาที่มีความเครียดลดลงไม่มีการดำเนินไปถึงขั้นตอนการฆ่าตัวตายต่อมามีการบรรยายให้ความรู้ความเข้าใจชีวิตจากแนวความคิดของ Satir Model เป็นระยะ ๆ เพื่อให้ข้าราชการตำรวจตระหนักถึงตัวเองยอมรับในสิ่งที่ เป็น ทำให้มีความสุขไม่เข้าไปอยู่ในภาวะซึมเศร้า เพิ่มมุมมองในการพิจารณาเรื่องการโยกย้าย เรื่องหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ และภูมิปัญญาเดิมของครอบครัวข้าราชการตำรวจ ให้ความรู้เรื่องการเงินเพื่อให้เห็นภาพการเงินของอาชีพตำรวจ ให้ความรู้เรื่องภาวะซึมเศร้าโรคซึมเศร้า การสังเกตตนเองและการนำตนเองออกมาจากภาวะซึมเศร้าได้ตลอดถึงการเข้าปรึกษาสายด่วนสุขภาพจิตต่าง ๆ ที่มีอยู่ ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพตำรวจเป็นอาชีพที่มีความเครียดความกดดันสูง จึงควรมีการคัดกรองสุขภาพจิตก่อนเข้ารับราชการตำรวจ และมีการตรวจสอบสุขภาพจิตอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

คำสำคัญ: ตำรวจ การฆ่าตัวตาย โรคซึมเศร้า

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม คณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

² ผู้อำนวยการสถาบันอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

Guidelines for the Prevention and Solution of Police Officers Suicide

Pol.Lt.Col. Sompong Noothong¹ & Pol.Lt.Col. Krisanaphong Poothakool²

Received: June 11, 2020 Revised: June 29, 2020 Accepted: June 30, 2020

Abstract

This research aims to investigate factors contributing to suicide among police officers and to find the preventive methods and solutions to this problem. This research employs qualitative methodology. Data were obtained through in-depth interviews with 16 key informants including Psychiatrists, psychologists, nurses, psychiatrist and the police that used to work with the police officers who committed suicide. The results show that three factors which contributed to suicides included: 1) psychological problems, 2) social and economic problems, and 3) physical health problems. For the prevention of suicides among police officers, it is suggested that superiors should have their subordinates report problems and should help them find an appropriate solution. This could reduce their tension and prevent them from committing suicide. In addition, lectures on life and happiness based upon Satir Model should be regularly given to police officers to improve their self-esteem and self-acceptance. The lectures should cover the contents about relocation, main responsibilities, financial management, and depression. Furthermore, police officers should be encouraged to seek consultation through mental health hotlines and receive mental health checks annually.

Keywords: Police, Suicide, Major Depressive Disorder

¹ Master of Public Administration, Program in Criminology and Justice Administration, Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University

² Director, Institute of Criminology and Justice Administration, Rangsit University

บทนำ (Introduction)

จากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ที่มีการพัฒนาและขยายตัวอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ ตามมาต่อการดำรงชีวิต ที่มีความกดดัน และมีการแข่งขัน ทั้งทางด้านการศึกษา การทำงาน เศรษฐกิจ เพื่อให้มีการดำเนินชีวิตก้าวไปข้างหน้าตามความคาดหวังจากตำแหน่งงาน จาก เศรษฐกิจการเงิน และการศึกษา ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนทำให้เกิดความกดดัน ความเครียด ความวิตกกังวล โดยนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ก่อให้เกิดปัญหาทางสุขภาพจิต และปัญหาการฆ่าตัวตาย ทำให้พบว่า ปัญหาการฆ่าตัวตายยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทย เห็นได้จากข้อมูลองค์การอนามัยโลก (WHO) พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการฆ่าตัวตายอยู่อันดับที่ 32 ของโลก เฉลี่ยแล้วมีอัตราการ ฆ่าตัวตายเท่ากับ 14.4 คนต่อประชากร 1 แสนคน (ไทยรัฐ, 2562) นอกจากนี้กรณีดังกล่าวยังคงเป็นปัญหา สำคัญที่ดูเหมือนจะยังคงมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในส่วนของข้าราชการตำรวจ

เนื่องจากพบการสำรวจข้อมูลตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551-2562 พบว่า มีตำรวจฆ่าตัวตายทั้งหมด 396 นาย เฉลี่ย ตำรวจฆ่าตัวตาย 18.2 นายต่อตำรวจ 1 แสนนาย และตำรวจฆ่าตัวตายมากกว่า ประชาชนถึง 2.32 เท่า โดยเฉพาะหากมีปัจจัยมากระตุ้นเพิ่มมากขึ้น เช่น ปัญหาความเครียดจากการทำงาน ปัญหาด้าน สัมพันธภาพกับผู้คนรอบด้าน ทั้งจากครอบครัวเพื่อนร่วมงานผู้บังคับบัญชาหรือความเจ็บป่วยเรื้อรังต่าง ๆ จะ เห็นได้ว่าปัจจัยเหล่านี้ จะทำให้มีการตัดสินใจฆ่าตัวตายได้มากขึ้น (ไทยรัฐ, 2562)

ตารางที่ 1 แสดงลำดับสถิติสายงานตำรวจที่ฆ่าตัวตาย ตั้งแต่ปี 2556-2562

สายงาน	ชั้นสัญญาบัตร	ชั้นประทวน	รวม
1. สายปราบปราม	48	118	116
2. สอบสวน	13	5	18
3. สืบสวน	6	10	16
4. สายอำนวยการ	5	9	14
5. จราจร	1	9	10
6. หน่วยปฏิบัติการพิเศษ	-	2	2
รวม	73	153	226

ที่มา: หน่วยงานพัฒนาทรัพยากรบุคคล สำนักงานกำลังพล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2563)

อีกทั้งยังพบว่าสถานการณ์การฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจจะเห็นได้จากลักษณะการฆ่าตัวตายของ ข้าราชการตำรวจมาจากการใช้อาวุธปืนประจำกายยิงตัวตาย การตกจากที่สูง จากโรคซึมเศร้า การรุมควั่น ตัวเองภายในรถยนต์ส่วนตัว หรือการผูกคอตายภายในที่พัก และยังพบสถิติที่ปรากฏอยู่ว่าข้าราชการตำรวจได้ เริ่มมีการฆ่าตัวตายที่เด่นชัดขึ้นมาในช่วงปี พ.ศ. 2551 และเริ่มมีการเก็บสถิติตั้งแต่ปีในช่วงปี พ.ศ. 2551-2556 พบว่า มีตำรวจฆ่าตัวตายอยู่ที่ 172 นาย ถือว่าเป็นอัตราการฆ่าตัวตายที่สูงกว่าบุคคลอาชีพทั่วไป 2-3 เท่า (เพทาย ทัทมงคล, 2562) และยังพบข้อมูลจากสถิติที่ผู้วิจัยได้มาจากกลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรบุคคล

สำนักงานกำลังพลสำนักงานตำรวจแห่งชาติและจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากสัมภาษณ์ การทบทวนวรรณกรรม หน่วยงานสำคัญของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทำให้มองเห็นภาพรวมของสาเหตุที่ทำให้ข้าราชการตำรวจฆ่าตัวตายมากขึ้นตำรวจจะมีปัญหาด้านจิตใจ ภาวะโรคซึมเศร้า มีประวัติเคยคิดพยายามฆ่าตัวตาย ชอบเก็บตัว วิตกกังวลง่าย มีความรับผิดชอบสูงไม่ยืดหยุ่น และดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2563)

จากข้อมูลในตารางที่ 1 ทำให้ทราบว่าสายงานที่ข้าราชการตำรวจฆ่าตัวตายมากที่สุด คือสายงานปราบปราม รองลงมาคือสอบสวน สืบสวน สายอำนวยการ จราจรและหน่วยปฏิบัติการพิเศษ ตามลำดับ และข้าราชการตำรวจที่ฆ่าตัวตายมากที่สุดจะพบว่าเป็นข้าราชการตำรวจชั้นประทวน (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2563) ดังปรากฏในรายละเอียดในตารางที่ 1 และจากตารางดังกล่าวยังแสดงให้เห็นว่าการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจยังเป็นสถิติที่น่าเป็นห่วงจึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ และหาแนวทางการป้องกันแก้ไข และข้อเสนอแนะปัญหาการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ
2. เพื่อให้ได้แนวทางการป้องกันแก้ไข และข้อเสนอแนะปัญหาการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ

การทบทวนวรรณกรรม (Reviews of Literature)

1. การฆ่าตัวตาย (Suicide)

การฆ่าตัวตาย หมายถึงการทำให้ชีวิตของตนเองสิ้นสุดด้วยตนเอง โดยบุคคลมีความคิด และพฤติกรรมทำร้ายตนเอง ซึ่งเป็นการแสดงเจตนาที่จะทำให้ตัวเองได้รับบาดเจ็บ หรืออันตรายถึงแก่ชีวิต หรือมีหลักฐานที่บอกเป็นนัยยะในเจตนาของบุคคลต่อความตายที่เกิดขึ้น เนื่องจากมีความรู้สึกหมดหวังในชีวิต หรือจากสาเหตุอื่น ๆ พฤติกรรมดังกล่าวอาจเกิดขึ้นภายในระยะเวลาสั้นๆ หรือเป็นเวลานานหลายชั่วโมง หลายวัน ซึ่งการกระทำนั้น ๆ เป็นไปเพื่อจบชีวิตของตนเอง (นันทวัช สิริธิรักษ์, 2558)

การฆ่าตัวตายโดยการประเมินจากเจตนาของผู้กระทำแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. การฆ่าตัวตายที่มีการวางแผนล่วงหน้า พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายวัยกลางคน นอกจากนี้ยังพบในผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพจิต ซึมเศร้าเรื้อรังโดยใช้วิธีรุนแรงที่มั่นใจว่าจะฆ่าตัวตายสำเร็จ
2. การฆ่าตัวตายแบบสองจิตสองใจมักมีสาเหตุจากคนใกล้ชิด จึงทำให้เกิดแรงจูงใจคิดฆ่าตัวตายเพื่อเรียกร้องความสนใจ ซึ่งมีวางแผนล่วงหน้าแต่ไม่ใช่วิธีการไม่รุนแรง
3. การฆ่าตัวตายเพื่อทำร้ายผู้อื่นโดยการเจตนาเพื่อให้ผลของการฆ่าตัวตายไปทำร้ายผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นเกิดความละอาย พบในเพศหญิงอายุ 20-30 ปี
4. การฆ่าตัวตายแบบไม่ตั้งใจ ส่วนใหญ่ไม่อยากตายจริง มักพบในผู้ที่มีความผิดหวังต่อความสัมพันธ์จากคนใกล้ชิด และพยายามฆ่าตัวตายด้วยอุบัติเหตุ กรณีนี้พบถึงร้อยละ 75 ของการฆ่าตัวตาย

2. แนวคิด ทฤษฎีทางด้านอาชญาวิทยาที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีทางด้านอาชญาวิทยา พบว่าการศึกษาแนวคิดสภาพไร้บรรทัดฐาน โดย Durkheim (1952, p.186) เชื่อว่า “สภาพที่บรรทัดฐานของสังคม อยู่ในสภาพที่ไร้ความหมายต่อประชาชน เป็นเหตุให้ไม่สามารถเป็นกลไกควบคุมทางสังคมต่อไป” สภาวะเช่นนี้สังคมจะเกิดอาชญากรรมเกิดขึ้นมาก และสภาวะไร้บรรทัดฐาน “อโนมี” มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สภาพสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อว่าสภาพไร้บรรทัดฐาน หรือ อโนมี หรือสังคมไร้บรรทัดฐานอย่างรวดเร็ว จนบุคคลไม่อาจปรับสภาพจิตใจให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ และติดตามมาด้วยภาวะเศรษฐกิจถดถอย ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงภาวะเปราะบางของสังคมความเป็นปึกแผ่นของสังคมจะค่อยๆหมดไปจึงไม่มีกลไกควบคุมทางสังคมใดมาควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมได้ หรือเรียกว่าสภาพไร้บรรทัดฐาน (Anomie) และในที่สุดก็จะเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ ซึ่งรวมไปถึงการฆ่าตัวตาย

นอกจากนั้นทฤษฎีพันธทางสังคม (Social Bonding Theory) ของ ทราวิช เฮอร์ชี Hirschi (1969) ทฤษฎีนี้ได้ถูกนำมาเสนอทางด้านการควบคุมและเป็นทฤษฎีควบคุมที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดในวงการอาชญาวิทยา เฮอร์ชีได้โต้แย้งว่าไม่จำเป็นต้องอธิบายแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นทางพฤติกรรมอาชญากรรมเนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์โลกที่มีความสามารถโดยธรรมชาติที่จะประกอบอาชญากรรมอยู่แล้ว แต่ควรหาคำตอบว่า เหตุใดบุคคลจึงไม่ประกอบอาชญากรรม โดย เฮอร์ชีได้นำ ทฤษฎีควบคุมโดยมีใจความสำคัญว่า บุคคลที่มีความผูกพันกับองค์การหรือกลุ่มในสังคม ซึ่งได้แก่ครอบครัว โรงเรียน และเพื่อนฝูง มักมีแนวโน้มที่จะไม่ประกอบอาชญากรรม หลักการสำคัญของ ทฤษฎีนี้คือ พันธะทางสังคมหรือความผูกพันทางสังคม (Social Bond) โดยทฤษฎีนี้มีสมมติฐานที่ว่า บุคคลที่มีพันธะทางสังคมหรือความผูกพันกับสังคมน้อย จะมีแนวโน้มที่มีพฤติกรรมอาชญากรรม

3. โรคซึมเศร้า (Major depressive Disorder)

โรคซึมเศร้าเป็นโรคความผิดปกติทางด้านอารมณ์มีลักษณะเด่น คืออาการซึมเศร้า หดหู่สิ้นหวัง หมดความสนใจในสิ่งที่เคยชอบ มีอาการเกือบทั้งวัน เกือบทุกวัน ติดต่อกัน อย่างน้อย 2 สัปดาห์โดยมีอาการซึมเศร้าไม่เหมาะสมกับ เหตุการณ์อาการรุนแรงและระยะเวลานานกว่าคนปกติทั้งนี้ความรู้สึกที่พบบ่อย คือ รู้สึกว่าตัวเองไม่มีความสำคัญ (Insignificance) รู้สึกไร้ค่า (Worthlessness) ด้อยความสามารถ (Inadequate) รู้สึกล้มเหลว (Failure) และอารมณ์อื่น ๆ เช่น กลัว กังวล เป็นต้น (นงพะงา ลีสมุวรรณ และนิดา ลีสมุวรรณ, 2556)

ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีปัญญานิยม (Cognitive Theory) (Beck, 1967) ได้กล่าวไว้ว่า โรคซึมเศร้ามีรูปแบบปัญญานิยม 3 องค์ประกอบพื้นฐานได้แก่

1. รูปแบบความคิดด้านลบต่อตนเองจนทำให้ร่างกายและจิตใจรู้สึกไม่มีคุณค่า ไม่ตอบรับตนเองเมื่อเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นก็จะโทษว่าทั้งหมดเป็นความผิดพลาดของตนเอง

2. รูปแบบความคิดด้านลบต่อโลกทำให้ผู้ที่มีสภาวะซึมเศร้าแปลการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในเชิงสูญเสีย รู้สึกถูกบังคับ หรือถูกใส่ร้าย มองชีวิตเต็มไปด้วยอุปสรรค ทำให้ลดคุณค่าของตัวเองลง และจะแปรสถานการณ์ไปทางลบแบบที่ตนเองเจอมา จึงส่งผลให้คิดลบแบบอัตโนมัติและการซึมเศร้าตามมา

3. รูปแบบความคิดด้านลบต่ออนาคตจนทำให้มีภาวะซึมเศร้า ไม่มีวันสิ้นสุด และลดน้อยลงมีแต่ความคับข้องใจ และสูญเสียจนแปรสภาพการณ์ที่ตนเองประสบมาเป็นไปในทางลบ

ซึ่งระดับความซึมเศร้า แบ่งได้เป็น 4 ระดับ 1) ระดับปกติ (Normal range) 2) ระดับเล็กน้อย (Mild Depression) 3) ระดับปานกลาง (Moderate Depression) และ 4) ระดับรุนแรง (Severe Depression) ซึ่งแต่ละระดับจะมีความแตกต่างกันไป

4. โรควิถีอารมณ์ (Bipolar Disorder)

โรควิถีอารมณ์ หรือโรคอารมณ์สองขั้ว (Bipolar Disorder) เป็นหนึ่งในโรคอารมณ์ผิดปกติที่พบได้บ่อยทั้งหญิงและชาย มักพบร่วมกับปัญหาสุขภาพจิต ไม่ว่าจะเป็นการใช้สารเสพติด ภาวะเครียดหรือวิตกกังวล ยังพบว่าผู้ป่วยมีอัตราการฆ่าตัวตายสูง โดยผู้ป่วยจะมีอารมณ์แตกต่างกันคนละขั้ว เช่น ครั้นเคร่งกว่าปกติ มีความสุข คึกคัก มีความคิดสร้างสรรค์ มีโครงการต่าง ๆ มาก นอนน้อยกว่าปกติหรืออาจมีพฤติกรรมแสดงออกทางเพศมากขึ้น และเมื่อถูกขัดใจจะหงุดหงิดอย่างรุนแรง พบว่าในรายที่มีอาการรุนแรงอาจหลงผิดหรือประสาทหลอนร่วม เช่น หดหู่ เศร้าสร้อย ท้อแท้ และอาจทำร้ายตัวเอง หรือมีความคิดฆ่าตัวตาย วิถีอารมณ์เป็นโรคที่สามารถ รักษาให้หายและกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกติ แต่ก็สามารถกลับมาเป็นซ้ำได้ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2557)

ซึ่งการรักษาโรคนี้ ใช้ทั้งการรักษาเชิงจิตวิทยาและการรักษาทางการแพทย์ แต่อยู่ที่ว่าจะใช้การรักษา ร่วมกันอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การเป็นผู้ป่วยอารมณ์แปรปรวน ย่อมได้รับผลกระทบทั้งครอบครัวละตัวผู้ป่วยจากประสบการณ์ จากอาการฟุ้งซ่านในระยะต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างนั้นอาจมีผลตามมา ผู้ป่วยที่ประสบการณ์ของโรคนี้ จะรู้สึกไม่แน่ใจว่า เมื่อเขาปกติ เมื่อใดที่มีอารมณ์คึกคักหรือห่อเหี่ยว อาจถูกจับตาถึงอาการกำเริบของโรคอยู่ตลอดเวลา จึงสร้างความอึดอัดใจให้แก่ผู้ป่วยและครอบครัวได้

5. ความเครียดกับการฆ่าตัวตาย

ความเครียดเป็นสภาวะกดดันที่เกิดจากสิ่งเร้าภายนอกและภายในที่มากระทบ ถ้าไม่สามารถปรับตัวได้ก็จะก่อให้เกิดความเครียด สมองไม่ได้ผ่อนคลาย ลักษณะที่จิตใจมีอารมณ์บางอย่างมากกดดันความรู้สึกอย่างรุนแรง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

ซึ่งผลจากปฏิกิริยาตอบสนองที่มีต่อความเครียดทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านร่างกายทำให้หน้ามืด ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ เมื่อตกอยู่ในความเครียดนานจะทำให้ร่างกายแยลง อาจมีอาการต่างกันไป หากบุคคลนั้นต้องเผชิญกับความเครียดที่รุนแรงมาก ๆ อาจส่งผลให้บุคคลนั้นเสียชีวิตได้

2. ด้านจิตใจอารมณ์จะเต็มไปด้วยการหมกมุ่น ครุ่นคิด ขาดสมาธิ สูญเสียความเชื่อมั่น บางรายตกอยู่ในสภาวะเครียดยาวนานอาจก่อให้เกิดอาการทางจิตได้ โดยเฉพาะสมอง

3. ด้านพฤติกรรมไม่เพียงแต่ร่างกายปกติแต่ยังทำให้พฤติกรรมเปลี่ยน เช่น เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ ติดต่อกัน ปลีกตัวจากสังคม หรือบางรายเครียดมากจนหลงผิดคิดฆ่าตัวตาย

6. จิตบำบัดแนวซาเทียร์ (Satir Model)

Satir Model เป็นรูปแบบการบำบัดทางจิตใจอย่างเป็นระบบโดยใช้การอุปมาอุปไมยภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg) ให้เสมือนเป็นจิตใจของบุคคลที่ประกอบด้วยตัวตนของตนเอง (Self) ความปรารถนา (Yearning) ความคาดหวัง (Expectation) การรับรู้ (Perception) ความรู้สึกต่อความรู้สึกที่เกิดขึ้น (Feeling About Feeling) ความรู้สึก (Feeling) พฤติกรรม (Behavior) และวิธีการปรับตัวให้มีชีวิตรอด (Survival Coping stance) โดยแนวคิดนี้เชื่อว่า ปัญหาไม่ใช่ปัญหาแต่การจัดการปัญหาเป็นปัญหาจากการที่ความปรารถนาหรือความต้องการที่แท้จริงไม่ได้รับการตอบสนอง ส่งผลให้ระดับต่าง ๆ ของภูเขาน้ำแข็งจิตใจมีภาวะเบี่ยงเบนไม่สมดุลไม่สงบสุขและไม่สามารถเชื่อมโยงกับตัวตนที่แท้จริงของตนเองซึ่งเป็นชุมทรัพย์ภายในหรือพลังชีวิต การบำบัดแนวซาเทียร์จึงมีเป้าหมายเพื่อช่วยผู้รับบริการมีการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ภายในโดยสามารถเชื่อมโยงกับพลังชีวิตของตนเองได้ จึงสามารถรับผิดชอบเติมเต็มความปรารถนาของตนเองได้ ส่งผลให้ลดความคาดหวังต่อตนเองและผู้อื่น รับรู้สิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเองและคนรอบข้างตามความเป็นจริงและมีความสุขมากขึ้น โดยใช้ ทฤษฎี Iceberg โดยมีหลักอยู่ว่าจะไม่ชิงชังตนเอง หากเรารู้สึกโกรธ เกลียด รัก หรือรู้สึกใด ๆ ก็ตาม ให้ยอมรับว่านั่นคือปกติ คือธรรมชาติของมนุษย์ไม่โทษตนเอง เพราะชีวิตของทุกคนย่อมผิดพลาดได้ อกภัยให้ตนเองไม่มีอะไรที่สมบูรณ์แบบที่สุด เพราะว่าความสมบูรณ์แบบไม่มีในโลก ไม่ต้องยิ่งใหญ่หรือสูงส่ง เพราะสิ่งนั้นจะนำแต่ความหนักหน่วงมาให้ (Perfection is Disease) หนาซ้ำยังจะทำให้พบความสุขแท้ได้ยากยิ่ง เพราะชีวิตที่มีความสุขที่แท้ก็คือ ความพอเพียง เรียบง่าย เบาสบาย และ สุขเย็นไม่ต้องเลียนแบบใคร หรือพยายามใช้ชีวิตให้เหมือนใคร แม้ทุกคนจะเลือกเกิดไม่ได้ แต่จงมั่นใจว่าคนเราเปลี่ยนแปลงได้ เลือกได้ เลือกที่จะมีความสุข เปลี่ยนแปลง พัฒนา และเติบโตได้อยู่เสมอมั่นใจในศักยภาพแห่งตน ทุกคนมีคุณค่าในตนเอง (สมาคมพัฒนาศักยภาพมนุษย์และจิตบำบัดแนวซาเทียร์, 2563)

7. นโยบายแก้ไขปัญหการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ

จากภาพเหตุการณ์ การฆ่าตัวตายของตำรวจ จะทราบว่าการออกมาตรการป้องกันและแก้ไข ปัญหาฆ่าตัวตายออกมาแล้วหลายมาตรการ กระทั่งปัจจุบันก็ได้มีมาตรการการป้องกัน และแก้ไข ปัญหา ข้าราชการตำรวจกระทำวินัยบาตรกรรม โดยการมอบหมายให้ผู้บังคับบัญชาสอดส่องดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา และเพิ่มหลักสูตรให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับสาเหตุ วิธีป้องกันการฆ่าตัวตายของตำรวจ และยังมีสายด่วนสุขภาพจิตตำรวจเพื่อช่วยรับฟังปัญหาอีกด้วย

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วินัย ธงชัย วรณิศา แสงโชติ และกนกวรรณ บำรุงเชาว์เกษม (2558) ศึกษาเรื่อง กรณีศึกษาการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่ฆ่าตัวตายไม่สำเร็จ และญาติ เพื่อนร่วมงานจำนวน 10 กรณีศึกษา ร่วมกับค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องการศึกษาค้นคว้าจากการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ญาติ เพื่อนร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้องที่ไม่สำเร็จโดยใช้แบบสัมภาษณ์การฆ่าตัวตายซึ่งปรับปรุงมาจากแบบสอบถามการฆ่าตัวตายกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข อันมีประเด็นการสัมภาษณ์ทั้งหมด 7 ด้านส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นเพศชาย อยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปีระดับการศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า สถานภาพสมรสหรือคู่ ระดับชั้นยศอยู่ในระดับชั้นประทวน และอยู่ในสายงานป้องกัน

และปราบปราม ไม่เคยถูกพักการหรือโทษทางวินัยรายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 20,001-50,000 บาท/เดือน ไม่มีอาชีพรอง มีเงินฝากสะสมประกอบกับมีหนี้สินทุกราย แต่ส่วนใหญ่ไม่เป็นปัญหาส่วนที่ 2 ข้อมูลการเสียชีวิต และข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลทั้งหมดได้มาจากการสัมภาษณ์ญาติใกล้ชิด เช่น ภรรยา พี่น้อง และเพื่อนร่วมงานของผู้ที่ฆ่าตัวตาย รวมทั้งข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องที่ไม่สำเร็จส่วนที่ 3 สาเหตุหรือเหตุการณ์กระตุ้นให้ทำร้ายสาเหตุของการทำร้ายตนเอง ส่วนใหญ่พบปัญหาการทำงานมากที่สุด รองลงมาคือโรคทางกายเรื้อรังโรคร้ายแรง และปัญหาเศรษฐกิจ และส่วนใหญ่ใช้อาวุธปืนในการทำร้ายตนเองส่วนที่ 4 พฤติกรรมการขอความช่วยเหลือทางสังคม ส่วนใหญ่เคยบอกหรือมีท่าทีว่าจะทำร้ายตนเองมีการขอความช่วยเหลือในช่วง 1 เดือนก่อนทำร้ายตัวเอง ส่วนที่ 5 ข้อมูลการใช้สุราหรือเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ ยาเสพติด บุหรี่โรคประจำตัวโรคจิตและโรคซึมเศร้า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมดื่มสุรา เครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์เป็นประจำ พบว่าก่อนเกิดเหตุส่วนใหญ่ไม่มีการดื่มสุราเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ ไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานความสัมพันธ์ในครอบครัว เพื่อนบ้านและสุขภาพ รวมทั้งพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่เป็นประจำ แต่ไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน ความสัมพันธ์ในครอบครัวเพื่อนบ้านและสุขภาพ ในส่วนของโรคประจำตัวนั้นพบว่าส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว โรคเรื้อรัง โรคร้ายแรง และมีอาการซึมเศร้าในช่วง 2 สัปดาห์ก่อนทำร้ายตนเอง ส่วนใหญ่ไม่พบอาการโรคจิตในช่วง 1 เดือนก่อนทำร้ายตนเองส่วนที่ 6 ข้อมูลด้านบุคลิกภาพ นิสัยใจคอ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นคนเก็บตัวไม่ค่อยพูด อารมณ์อ่อนไหวและมีความวิตกกังวลง่ายอีกทั้งยังมีลักษณะขี้เกรงใจ ใจร้อน หุนหันพลันแล่น รองลงมาได้แก่บุคลิกภาพแบบควบคุมตนเองสูง เจ้าระเบียบ ไม่ยืดหยุ่น ต้องการความสมบูรณ์แบบมีความรับผิดชอบสูง และเอาจริงเอาจังส่วนที่ 7 ประวัติการพยายามทำร้ายตนเอง ประวัติการฆ่าตัวตายในครอบครัว ประวัติความเจ็บป่วยทางจิตเวชและการรักษาของข้าราชการตำรวจ รวมทั้งบุคคลในครอบครัว พบว่าผู้ที่ฆ่าตัวตายส่วนใหญ่ไม่เคยพยายามทำร้ายตนเองมาก่อน แต่พบมีการใช้ยาทางจิตเวช อีกทั้งยังพบว่า มีผู้ที่เคยและไม่เคยเข้ารับการรักษาดังที่โรงพยาบาลจิตเวชหรือคลินิก จิตเวชในจำนวนที่เท่ากันและพบว่าส่วนใหญ่ไม่มีบุคคลในครอบครัวพยายามทำร้ายตนเองหรือทำร้ายตนเองสำเร็จ รวมทั้งไม่มีบุคคลในครอบครัวเจ็บป่วยด้วยโรคทางจิตเวช

จากงานวิจัยนี้พบว่าสาเหตุการฆ่าตัวตายที่สำคัญของข้าราชการตำรวจ ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านจิตใจ ข้อมูลด้านบุคลิกภาพ นิสัยใจคอ พบว่า ส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นคนเก็บตัวไม่ค่อยพูด วิตกกังวล และอ่อนไหวง่าย ปัจจัยทางด้านสังคม การฆ่าตัวตาย ส่วนใหญ่เป็นปัญหาการทำงาน ปัจจัยด้านสังคมเป็นสาเหตุของพฤติกรรมฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจปัญหาด้านการทำงานข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่มีความเครียดจากการทำงานที่มีความกดดันสูง ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านชีวภาพ เป็นสาเหตุของพฤติกรรมฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ โดยพบว่าจากกลุ่มตัวอย่าง มีข้าราชการตำรวจได้รับความทุกข์ทรมานจากปัญหาเรื่องโรคประจำตัวเรื้อรัง/โรคร้ายแรง เช่น โรคมะเร็งตับ โรคน้ำในหูไม่เท่ากัน โรคแพ้อากาศตัวเองผลการวิจัยยังได้กล่าวว่าไว้ตอนท้ายว่า การฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ ส่วนใหญ่มาจากสาเหตุด้านจิตใจ โดยเฉพาะภาวะซึมเศร้าที่มีเกือบทุกรายของการฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้น

เจริญสุข ประพานศรีและจตุพร ลัมมันจรี (2560) ได้ศึกษาการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคลตามทฤษฎีของซาเทียร์ (Satir) ที่มีผลต่อความสุขของ ผู้สูงอายุ ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้าน

บางแค่เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้รูปแบบการทดลองที่เรียกว่า Pretest-posttest Control Group Design ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลอง 5 คน และกลุ่มควบคุม 5 คนโดยการเปรียบเทียบ ผลของการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคลตามทฤษฎีของซาเทียร์ โดยโปรแกรมซาเทียร์มีดังนี้ 1) สร้างความสัมพันธ์ 2) สำรวจภูเขาน้ำแข็งของบุคคล (Explore Iceberg) โดยใช้เทคนิค “การเข้าใจตนเอง” 3) สำรวจภูเขาน้ำแข็งของบุคคล (Explore Iceberg) โดยใช้เทคนิค “สำรวจความรู้สึกในจิตใจ” 4) ทำความเข้าใจและตระหนักถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดทุกข์ ที่เกิดขึ้นในภูเขาน้ำแข็งของบุคคล (Personal Iceberg) โดยใช้เทคนิค “เมื่อใจเป็นทุกข์” 5) การเตรียมความพร้อมเพื่อที่จะพัฒนาตนเอง โดยใช้เทคนิค “การอ่านอณุมิใจ” 6) สร้างความภาคภูมิใจในตนเอง เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษามีมุมมองด้านบวกกับตนเอง โดยใช้เทคนิค “สิ่งที่ฉันมี” 7) สร้างความศรัทธา และรักตนเอง เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความสงบสุขในจิตใจ สามารถหาวิธีทำให้ตนเองมีความสุขง่ายขึ้นและสามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตที่เป็นไปได้ โดยใช้ เทคนิค การจินตนาการ “ฉันเป็นฉันเอง” 8) ประเมินผลโดยให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามวัดระดับความสุขอีกครั้ง และยุติการให้คำปรึกษาและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับพื้นฐานทั่วไปแบบทดสอบวัดความสุข และโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคลตามทฤษฎีของซาเทียร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลของการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคลตาม ทฤษฎีของซาเทียร์ ที่มีผลต่อความสุขของ ผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ บ้านบางแค พบว่า กลุ่มทดลอง หลังการได้รับคำปรึกษาแบบรายบุคคลตาม ทฤษฎีซาเทียร์ มีคะแนนเฉลี่ยความสุขโดยภาพรวมสูงกว่า ก่อนการได้รับคำปรึกษาและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มทดลอง หลังการได้รับคำปรึกษาแบบรายบุคคลตาม ทฤษฎีซาเทียร์ มีคะแนนเฉลี่ยความสุขตามรายด้าน สูงกว่า ก่อนการได้รับคำปรึกษาผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง ก่อนการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคลตามทฤษฎีของซาเทียร์ จากที่มีพฤติกรรม หงุดหงิดง่าย นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร มีปัญหากับพี่เลี้ยง โทษคนรอบข้าง รอคอยคนในครอบครัวมาเยี่ยม ไม่อยากใช้ชีวิตอยู่ต่อไป เพราะคิดว่าตัวเองไม่มีคุณค่า ภายหลังที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคลตามทฤษฎีซาเทียร์ ด้วยวิธีการประเมินจิตใจโดยการสำรวจ Iceberg และ การใช้ รูปแบบการรับมือของบุคคล ในการเข้าถึงผู้รับการศึกษา (Stance to Make Contact) สร้างความตระหนักในการรับรู้ถึงความรู้สึกชอบต่อตนเอง ความมั่นใจตนเองโดยใช้ประสบการณ์ของผู้รับคำปรึกษาเป็นตัวเชื่อมโยง และการให้การบ้านทบทวน โดยภาพรวม คือกลุ่มทดลอง มีการยอมรับตนเอง และเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น มองเห็นคุณค่าของพี่เลี้ยงมากขึ้น เรียนรู้และยอมรับในข้อผิดพลาดของตนเอง มีการลดความคาดหวังลง มองหาสิ่งทดแทนขึ้นมาใหม่ได้ด้วยตัวเอง สามารถหาวิธีทำให้ตนเองมีความสุขง่ายขึ้น แสดงให้เห็นว่าการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคลตามทฤษฎีของซาเทียร์ ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา พยาบาล นักจิตบำบัดแนวชาเทียร์ และตำรวจที่เคยปฏิบัติงานร่วมกับข้าราชการตำรวจที่ฆ่าตัวตาย รวมผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญทั้งหมด 16 ท่าน

2. การเก็บข้อมูลและเครื่องมือในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ 5 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 สำหรับแพทย์ ชุดที่ 2 สำหรับนักจิตวิทยา ชุดที่ 3 สำหรับพยาบาล ชุดที่ 4 สำหรับข้าราชการตำรวจที่ร่วมงานกับข้าราชการตำรวจที่ฆ่าตัวตาย และชุดที่ 5 สำหรับวิทยากรนักจิตวิทยาใช้โปรแกรม Satir เป็นส่วนประกอบในการบรรยาย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ตรวจสอบข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาแบบให้เนื้อหาภาพรวม มีทั้งการอิงทฤษฎีและไม่อิงทฤษฎีเพื่อให้ได้แนวทางการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ

ผลการวิจัย (Results)

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ สามารถแบ่งเป็นประเด็นหลักได้ดังต่อไปนี้

1.1 ปัจจัยด้านจิตใจ ที่เป็นสาเหตุของการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจมีความเครียดจากการปฏิบัติงาน มีต้องมีการรับผิดชอบมาก มีความกดดันสูงจากหลาย ๆ ด้าน ทำให้มีความวิตกกังวล ผิดหวังง่าย อ่อนไหวง่าย ใจร้อนหุนหันพลันแล่น เจ็บปวด ต้องการความสมบูรณ์แบบสูง และที่ปฏิเสธไม่ได้คือภาวะซึมเศร้าซึ่งมีตำรวจหลายท่านที่จบชีวิตลงด้วยการมีภาวะซึมเศร้า

1.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาจากการต้องโยกย้าย เครียดงานภาระหน้าที่มากงานมีความกดดัน สูงจากเศรษฐกิจ ภาระหนี้มีปัญหานี้สินมาก การถูกคนใกล้ชิดโกง ปัญหาการขาดทุน โดยภาพรวมชีวิตการทำงานสังคมของข้าราชการตำรวจ มีการทำงานที่ต้องทำตลอด 24 ชั่วโมงและมีสายการบังคับบัญชาที่เข้มงวดและในขณะปฏิบัติหน้าที่เจอเรื่องปัญหาจากประชาชนความคาดหวังจากประชาชน การที่ไม่ค่อยมีเวลาให้ครอบครัวทำให้เกิดปัญหาครอบครัวแตกแยกสุดท้ายทำให้อยู่ตัวคนเดียวเมื่อเกิดปัญหาไม่มีที่ปรึกษาหรือแม้กระทั่ง ไม่มีที่พักพิงทางใจเครียดมากประกอบกับ มีอาวุธ ปืนประจำกายใกล้มือก็เลือกจบทุกอย่างโดยการยิงตัวตาย

1.3 ปัจจัยด้านสุขภาพ ที่เป็นสาเหตุร่วมของการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ พบว่า มีโรคประจำตัวเรื้อรังหลายโรค เช่น โรคซึมเศร้า โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง

2. แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตายข้าราชการตำรวจ

2.1 ระยะแรก

2.1.1 ผู้บังคับบัญชาต้องคอยดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา โดยการสอดส่องปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อรับทราบปัญหา ซึ่งเป็นธรรมชาติของบุคคลหากผู้ปฏิบัติงานมีปัญหาเมื่อได้ระบาย และมีผู้รับฟังปัญหาภาวะเครียดและความกดดันก็ลดลงไปได้ในระดับหนึ่ง ทำให้ลดความรุนแรงของปัญหาลงไปได้ และนำปัญหาที่เกิดขึ้นรายงานผู้บังคับบัญชาที่สูงกว่า เป็นลำดับขั้นต่อไปเพื่อหาแนวทางร่วมในการแก้ไข ซึ่งจะทำให้ผู้ประสบปัญหาที่มีความเครียดความกดดันลดลง ไม่มีการดำเนินไปถึงขั้นตอนการฆ่าตัวตาย

2.1.2 ให้นักจิตวิทยาใช้โปรแกรม Satir ลงพื้นที่บรรยายให้ความรู้โดยมีเนื้อหาการบรรยาย เรื่อง การเข้าใจธรรมชาติของความเป็นคนและแก้ไขปัญหาวิตการยอมรับกับสิ่งที่ เป็น โดยการบรรยาย สถิติฆ่าตัวตายมากที่สุดก่อนแล้วเรียงลำดับลงมา และนักจิตบำบัด ชาทิเยร์ลงบรรยายเป็นระยะ ๆ และจัด ระยะเวลาการบรรยาย โดยการคัดเลือกจากการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจเป็นหลัก

2.2 ระยะต่อเนื่อง

2.2.1 เพิ่มมุมมองในการพิจารณาเรื่องหลักการ การโยกย้าย ทั้งการโยกย้ายเรื่องหน้าที่ ที่ ต้องปฏิบัติ และภูมิสำเนาเดิมของครอบครัวข้าราชการตำรวจเนื่องจากอาชีพตำรวจปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นอาชีพที่ มีความเครียดค่อนข้างสูงการได้อยู่ใกล้กับครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจในการทำงาน ซึ่งทำให้มีที่พักพิงทางใจ เมื่อประสบกับปัญหาต่าง ๆ ได้ การทำงานประสบการณ์ทำงาน จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายกับ ตำแหน่งใหม่ได้หรือไม่

2.2.2 นำความรู้เรื่องการวางแผนการเงิน เข้าสู่บทเรียนของอาชีพตำรวจ เพื่อให้ข้าราชการ ตำรวจรู้จักการครองตัวเรื่องเงิน และรู้จักการประมาณตัวในการใช้เงิน

2.2.3 นำความรู้เรื่องโรคซึมเศร้าและจิตบำบัด เข้ามาสังเกตอาการภาวะซึมเศร้า รวมถึงการ เข้าปรึกษาสายด่วนสุขภาพจิต ต่าง ๆ และนำความรู้โรคซึมเศร้าและจิตบำบัดเข้ามาอยู่ในหลักสูตรของอาชีพ ตำรวจ

2.2.4 คัดกรองสุขภาพจิตก่อนเข้ารับราชการตำรวจ และตรวจสอบสุขภาพจิตตำรวจทุก 1 ปี

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

สำหรับแนวทางการนำไปใช้จริง จะพบว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการสร้างการดำเนินการแก้ไข ปัญหานี้อยู่แล้ว และได้แบ่งเป็น 3 ระยะ มีระยะเร่งด่วน ระยะกลาง ระยะยาว จากการศึกษาของผู้วิจัย ได้ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ แหล่งข้อมูล และข่าวสารการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ ทำ ให้ได้ แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาวิตการการฆ่าตัวตายแบ่งเป็น 2 ระยะคือ

1. แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาวิตการการฆ่าตัวตายระยะแรก

ผู้บังคับบัญชาดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา โดยการสอดส่องปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานรับฟังปัญหาที่ เกิดขึ้นเพื่อรับทราบปัญหา ซึ่งเป็นธรรมชาติของบุคคลหากผู้ปฏิบัติงานมีปัญหาเมื่อได้ระบายและมีผู้รับฟัง ปัญหาภาวะเครียดและความกดดันก็ลดลงไปได้ในระดับหนึ่ง ทำให้ลดความรุนแรงของปัญหาลงไปได้และนำ ปัญหาที่เกิดขึ้นรายงานผู้บังคับบัญชาที่สูงกว่าเป็นลำดับขั้นต่อไปเพื่อหาแนวทางร่วมในการแก้ไข ซึ่งจะทำให้ผู้

ประสบปัญหาที่มีความเครียดความกดดันลดลงไม่มีการดำเนินไปถึงขั้นตอนการฆ่าตัวตาย การนำนักจิตวิทยาแนวซาเทียร์บรรยายให้ความรู้เพื่อการยอมรับตนเอง รักและมองเห็นคุณค่าตัวเอง เพื่อความตื่นรู้และลดภาวะซึมเศร้า ที่อาจเกิดขึ้น เป็นไปตามธรรมชาติของชีวิต คนที่มีความสุขจะไม่คิดฆ่าตัวตาย คนที่คิดฆ่าตัวตายคือคนที่ไม่มีความสุข สำหรับแนวทางการบรรยายโดยใช้พื้นฐาน Satir นี้ ความถี่ในการบรรยายปรับตามพื้นที่สถิติการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ พื้นที่ใดหน่วยใดมีสถิติการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจสูงให้การจัดการบรรยายที่หน่วยและพื้นที่นั้น ๆ มากกว่าพื้นที่อื่นหรือหน่วยอื่น

2. แนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตายข้าราชการตำรวจระยะต่อเนื่อง

การเพิ่มมุมมองในเรื่องการโยกย้าย มองภูมิลาเนาที่ตำรวจทำนนั้นอยู่ หรือครอบครัวตำรวจทำนนั้น ๆ อยู่ หน้าที่รับผิดชอบใหม่ ที่จะต้องปฏิบัติจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่รับใหม่ได้หรือไม่ ตำรวจบางนายแจ้งว่าหน้าที่ที่ไปรับใหม่นั้นไม่เคยทำและภาระงานค่อนข้างเยอะ เกรงว่าจะทำไม่ได้ นำความรู้เรื่องการจัดการเรื่องเงินมาให้ความรู้ให้มองเห็นสภาพการเงินของตำรวจ เพื่อให้เตรียมการในการจัดการเรื่องเงิน มองช่องทางในการจัดเตรียมเงินหรือลงทุนเพื่อให้ได้เงิน นำความรู้เรื่องภาวะซึมเศร้า โรคซึมเศร้าอาการทั่ว ๆ ไปของภาวะซึมเศร้าเพื่อใช้ในการสังเกตและดูแลตนเอง การนำตัวเองออกจากภาวะซึมเศร้า แม้กระทั่งเบอร์โทรสายด่วนในการให้คำปรึกษาของเครือข่ายสายด่วนต่าง ๆ แม้กระทั่งสายด่วน Depress We Care ของโรงพยาบาลตำรวจ สุดท้ายคือการคัดกรองสุขภาพจิตก่อนรับราชการตำรวจซึ่งมีการปฏิบัติเป็นปกติเดิมอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตายข้าราชการตำรวจประกอบด้วย

1.1 ผู้บังคับบัญชาดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา โดยการสอดส่องปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อรับทราบปัญหา ซึ่งเป็นธรรมชาติของบุคคลหากผู้ปฏิบัติงานมีปัญหา เมื่อได้ระบายและมีผู้รับฟังปัญหาภาวะเครียดและความกดดันก็ลดลงไปได้ในระดับหนึ่งทำให้ลดความรุนแรงของปัญหาลงไปได้และนำปัญหาที่เกิดขึ้น รายงานผู้บังคับบัญชาที่สูงกว่าเป็นลำดับขั้นต่อไป เพื่อหาแนวทางร่วมในการแก้ไข ซึ่งจะทำให้ผู้ประสบปัญหาที่มีความเครียดความกดดันลดลงไม่มีการดำเนินไปถึงขั้นตอนการฆ่าตัวตาย

1.2 นำนักจิตวิทยาใช้โปรแกรม Satir ลงพื้นที่บรรยายให้ความรู้ โดยมีเนื้อหาการบรรยาย เรื่องการเข้าใจธรรมชาติของความเป็นคน และแก้ไขปมปัญหาชีวิตการยอมรับกับสิ่งที่ เป็นที่มีโดยการไม่ได้ตัดสินใจส่วนไหน ทั้ง แต่มีความสุขกับตัวเอง โดยการบรรยายให้เริ่มบรรยายที่หน่วยงานที่มีสถิติฆ่าตัวตายมากที่สุดก่อนแล้วเรียงลำดับลงมา และนำนักจิตบำบัดซาเทียร์ลงบรรยายเป็นระยะ ๆ และจัดระยะการบรรยายโดยการดูสถิติการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจเป็นหลักเพื่อพิจารณาให้การบรรยายนั้น ๆ ไปลดความรุนแรงของอัตราการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจลดลงได้

1.3 เพิ่มมุมมองในการพิจารณาเรื่องหลักการ การโยกย้าย ทั้งการโยกย้ายเรื่องหน้าที่ ที่ต้องปฏิบัติ และภูมิลาเนาเดิมของครอบครัวข้าราชการตำรวจเนื่องจากอาชีพตำรวจปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นอาชีพที่มีความเครียดค่อนข้างสูงการได้อยู่ใกล้กับครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจในการทำงาน ซึ่งทำให้มีที่พักพิงทางใจ

เมื่อประสบกับปัญหาต่าง ๆ ได้ การทำงานประสบการณ์ทำงาน จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายกับตำแหน่งใหม่ได้หรือไม่

1.4 นำความรู้เรื่องการวางแผนเรื่องเงิน เข้าสู่การเรียนรู้ของอาชีพตำรวจแบบให้มีหลักการ เพื่อให้เห็นภาพการเงินของอาชีพตำรวจ เพื่อให้ตำรวจรู้จักการครองตัวเรื่องเงิน รู้จักการประมาณตัวในการใช้เงินการจัดการตัวเองเรื่องการเงิน

1.5 นำความรู้เรื่อง ภาวะซึมเศร้าโรคซึมเศร้าและจิตบำบัด การสังเกตตนเองของภาวะซึมเศร้าและการนำตนเองออกมาจากภาวะซึมเศร้าได้ตลอดถึงการเข้าปรึกษาสายด่วนของ การปรึกษาสุขภาพจิตต่าง ๆ ที่มีอยู่ เข้าสู่หลักสูตรของอาชีพตำรวจเนื่องจากอาชีพตำรวจเป็นอาชีพที่มีความเครียดความกดดันสูง

1.6 คัดกรองสุขภาพจิต ก่อนเข้ารับราชการตำรวจและตรวจสอบสุขภาพจิตตำรวจทุก 1 ปี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้ทราบว่าไปตามสัมภาษณ์ที่ทำงานเดิมของข้าราชการตำรวจที่มีการฆ่าตัวตาย ซึ่งแม้จะเป็นหน่วยงานที่ตำรวจท่านนั้นมีการฆ่าตัวตายก็จริง แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำงานเดิมได้มีการโยกย้ายที่ทำงานไปบ้างแล้ว การสัมภาษณ์ก็จะได้ในส่วนของเรื่องงานผู้ให้ข้อมูลบางท่านที่ใกล้ชิดได้โยกย้ายออกไปแล้ว ก็ยังกังวลการลงพื้นที่เก็บข้อมูลก็ยังสามารถทำได้ข้อมูลที่ตีมีประโยชน์สำคัญๆ สำหรับงานวิจัยอยู่มาก จึงได้มีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสัมภาษณ์ ที่ไม่ทิ้งระยะเวลาหลังเกิดเหตุไว้นาน หรือเลยเกินวาระโยกย้ายของเจ้าหน้าที่ เพราะหากทิ้งไว้นานแล้วเลยวาระของการโยกย้ายเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่เดิมที่เคยทำงานร่วมกัน มีการย้ายที่ทำงานไปแล้ว ข้อมูลแท้จริงที่ได้ก็อาจจะน้อยลง

2.2 ควรมีการสัมภาษณ์ข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญให้ได้มากกว่านี้ จะทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และครบถ้วนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

นางพะงา ลิ้มสุวรรณ และนิดา ลิ้มสุวรรณ. (2556). *ชาเขียว: จิตบำบัด และการพัฒนาตนเอง*.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันท์วิษ สิริธิราช. (2558). *จิตเวชศิริราช*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

พรชัย ชันดี. (2553). *ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาชญาวิทยา*. กรุงเทพฯ: สุเนตรฟิล์ม.

เพทาย พัทธมมงคล. (2562). การบริหารจัดการเพื่อป้องกันการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจในสำนักงาน

ตำรวจแห่งชาติตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน. *วารสาร Humanities, Social Sciences and arts*, 12(2), 314-328.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติ*. กรุงเทพฯ :

ราชบัณฑิตยสถาน.

วินัย ธงชัย, พ.ต.อ., วรณิศา แสงโชติ, ร.ต.ท.หญิง และกนกวรรณ บำรุงเชาว์เกษม, ร.ต.ท.หญิง.

(2558, มกราคม - มิถุนายน). สาเหตุการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ: กรณีศึกษา

การฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจช่วงปี พ.ศ. 2555-2556. *วารสารจิตวิทยาคลินิก*, 46(1), 30-39.

สมาคมพัฒนาศักยภาพมนุษย์และจิตบำบัดแนวชาเทียร์. (2563). หลักสูตรการจิตบำบัดแนวชาเทียร์ในภาคทราย. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://wongkarnpat.com/viewpat.php?id=2670#.XvXX5ygzaUk>

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2557). *รายงานประจำปี 2557 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ : ท้องถิ่นชุมชนเข้มแข็ง พัฒนาสังคมสุขภาวะยั่งยืน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

Beck, A. T. (2009). *Depression: Causes and treatment*. University of Pennsylvania Press.

Durkheim, E. (1952). *Suicide* (originally published 1897). Simpson and Spaulding.

Hirschi, T. (1969). A control theory of delinquency. *Criminology theory: Selected classic readings*, 1969, 289-305.

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนจังหวัดชลบุรี

ร.ต.อ.อมรเทพ ไหมมา¹ และ ผศ.พ.ต.อ.สฤณี สืบพงษ์ศิริ²

วันรับ: 11 มิถุนายน 2563 วันแก้ไข: 28 มิถุนายน 2563 ยอมรับ: 30 มิถุนายน 2563

บทคัดย่อ

การศึกษครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรีและเพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิจัยเชิงปริมาณโดยการเก็บแบบสอบถาม สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกคือ นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ นิติกร คณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชนและประชาชนหรือผู้ใช้บริการศูนย์ยุติธรรมชุมชน จำนวน 10 คน คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ส่วนกลุ่มตัวอย่างในการเก็บแบบสอบถามคือ ประธานศูนย์ยุติธรรมชุมชน รองประธานศูนย์ยุติธรรมชุมชนและคณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน จำนวน 400 คน เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนสถิติที่ใช้คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรีประกอบด้วยด้านงบประมาณ, บุคลากร, ความรู้/ความเข้าใจ, วัสดุอุปกรณ์, สถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชน, ทักษะและประสบการณ์ในการไกล่เกลี่ย สำหรับการศึกษาเชิงปริมาณผลการศึกษาไปในทิศทางเดียวกันพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกรายด้านได้แก่ ด้านสถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชน รองลงมาคือ ด้านวัสดุอุปกรณ์และด้านความรู้ความเข้าใจ

2. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรีประกอบด้วยควรมีการเพิ่มงบประมาณ, บุคลากร, ความรู้/ความเข้าใจ, วัสดุอุปกรณ์, สถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชน, การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการจัดตั้งจุดบริการแบบจุดเดียว สำหรับการศึกษาเชิงปริมาณผลการศึกษาไปในทิศทางเดียวกันพบว่าแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกรายด้านได้แก่ ด้านการจัดตั้งจุดบริการแบบจุดเดียว รองลงมาคือ ด้านสถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชนและด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

คำสำคัญ: แนวทาง การเพิ่มประสิทธิภาพ ศูนย์ยุติธรรมชุมชนจังหวัดชลบุรี

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม คณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

² อาจารย์ประจำ, คณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

Approaches to Increase the Efficiency of the Community Justice Centre of Chonburi Province

Pol.Capt.Amornthep Maima¹ & Assist.Prof.Pol.Col.Sarit Suebpongsiri²

Received: June 11, 2020 Revised: June 28, 2020 Accepted: June 30, 2020

Abstract

This research aims to study problems and obstacles in operation of Community Justice Center in Chonburi Province including the guidelines for increasing operational efficiency of Community Justice Center in Chonburi Province. This study is mixed between qualitative research by in-depth interview and qualitative research by collecting questionnaire. Meanwhile, 10 informants derived from purposive selection, who give in-depth interview, are operational justice academicians, lawyers, community justice committee, and local people or those who used to receive services from Community Justice Center. Besides, a group of samples for collecting questionnaire are the president of community justice center, vice-president of community justice center, and the committee of community justice center, totaling 400 samples. Research tools in this study are in-depth interview and questionnaire passing quality inspection by the experts. Moreover, research data is analyzed through content analysis whereas statistics used in this research is descriptive statistics, comprising number, percentage, means, and standard deviation (SD). The results show that

1. Problems and obstacles in operation of Community Justice Center in Chonburi Province composed of budgets, personnel, knowledge/ understanding, materials, location of Community Justice Center, and skills and experience in mediation. Additionally, quantitative study was in the same way. It was found that problems and obstacles in operation of Community Justice Center in Chonburi overall was at very high level when separating each aspect- location of Community Justice Center followed by materials and knowledge and understanding.

2. Guidelines for increasing operational efficiency of Community Justice Center in Chonburi Province are to increase budgets, personnel, knowledge/ understanding, materials, location of Community Justice Center, exchange in experience, together with establishing one-stop service. As for quantitative study, it was in the same way by finding that guidelines for increasing operational efficiency of Community Justice Center in Chonburi Province overall was at very high level when separating each aspect-setting one-stop service followed by location of Community Justice Center, and exchanges of experience.

Keywords: Approaches, Increasing the efficiency, Community justice of Chonburi Province

¹ Master of Public Administration, Program in Criminology and Justice Administration, Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University

² Lecturer, Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University

บทนำ (Introduction)

จังหวัดชลบุรีเรียกกันสั้นๆ ว่า “เมืองชล” เป็นจังหวัดท่องเที่ยวชายทะเลตะวันออกที่มีชื่อเสียงมาช้านาน เป็นแหล่งเกษตรกรรมปลูกพืชเศรษฐกิจ รวมทั้งเป็นที่ตั้งท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังและแหล่งอุตสาหกรรมโรงงานที่สำคัญ โดยจังหวัดชลบุรีมีลักษณะการปกครองแบ่งออกเป็น 11 อำเภอ 92 ตำบล 687 หมู่บ้าน โดยมีอำเภอต่างๆ ประกอบด้วยอำเภอเมืองชลบุรี, บ้านบึง, บางละมุง, พานทอง, พนัสนิคม, ศรีราชา, สัตหีบ, หนองใหญ่, บ่อทอง, เกาสีซังและเกาะจันทร์ โดยมีส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่วนราชการประกอบด้วยส่วนราชการส่วนกลาง จำนวน 123 หน่วยงาน ส่วนภูมิภาค จำนวน 33 หน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัดเทศบาลเมือง 10 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลตำบล 33 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 53 แห่งและมีรูปแบบการปกครองพิเศษ 1 แห่งได้แก่ เมืองพัทยา (สำนักงานจังหวัดชลบุรี กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, 2555) โดยหนึ่งในนั้นมีสำนักงานยุติธรรมจังหวัดชลบุรีและศูนย์ยุติธรรมชุมชนที่กระจายไปทั่วจังหวัดชลบุรี ในส่วนของการปกครองส่วนท้องถิ่น ถึงแม้จะมีการปกครองที่ประกอบด้วยราชการส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นแต่จังหวัดชลบุรียังมีปัญหาสังคมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเมื่อศึกษาสถิติอาชญากรรมพบว่ามีอัตราการเกิดคดีอาชญากรรมอย่างต่อเนื่องดังนี้

ตารางที่ 1 สถิติคดีอาญาที่น่าสนใจจำแนกตามประเภทความผิด พ.ศ.2557-2559

พ.ศ.	2557		2558		2559	
	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม
คดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกายและเพศ	908	697	820	640	676	510
คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน	2,617	1,691	2,755	1,721	2,469	1,490
ฐานความผิดพิเศษ	372	307	360	265	230	188
คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	41,416	46,757	26,669	32,135	20,287	23,622

ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี, 2559

ดังที่กล่าวไปข้างต้นจังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีประชากรแฝงที่เป็นแรงงานที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ โดยมีมากถึง 2,000,000 คน จึงทำให้จังหวัดชลบุรีมีการกักขังสำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวและประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว จากปัญหาดังกล่าวทำให้รัฐบาลได้กำหนดแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหาอย่างครอบคลุมรอบด้านโดยมีการบูรณาการภารกิจร่วมกันทุกฝ่ายทั้งตำรวจ ฝ่ายปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี โดยมีชาวต่างชาติที่เป็นคนร้ายได้แฝงตัวเข้ามาในคราบของนักท่องเที่ยวและมีกลุ่มมิจฉาชีพในท้องถิ่น รวมถึงแรงงานต่างด้าว/คนนอกท้องที่เข้ามาก่อคดีอาชญากรรมมากขึ้นทุกวัน (เฉลิมพรหม อิทธิยาภรณ์, 2558) โดยหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบูรณาการการแก้ไขปัญหาต่างๆ นั้นคือ ศูนย์ยุติธรรมชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวกและรวดเร็ว โดยกำหนดให้มีการจัดตั้ง

ศูนย์ยุติธรรมชุมชนขึ้น ณ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสำนักงานยุติธรรมจังหวัดชลบุรีได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรี ณ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีเครือข่ายยุติธรรมชุมชนเป็นคณะกรรมการและให้บริการด้านการอำนวยความสะดวกยุติธรรม (สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชลบุรี, 2561) ซึ่งมีบทบาทและภารกิจสำคัญคือด้านที่ 1 การป้องกันและควบคุมอาชญากรรมในชุมชน, ด้านที่ 2 การพิจารณาเรื่องราวร้องเรียนร้องทุกข์ของประชาชน, ด้านที่ 3 การไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท, ด้านที่ 4 การเยียวยาเสริมพลังแก่เหยื่ออาชญากรรมและความรู้สึกของชุมชนและด้านที่ 5 การรับผู้พ้นโทษหรือผู้ถูกคุมประพฤติกลับสู่ชุมชนซึ่งผลการดำเนินงานของยุติธรรมจังหวัดชลบุรีที่ได้รับรายงานจากศูนย์ยุติธรรมชุมชน พบว่า ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีผลการดำเนินงานตามภารกิจใน พ.ศ.2558 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรี

พ.ศ.	บทบาทภารกิจของศูนย์ฯ				
	ด้านที่ 1	ด้านที่ 2	ด้านที่ 3	ด้านที่ 4	ด้านที่ 5
2558	197	345	110	19	34

ที่มา: สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชลบุรี, 2558

แต่อย่างไรก็ตามจากการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนคือ ขาดงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงาน, เจ้าหน้าที่/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถเข้าถึงชุมชนอย่างแท้จริงและขาดรูปแบบการจัดการความขัดแย้งอย่างชัดเจน (ประเวช จันทรฉาย, 2553) ตลอดจนการศึกษาของ ช. ชรินทร์ เพ็ชฌัญญุและสมศักดิ์ นัคลาจารย์ (2558) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของกระทรวงยุติธรรม ประกอบด้วย การปฏิบัติงานล่าช้า, การประชาสัมพันธ์บทบาทภารกิจยังไม่ชัดเจนครอบคลุม, ระบบอุปถัมภ์, การเลือกปฏิบัติระหว่างคนจนกับคนรวย, เจ้าหน้าที่ทุจริตและไม่ยุติธรรม นอกจากนี้วรพล พินิจ (2560) พบว่า อุปสรรคต่อบทบาทในการดำเนินงานของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดในการพัฒนาระบบยุติธรรมชุมชนเนื่องจากพลวัตแห่งความเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมได้แก่ ปัญหาด้านคน, งบประมาณ, วัสดุ, อุปกรณ์ การบริหารจัดการและด้านอื่นๆ จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาถึงแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรีเพื่อพัฒนาและเสริมศักยภาพของศูนย์ยุติธรรมชุมชนต่อไปในอนาคตเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบเรียบร้อยของสังคม รวมถึงอาชญากรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นสามารถขอรับการช่วยเหลือขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรี

การทบทวนวรรณกรรม (Reviews of Literature)

1. แนวคิดเกี่ยวกับยุติธรรมชุมชน

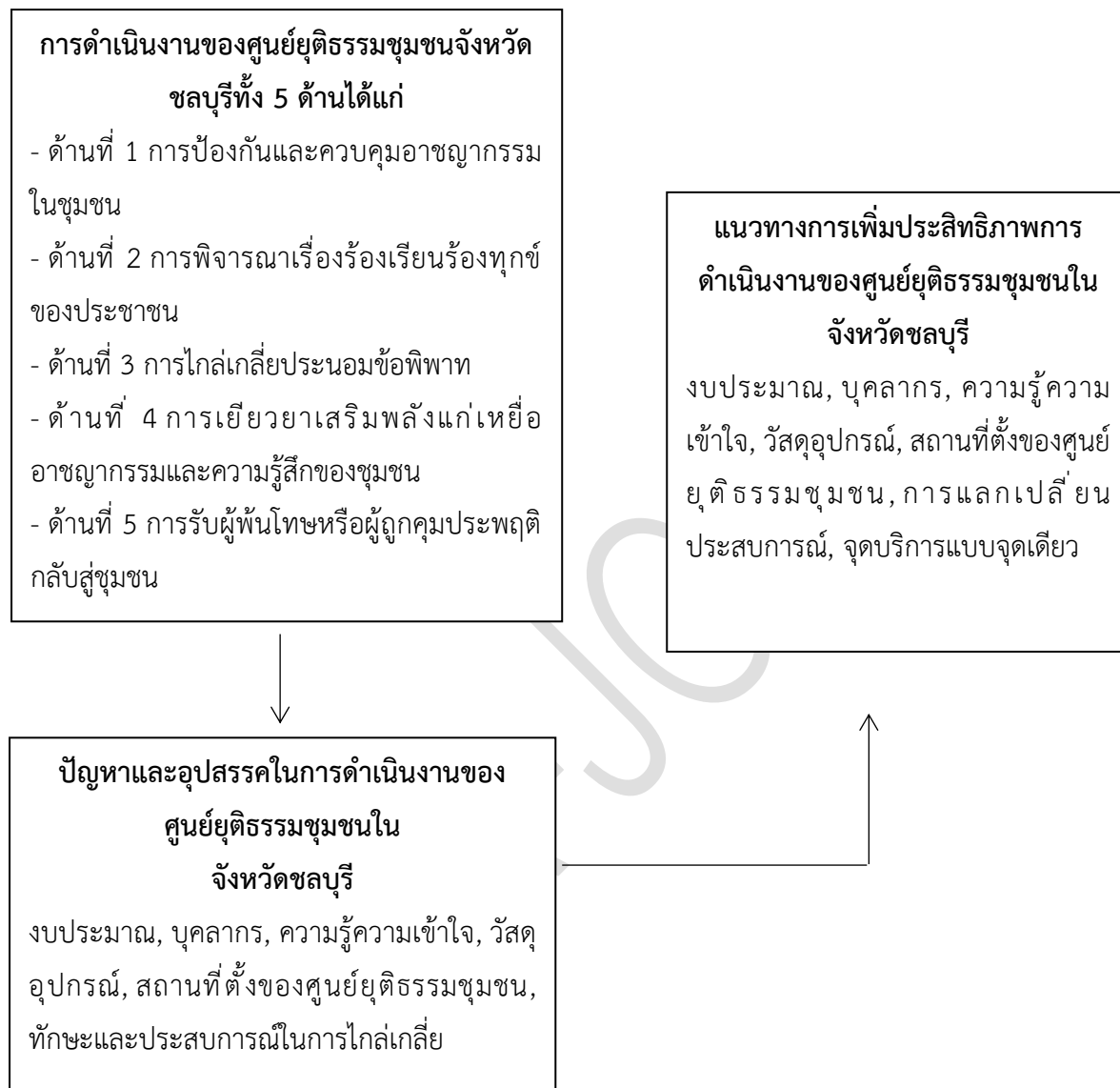
1.1 องค์ประกอบของยุติธรรมชุมชน องค์ประกอบของยุติธรรมชุมชนประกอบด้วยการดำเนินการในระดับชุมชนโดยชุมชนเพื่อชุมชน การดำเนินโดยชุมชนเองหรือโดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับชุมชนในรูปแบบ “หุ้นส่วน” มีกรอบการดำเนินกิจกรรมมีรูปแบบที่ยืดหยุ่นหลากหลาย ทั้งนี้การสร้างยุติธรรมชุมชนต้องพัฒนามาจากบริบทและมุมมองของชุมชนจากวิถีชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง ต้องแก้ปัญหา มีการกระจายอำนาจ มีการร่วมรับผิดชอบ เน้นการพัฒนาทักษะชุมชนในการดูแลป้องกัน เฝ้าระวังและคุ้มครองผู้กระทำความผิด เหยื่อหรือคนในชุมชนโดยวิธีของชุมชนเองและต้องเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์และจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2550: กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, 2549: ชนวนทอง ธนสุกาญจน์และคณะ, 2548)

1.2 การกิจของยุติธรรมชุมชนได้แก่ การป้องกันควบคุมอาชญากรรมและการกระทำความผิด การจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์ การเยียวยาและเสริมพลัง ตลอดจนการรับผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่ชุมชน (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์และจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2550)

1.3 ประโยชน์ของยุติธรรมชุมชนคือ การนำหลักยุติธรรมชุมชนมาเสริมกระบวนการยุติธรรมจะก่อให้เกิดประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมหลายประการ เช่น เอาทุนทางสังคมที่ตึงต้ามและศักยภาพของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ประชาชนได้เข้าถึงความยุติธรรมได้ดีขึ้นกว่าเดิม เสริมประสิทธิภาพและลดภาระของกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักได้เป็นอย่างดี เป็นการสร้าง “สำนึกความเป็นชุมชน” เป็นต้น (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์และจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2550)

2. ทฤษฎีการเสริมพลังและการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นทฤษฎีพื้นฐานที่ตั้งอยู่บนสมมติฐานว่า “การที่ชุมชนร่วมกันมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมและแสดงความพยายามฟื้นฟูสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนบ้านของตานั้นจะช่วยลดอาชญากรรมและความรู้สึกหวาดกลัวอาชญากรรมได้โดยตรง รวมทั้งเพิ่มปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการควบคุมสังคมทางอ้อมได้” ดังนั้นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งในการเสริมพลังชุมชนจึงควรทำงานกับกลุ่มผู้พักอาศัยและชุมชนในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับอาชญากรรม โดยควรมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อปรับปรุงความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อเพิ่มความพึงพอใจของสาธารณชนต่อการทำงานของหน่วยงานเพราะในทางปฏิบัติ (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์และจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2550)

กรอบแนวคิดการดำเนินการวิจัย (Conceptual Framework)



แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิจัยเชิงปริมาณด้วยวิธีการเก็บแบบสอบถามโดยผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพก่อนเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกและเมื่อสัมภาษณ์เชิงลึกเสร็จสิ้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และผ่านการวิเคราะห์นำมาพัฒนาเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วยนักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ นิติกร คณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชนและประชาชนหรือผู้ที่เคยใช้บริการศูนย์ยุติธรรมชุมชน โดยกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้

ตารางที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ลำดับที่	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	จำนวน (คน)
1.	นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ	1
2.	นิติกร	1
3.	คณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน	4
4.	ประชาชนหรือผู้ที่เคยใช้บริการศูนย์ยุติธรรมชุมชน	4
รวม		10

โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณลักษณะหรือเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละกลุ่มอีกด้วย

1. นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ ต้องเป็นนักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการที่ปฏิบัติงานในยุติธรรมจังหวัดชลบุรี, ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่ต่ำกว่า 3 ปี, มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์ยุติธรรมชุมชนเป็นอย่างดีและติดต่อประสานงานและร่วมกิจกรรมกับศูนย์ยุติธรรมชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2. นิติกร ต้องเป็นนิติกรที่ปฏิบัติงานในยุติธรรมจังหวัดชลบุรี, ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่ต่ำกว่า 3 ปี, มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์ยุติธรรมชุมชนเป็นอย่างดีและติดต่อ ประสานงาน และให้ความช่วยเหลือกับศูนย์ยุติธรรมชุมชนอย่างต่อเนื่อง

3. คณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน ต้องเป็นคณะกรรมการศูนย์ฯ ในจังหวัดชลบุรี ซึ่งอยู่ในศูนย์ยุติธรรมชุมชนที่อยู่ในเกรด A, B, C, D อย่างละ 1 คน ตามเกณฑ์การประเมินผล, ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่ต่ำกว่า 2 ปี และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของยุติธรรมชุมชนเป็นอย่างดี

4. ประชาชนหรือผู้ที่เคยใช้บริการศูนย์ยุติธรรมชุมชน เป็นผู้ที่เคยใช้บริการศูนย์ยุติธรรมชุมชนที่อยู่ในเกรด A, B, C, D อย่างละ 1 คน ในปีที่ผ่านมาและได้รับการช่วยเหลือจากศูนย์ยุติธรรมชุมชนจนสิ้นสุดกระบวนการของการช่วยเหลือ

2.2 เครื่องมือในการวิจัย สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ซึ่งได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมและผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญโดยมีข้อคำถาม 4 ตอน

2.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย สำหรับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกให้อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์เชิงลึกได้แก่ ความชัดเจนของข้อคำถาม ภาษาในการใช้ รวมถึงเป็นข้อคำถามที่ไม่ซับซ้อนและเมื่อทำการตรวจทานเสร็จสิ้นก็นำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงโดยแบบประเมินให้

อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC)

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. การวิจัยเชิงปริมาณ

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในศึกษาเชิงปริมาณคือ ประธานศูนย์ยุติธรรมชุมชน รองประธานศูนย์ยุติธรรมชุมชนและคณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน โดยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แท้จริงจึงคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรที่ไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ Cochran (1953) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ดังนี้

$$n = P(1-P)Z^2/E^2$$

เมื่อ n แทน ขนาดตัวอย่าง

P แทน สัดส่วนของประชากรที่กำลังสุ่ม .50

Z แทน ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนดไว้มีค่าเท่ากับ 1.96

E แทน ค่าความผิดพลาดสูงสุดที่เกิดขึ้นมีค่าเท่ากับ .05

จากการคำนวณใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 384 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละโดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสะดวกในการประเมินผลและการวิเคราะห์ข้อมูลจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างคือ ประธานศูนย์ยุติธรรมชุมชน รองประธานศูนย์ยุติธรรมชุมชนและคณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน จำนวน 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability-Sampling) โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมายดังนี้

ตารางที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บแบบสอบถาม

ลำดับที่	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	จำนวน (คน)
1.	ประธานศูนย์ยุติธรรมชุมชน	98
2.	รองประธานศูนย์ยุติธรรมชุมชน	98
3.	คณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน	204
รวม		400

3.2 เครื่องมือในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยมีข้อคำถาม 3 ตอนดังนี้

3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

1. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นพร้อมแบบประเมินให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน เพื่อเป็นการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยเกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามีค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์หรือตรงตามเนื้อหานั้นแสดงว่าข้อคำถามข้อนั้นใช้ได้ โดยค่า IOC ของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งถือว่าข้อคำถามนั้นสามารถนำไปใช้ได้

2. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้ผ่านการแก้ไข ปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงกันที่จะใช้ในการศึกษา จำนวน 30 ชุด เพื่อกำหนดหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) วิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1974) เกณฑ์ผ่านคือ 0.70

3. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามผลการวิเคราะห์อีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายของค่าคะแนนของ Likert Scale (พิสนุ พงศ์ศรี, 2553)

ผลการวิจัย (Results)

1. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรี

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรีประกอบด้วยด้านงบประมาณ, บุคลากร, ความรู้/ความเข้าใจ, วัสดุอุปกรณ์, สถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชน, ทักษะและประสบการณ์ในการไกล่เกลี่ย สำหรับการศึกษาเชิงปริมาณผลการศึกษาไปในทิศทางเดียวกันพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.90$, S.D.=.018) เมื่อแยกรายด้าน พบว่า ด้านสถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชน ($\bar{X}=4.02$, S.D.=.022) รองลงมาคือด้านวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X}=3.91$, S.D.=.011) และด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X}=3.88$, S.D.=.059) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ด้านงบประมาณ ($\bar{X}=3.87$, S.D.=.018) ขาดการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนจากท้องถิ่น รองลงมาคือ งบประมาณที่ได้รับจากส่วนราชการยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนและจำนวนงบประมาณที่ได้รับยังมีความล่าช้าในการเบิกจ่ายในการปฏิบัติหน้าที่

1.2 ด้านบุคลากร ($\bar{X}=3.85$, S.D.=.034) เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับการส่งเสริมให้ไปศึกษาดูงานหรือประชุมกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาตนเอง รองลงมาคือ คณะกรรมการศูนย์ฯ สวมหมวกหลายใบมีหน้าที่หลากหลายทำให้การปฏิบัติหน้าที่ยังขาดประสิทธิภาพและคณะกรรมการศูนย์ฯ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ยังขาดความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน

1.3 ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X}=3.88$, S.D.=.059) คณะกรรมการศูนย์ฯ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของศูนย์ยุติธรรมชุมชน รองลงมาคือ คณะกรรมการศูนย์ฯ ยังไม่ได้รับการส่งเสริมในการสร้างความรู้ความเข้าใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและคณะกรรมการศูนย์ฯ ยังขาดแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดีในแต่ละด้านว่าหน้าที่ของตนเองต้องปฏิบัติอย่างไร

1.4 ด้านวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X}=3.92$, S.D.=.011) วัสดุอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศูนย์ฯ รองลงมาคือ วัสดุอุปกรณ์เจ้าหน้าที่และคณะกรรมการศูนย์ฯ ต้องจัดสรรหรือหาซื้อเองด้วยทุนส่วนตัวและกระทรวงยุติธรรมยังไม่สามารถสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นให้ในแต่ละปีงบประมาณ

1.5 ด้านสถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชน ($\bar{X}=4.02$, S.D.=.022) สถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชนยังไม่มีเป็นที่รู้จักของคนในชุมชน รองลงมาคือ สถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชนอยู่ห่างไกลจากชุมชนและสถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชนหายาก เดินทางลำบากและการเดินทางไม่เอื้ออำนวย

2. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรี

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรีประกอบด้วย ควรมีการเพิ่มงบประมาณ, บุคลากร, ความรู้/ความเข้าใจ, วัสดุอุปกรณ์, สถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการจัดตั้งจุดบริการแบบจุดเดียว สำหรับการศึกษาเชิงปริมาณผลการศึกษาไปในทิศทางเดียวกันพบว่าแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกรายด้าน พบว่า ด้านการจัดตั้งจุดบริการแบบจุดเดียว รองลงมาคือ ด้านสถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชนและด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

2.1 ด้านงบประมาณ ($\bar{X}=4.06$, S.D.=.014) ต้องขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากท้องถิ่น รองลงมาคือ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละปีงบประมาณและ ควรมีการนำเงินจากการยึดทรัพย์หรือรายได้อื่นของกระทรวงฯ มาจัดสรรบให้เพียงพอ

2.2 ด้านบุคลากร ($\bar{X}=4.02$, S.D.=.000) ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่มีภูมิชำนาญเกี่ยวกับศูนย์ฯ กลับมาปฏิบัติหน้าที่และเพิ่มแรงจูงใจให้แก่เจ้าหน้าที่ รองลงมาคือ ควรมีการเพิ่มอัตราหรือการจ้างบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญมาประจำที่ศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้มากขึ้นและ ควรมีการจัดสรรบุคลากรให้สอดคล้องหรือเพียงพอต่อพื้นที่หรือประชากรในพื้นที่นั้นๆ

2.3 ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X}=4.04$, S.D.=.002) สร้างรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้แก่คณะกรรมการศูนย์ฯ เช่น การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ การปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนความรู้ทาง Social Media รองลงมาคือ สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ คณะกรรมการศูนย์ฯ ได้อบรมเพิ่มความรู้อย่างต่อเนื่องและ ส่งเสริมให้ยุติธรรมจังหวัดเข้ามามีบทบาทหรือให้ความรู้แก่คณะกรรมการศูนย์ฯ อย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X}=4.03$, S.D.=.014) จัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ สนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุอุปกรณ์ให้แก่ศูนย์ยุติธรรมชุมชนและ ควรให้คณะกรรมการศูนย์ฯ สามารถเบิกวัสดุ อุปกรณ์ได้ตามระเบียบของทางราชการ

2.5 ด้านสถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชน ($\bar{X}=4.12$, S.D.=.036) สถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชนต้องได้รับการประชาสัมพันธ์ในชุมชนให้ประชาชนได้รับทราบว่าที่ตั้งหรือศูนย์ฯ อยู่ ณ ส่วนใด

ของหมู่บ้าน รองลงมาคือ สถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชนต้องหาง่าย เดินทางสะดวกและเด่นชัดและสถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชนควรอยู่ใจกลางของชุมชน

2.6 ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ($\bar{X}=4.10$, S.D.=.035) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต้องจัดสรรให้คณะกรรมการศูนย์ฯ ได้รับการอบรมอย่างทั่วถึง รวมถึงส่งเสริมการศึกษาดูงาน รองลงมาคือ ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการศูนย์ฯ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับศูนย์ฯ อื่นๆ และควรมีการให้คณะกรรมการฯ ได้เรียนรู้ผ่านหน่วยงานกลางโดยตรง เช่น ปรีक्षाแนวทางต่างๆ

2.7 ด้านการจัดตั้งจุดบริการแบบจุดเดียว ($\bar{X}=4.14$, S.D.=.010) ควรมีการจัดตั้งจุดบริการแบบจุดเดียว เช่น รับบัตรคิว ยื่นเอกสารและรับคำปรึกษา รองลงมาคือ ควรมีระบบการจองหรือระบบเพื่อขอรับคำปรึกษา การบริการโดยใช้ Social Media เข้ามาเป็นช่องทางแทนการเดินทางมายังศูนย์ฯ และมีระบบการให้คำปรึกษาผ่านทางไกลเพื่อลดระยะเวลา

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรีมีปัญหาและอุปสรรคด้านงบประมาณเช่นเดียวกับการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก เช่น ขาดการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนจากท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประเวช จันทรฉาย (2553) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนคือ ขาดงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชัย จตุพรวาทิ (2557) พบว่า ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการเดินทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพงศ์ ปัทมโรจน์และสุวิชา เป้าอารีย์ (2558) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในด้านงบประมาณ ส่วนงานวิจัยของวรพล พินิจ (2560) กล่าวว่าอย่างไรก็ตามยังพบอุปสรรคต่อบทบาทในการดำเนินงานของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดในการพัฒนาระบบยุติธรรมชุมชนเนื่องจากพลวัตแห่งความเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมได้แก่ ปัญหาด้านคนและงบประมาณ

ด้านบุคลากรเช่นเดียวกับการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่น เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับการส่งเสริมให้ไปศึกษาดูงานหรือประชุมกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาตนเองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชัย จตุพรวาทิ (2557) พบว่า ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า จำนวนอาสาสมัครคุมประพฤติน้อยเกินไป สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพงศ์ ปัทมโรจน์และสุวิชา เป้าอารีย์ (2558) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทุนของสังคมในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากรไม่สอดคล้องกับปริมาณงานที่เข้ามาเช่นเดียวกับการศึกษาของวรพล พินิจ (2560) กล่าวว่าอย่างไรก็ตามยังพบอุปสรรคต่อบทบาทในการดำเนินงานของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดในการพัฒนาระบบยุติธรรมชุมชนเนื่องจากพลวัตแห่งความเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อม

ด้านความรู้/ความเข้าใจเช่นเดียวกับการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่น คณะกรรมการศูนย์ฯ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของศูนย์ยุติธรรมชุมชนซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของประเวช จันทรฉาย (2553) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนคือ เจ้าหน้าที่/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนยังไม่สามารถเข้าถึงชุมชนอย่างแท้จริงและสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชัย จตุพรวาที (2557) พบว่า ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าอาสาสมัครคุมประพฤดียังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเคราะห์ทำให้ผู้ถูกคุมความประพฤติหรือผู้เข้ารับการฟื้นฟู ไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานคุมประพฤติ

ด้านวัสดุอุปกรณ์เช่นเดียวกับการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่น วัสดุอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศูนย์ฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรพล พินิจ (2560) กล่าวว่าอย่างไรก็ตามยังพบอุปสรรคต่อบทบาทในการดำเนินงานของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดในการพัฒนาระบบยุติธรรมชุมชนเนื่องจากพลวัตแห่งความเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมได้แก่ ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์

ด้านสถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชนเช่นเดียวกับการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่น สถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนยศ ยันตะนะ (2561) พบว่า สภาพปัญหาของการบริหารเครือข่ายยุติธรรมชุมชนแบบมีส่วนร่วมคือ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักสำนักงานยุติธรรมจังหวัดฉะเชิงเทราและไม่รู้ว่าทางราชการมีโครงการช่วยเหลือประชาชนในการให้เข้าถึงความยุติธรรมและสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนบางท่านขาดการทำงานเป็นทีม ขาดความตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ส่วนแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรีได้แก่ด้านบุคลากรเช่นเดียวกับการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่น ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่มีภูมิสำเนาเดียวกับศูนย์ฯ กลับมาปฏิบัติหน้าที่และเพิ่มแรงจูงใจให้แก่เจ้าหน้าที่สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชัย จตุพรวาที (2557) พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า สำนักงานคุมประพฤติควรนำเครือข่ายยุติธรรมชุมชนมาเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาเป็นอาสาสมัครคุมประพฤติเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดนครสวรรค์ อีกทั้งควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครคุมประพฤติเพื่อให้ความรู้เพิ่มเติมและทบทวนความรู้เดิมเสมอ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์ ควรคัดเลือกสรรหาอาสาสมัครคุมประพฤติที่มีจิตอาสาเข้ามาทำงานและสอดคล้องกับงานวิจัยของไพรวลัย รัตนมา (2560) พบว่า แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของข้าราชการศาลยุติธรรม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ศาลควรจัดเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำ

ด้านความรู้/ความเข้าใจเช่นเดียวกับการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่น สร้างรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้แก่คณะกรรมการศูนย์ฯ เช่น การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ การปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนความรู้ทาง Social Media ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประเวช จันทรฉาย (2553) พบว่า แนวทางการพัฒนาเครือข่ายยุติธรรมชุมชนควรมีแนวทางการพัฒนา คือ การศึกษาดูงานหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้คณะกรรมการและผู้ประสานงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจและสามารถมองเห็นภาพการดำเนินงานได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชัย จตุพรวาที (2557) พบว่า ควรนำเครือข่ายยุติธรรม

ชุมชนมาเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาเป็นอาสาสมัครคุมประพฤติเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดนครสวรรค์ อีกทั้งควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครคุมประพฤติเพื่อให้ความรู้เพิ่มเติมและทบทวนความรู้เดิมเสมอ

ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เช่นเดียวกับการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต้องจัดสรรให้คณะกรรมการศูนย์ฯ ได้รับการอบรมอย่างทั่วถึง รวมถึงส่งเสริมการศึกษาดูงานประสบการณ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประเวช จันทร์ฉาย (2553) พบว่า แนวทางการพัฒนาเครือข่ายยุติธรรมชุมชนควรมีแนวทางการพัฒนาการศึกษาดูงานหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้คณะกรรมการและผู้ประสานงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจและสามารถมองเห็นภาพการดำเนินงานได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นควรที่จะได้รับการสนับสนุนในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชัย จตุพรวาทิ (2557) พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ควรนำเครือข่ายยุติธรรมชุมชนมาเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาเป็นอาสาสมัครคุมประพฤติเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดนครสวรรค์ อีกทั้งควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครคุมประพฤติเพื่อให้ความรู้เพิ่มเติมและทบทวนความรู้เดิมเสมอเช่นเดียวกับงานวิจัยของนิธยา โพธิ์นอกและณัฐกาญจน์ ศุภรัตน์เมธี (2560) พบว่า มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การขับเคลื่อนงานยุติธรรมชุมชนกันในชุมชนและระหว่างชุมชนอยู่เสมอ

ด้านการจัดตั้งจุดบริการแบบจุดเดียวเช่นเดียวกับการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่น ควรมีการจัดตั้งจุดบริการแบบจุดเดียว เช่น รับบัตรควิ ยื่นเอกสารและรับคำปรึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพรวลัย รัตนมา (2560) พบว่า แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของข้าราชการศาลยุติธรรม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ศาลควรมีจุดบริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จเพื่อให้การบริการมีความรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.1 ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในแต่ละปีงบประมาณ

1.2 ควรมีการเพิ่มอัตราหรือการจ้างบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญมาประจำที่ศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้มากขึ้นและให้สอดคล้องกับการมารับบริการของประชาชน

1.3 ส่งเสริมให้คณะกรรมการได้เรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม เช่น การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ การปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนความรู้ทาง Social Media

1.4 ควรจัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์ยุติธรรมชุมชน เช่น คอมพิวเตอร์ กระดาษ ปากกา ดินสอหรือทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5 สถานที่ตั้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชนต้องหาง่าย เดินทางสะดวกและเด่นชัดและประชาชนสามารถเดินทางเข้ารับบริการได้ง่าย

1.6 ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการศูนย์ฯ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับศูนย์ฯ อื่นๆ ในจังหวัดเดียวกันหรือต่างภูมิภาคเพื่อนำประสบการณ์ดังกล่าวมาพัฒนาการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ควรมีการกำหนดของเขตหน้าที่ของยุติธรรมชุมชนไม่ให้ทับซ้อนหรือมีภาระหน้าที่ซ้อนกับหน่วยงานอื่นๆ ในกระทรวงเดียวกัน

2.2 ควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่เจ้าหน้าที่ของศูนย์ยุติธรรมชุมชนเพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่

2.3 ควรมีการกำหนดของเขตหรือนโยบายในการดำเนินงานให้ชัดเจนทั้งในระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว

2.4 ควรมีกฎหรือระเบียบรองรับสิทธิหน้าที่สำหรับเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้เปรียบเสมือนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ข้าราชการ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (2549). *ค้นเส้นทาง สร้างความรู้ ก้าวสู่ยุติธรรมชุมชน: ถอดบทเรียนโครงการพลังเครือข่ายยุติธรรมชุมชนแก้ปัญหาอาชญากรรม* กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม/โครงการพลังเครือข่ายยุติธรรมชุมชนแก้ปัญหาอาชญากรรม กรมคุมประพฤติ. กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.
- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์และจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2550). *การพัฒนากระบวนการยุติธรรมชุมชนในไทยในยุติธรรมชุมชน: บทบาทการอำนวยความสะดวกโดยชุมชนเพื่อชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.
- ช. ชรินทร์ เพ็ชร์ไพฑูริย์และสมศักดิ์ นาคาจารย์. (2558). การวัดความเชื่อมั่นต่อระบบงานยุติธรรมและการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของกระทรวงยุติธรรมประจำปีงบประมาณ 2555. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 7(1), 31-46.
- ชวนทอง ธนสุกาญจน์และคณะ. (2548). *การพัฒนาพลังเครือข่ายยุติธรรมชุมชน*. กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ.
- ณัฐพงศ์ ปัทมโรจน์และสุริยา เป้าอารีย์. (2558). ทูของสังคมในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: กรณีศึกษา ศูนย์ยุติธรรมชุมชนพนมสารคาม. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 8(2), 392-407.
- ธนยศ ยันตะนะ. (2561). *รูปแบบการบริหารเครือข่ายยุติธรรมชุมชนแบบมีส่วนร่วม*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- นิตยา โพธิ์นอกและณัฐกาญจน์ ศุภรัตน์เมธี. (2560). *โครงการศึกษาระบบยุติธรรมชุมชนในประเทศประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ประเวช จันทรฉาย. (2553). *เครือข่ายยุติธรรมชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- พิสนุ พงศ์ศรี. (2553). *เทคนิควิธีการประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์
- ไพรวลัย รัตนมา. 2560. *แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของข้าราชการศาลยุติธรรม*

- จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 24-33.
- วรพล พินิจ. 2560. บทบาทของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดกับการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมในสังคม. *วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 6, 41-63.
- สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชลบุรี. (2561). *ประวัติ*. เข้าถึงได้จาก:
<https://chonburi.moj.go.th/view/1419>.
- สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชลบุรี. (2558). *ผลการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัดชลบุรี*. ชลบุรี: สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชลบุรี.
- สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชลบุรี. (2561). *ข้อมูลศูนย์ยุติธรรมชุมชน*. เข้าถึงได้จาก:
<https://chonburi.moj.go.th/view/1450>.
- สำนักงานจังหวัดชลบุรี กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร. (2555). *ข้อมูลพื้นฐานแผนการพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดและการดำเนินงานตามนโยบายสำคัญ*. เข้าถึงได้จาก:
<http://103.28.101.10/briefprovince/filedoc/20000000.pdf>. สำนักงานสถิติ จังหวัดชลบุรี. (2559). *รายงานสถิติจังหวัดชลบุรี*. เข้าถึงได้จาก:
http://chonburi.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=268:21-12-60&catid=102&Itemid=507, เข้าถึงเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2562.
- อภิชัย จตุพรวาท. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons. Inc
- Cronbach, L. J. (1974). *Essentials of Psychological testing*. New York: Harper and Row.